

ಸರ್ಕಾರ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಕರ್ನಾಟಕ

ଆଲେଖିଂଦ ହୋରଗୁଡ଼ କାର୍ଗ ଆଲେ ଜୟ ମୁକ୍ତଳ ଶ୍ରୀକୃଣକାରୀ

ನಹಿಂಬಾಗಿ ಖುಲಾಮಾ ಅರ್ಥಕಾಲಿಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸಂಸ್ಥಿಯ ಪ್ರಾಣಿಕಾಗೆಗೆ ಅರಿವು ಮಾಡಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕಾರ್ತ

ತರబೇತಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಹಿತ್ಯ

2022-23

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ
ನಂ. 4, 100 ಅಡಿ ಪತ್ರುಲ ರಸೆ, ಬನಂಕರಿ 3ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು - 85

ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ
ಮುಕ್ತಾಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಭಾಗಿ ಇಲಾಖಾ
ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ
ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗಾರ

2022-23

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
ನಂ.4, 100 ಅಡಿ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರಿ ತನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ

2019-20ರ

ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಎಸ್.ಆರ್. ಉಪಾಧಿಕಾರಿ, ಭಾ.ಆ.ಸೇ.

ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಂಗಳೂರು

ಡಾ. ಎಂ ಟಿ ರೇಚು, ಭಾ.ಆ.ಸೇ

ಡಾ. ಕೆ.ಬಿ. ಜಗದೀಶ, ಭಾ.ಆ.ಸೇ

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಅಯ್ಯಸ್ತ್ರೇ

ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು

-: ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ :-

- ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಚ್ ಎನ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ ಎಸ್ ಇ ಆರ್. ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿ ಟಿ ಎನ್, ಸಹ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ ಎಸ್ ಇ ಆರ್. ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀ ಕೆಂಚೇಗೌಡ ಎನ್, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ ಎಸ್ ಇ ಆರ್. ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

-: ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನಾ ತಂಡ ;-

- ಡಾ. ಜಿ.ವಿ ಹರಿಪ್ರಸಾದ್, ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಡಯಟ್ ಶಿವಮೇಗ್ಗೆ.
- ಶ್ರೀ ಟಿ.ಕೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಹಿರಿಯ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಡಯಟ್ ಕೋಲಾರ್.
- ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ಸಿ. ವೇದಮೂರ್ತಿ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ಚಕ್ರಧರ್, ಎನ್.ಎ.ಎಸ್.ಜಿ, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಜಿ, ಸ.ಶೀ. ಸ.ಹಿ.ಪ್ರಾ.ಶಾಲೆ, ಬಿಡದಿ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

2022-23ನೇ ಸಾಲಿನ ತರಬೇತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಡಾ. ಎಸ್. ಸೆಲ್ಮ್‌ಕುಮಾರ್ ಭಾ.ಆ.ಸೇ
ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಡಾ. ಅರ್. ವಿಶಾಲ್. ಭಾ.ಆ.ಸೇ

ಶ್ರೀಮತಿ. ದೀಪ ಎಂ. ಭಾ.ಆ.ಸೇ

ಆಯುಕ್ತರು

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

- ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಂಗಲ ವಿ, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀ ವೀರಣ್ಣ ಎಸ್. ಜತ್ತಿ, ಸಹ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀ ಸಲೀಂ ಪಾಷ, ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಮೂರ್ತಿ, ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಚಾಮರಾಜ್, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಟ್ರೈಸ್, ಸಿವಿಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷ್ಠರಣಾ ತಂಡ

- ಶ್ರೀಮತಿ ಮಹಾಚ್, ಅಧೀಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಲಕಿರು ಬಾಲಮಂದಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಕೆ.ವಿ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀ ರಾಜೇಗೌಡ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾ ಪಿ, ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯ ಕುಮಾರಿ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಡಯಟ್ ಮಂಡ್
- ಶ್ರೀ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಜಿ, ಸ.ಶಿ, ಸ.ಹಿ.ಪ್ರಾ.ಶಾಲೆ ಬಿಡದಿ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ
- ಶ್ರೀಮತಿ ಮಂಜುಳ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯಕರು, ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ ಬೆಂಗಳೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಬೆಂಬತ್ತೆ	1-2
1. ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ, 2009 ಮಕ್ಕಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು... ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನಲೆ.....	3-4
2. ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಹಕ್ಕು.....	5-8
3. ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು	9
4. ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು.	13-14
5 ಆರ್.ಟಿ.ಇ ಕಾಯಿದ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಇನ್ನಿತರ ಅಂಶಗಳು.....	15-20
6. ಪ್ರಾಧಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪತ್ರ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆ.....	
7. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೋರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಚೌಕಟ್ಟು (ಕರಡು) 2019 (ಕನಾಟಕದ ಪ್ರಯತ್ನ)	
8. ಅನುಭಂಧಗಳು.....	21-67

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತರುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಹಭಾಗಿ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ:

ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳು ಇಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು. ಬಾಲ್ಯ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಅನುಭವ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಸಹಪಾಠಿಗಳೊಡನೆ ಆಟ-ಪಾಠಗಳನ್ನು ಗೆಳೆಯ ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ನವಿರಾದ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಂತೋಷದಾಯಕವೆಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭಯ, ಹಿಂಸೆ, ಹಸಿವು, ಅಸುರಕ್ಷತೆ, ಖಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತರಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಕಹಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೀತಿ, ವಾಶ್ವಲ್ಯ, ಸೈಯ, ಸಂತೋಷ, ಆಟ-ಪಾಠ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಸದಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಮೋಷಣೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಅಭಿವೃತ್ತಿ, ಅವಕಾಶ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮುಖ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ನಿಷ್ಫಲನಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣದೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಸುಂದರ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜದ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ‘ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಫೋಷಣೆ’ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳು ಬಧ್ಯರಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಂತೆ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರನ್ನು ‘ಮನು’ ಅಥವಾ ‘ಮಕ್ಕಳು’ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

1989ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 1992ರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ 19 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಮುಖ ಹಕ್ಕುಗಳು

1. ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು
2. ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು
3. ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು
4. ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕು

ನವೆಂಬರ್ 1989ರಲ್ಲಿ UNO (ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಚಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೃಗೊಂಡ ಹಕ್ಕುಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿವೆ.

5. ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು
6. ಕುಟುಂಬ ಪರಿಸರದ ಹಕ್ಕು
7. ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು
8. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯಿಂದ ಲಾಭ
9. ಲ್ಯಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹಕ್ಕು
10. ಕಳ್ಳಸಾಗಣ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ವಿರುದ್ಧ ಹಕ್ಕು
11. ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಂತಹ ಇತರ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹಕ್ಕುಗಳು
12. ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕು
13. ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು

14. ಹಿಂಸಾಚಾರದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು

15. ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಹಕ್ಕು

16. ಸಶಸ್ತ್ರ ಸಂಫರ್ಣದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು

ಎಷ್ಟುಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗವಾದ ಯುನೆಸ್ಕೋ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಚ್ಯೇದ 4ರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪರಿಚ್ಯೇದ 13 ಮತ್ತು 28 ಕೊಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿವೆ.

Requirements under International Conventions and our own Constitution

International Conventions require us to: ensure all children undergo free and compulsory elementary education; adopt a protocol to assist parents; and/or take charge of the child denied its right to education when parents are unwilling or unable to fulfil the rights of their child.

Article 26 of the Universal Declaration of Human Right: Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory.

Article 28 of the United Nations Convention on the Rights of the Child: States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular:

(a) Make primary education compulsory and available free to all;

(e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates.

Article 18 of UNCRC supports assistance to parents: Article 18 of the UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC) says: “For the purpose of guaranteeing and promoting the rights set forth in the present Convention, States Parties shall render appropriate assistance to parents and legal guardians in the performance of their child-rearing responsibilities and shall ensure the development of institutions, facilities and services for the care of children”.

Duty of state to protect neglected child as per Article 19 of UNCRC: The above duty of the state to protect a child neglected by parents, either because they are unwilling or unable to fulfil the rights of the child, are reiterated in Article 19 of the UNCRC which says that “States shall take all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of .....neglect or negligent treatment ..... while in the care of parent(s), legal guardian(s).”

Duty of state to provide alternative care to child as per Article 20 of UNCRC: Article 20 of the UNCRC says that “a child temporarily or permanently deprived of his or her family environment, or in whose own best interests cannot be allowed to remain in that environment, shall be entitled to special protection and assistance provided by the State and that States shall in accordance with their national laws ensure alternative care for such a child. Such care could include, inter alia, foster placement, ...or, if necessary, placement in suitable institutions

for the care of children.

Article 9 authorises state to take charge of a child denied its rights: Article 9 of the UNCRC permits States to separate a child from his or her parents “when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. Such determination may be necessary in a particular case such as one involving abuse or neglect of the child by the parents”.

Indian Constitutional provisions: Articles 41 and 46 of the Indian Constitution also emphasise this duty of the state to assist parents.

Article 41 of the Constitution enjoins upon the state to provide assistance to the weak, in cases of “undeserved want”, as far as their education is concerned.

Article 46 of the Constitution states that, “The State shall promote, with special care, the education and economic interests of the weaker sections of the people, and, in particular of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes, and shall protect them from social injustice and all forms of social exploitation.”

Need to incorporate UNCRC and our own Constitutional provisions into our RTE laws: Since India ratified the UN Convention on the Rights of the Child in 1992 itself (30 years ago), it was duty-bound to incorporate the above provisions, especially of Articles 9, 18, 19, 20 and 28 of the UNCRC, and the mandates of the Articles 41 and 46 of our Constitution, into its own laws, especially in the case of children denied their Fundamental Right to Education, which is now considered part and parcel of the Right to Life itself.

The UNESCO Convention against Non-Discrimination in Education occupies the foremost place among UNESCO standard-setting instruments in the field of education. It is the first international instrument which covers the right to education extensively and has a binding force in international law. Equivalent standards of education in all public educational institutions of the same level and conditions in relation to quality to promote equality of opportunity and treatment for all in education.

Article 1 of UNESCO Convention on Non-discrimination in Education: For the purposes of this Convention, the term ‘discrimination’ includes any distinction, exclusion, limitation or preference which, being based on race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, economic condition or birth, has the purpose or effect of nullifying or impairing equality of treatment in education and in particular:

(a) Of depriving any person or group of persons of access to education of any type or at any

level;

- (b) Of limiting any person or group of persons to education of an inferior standard;
- (c) Subject to the provisions of Article 2 of this Convention, of establishing or maintaining separate educational systems or institutions for persons or groups of persons; or
- (d) Of inflicting on any person or group of persons conditions which are in-compatible with the dignity of man.

World Declaration on Education for All, Jomtien, Thailand (1990)

Article III - Universalizing access and promoting equity

1. Basic education should be provided to all children, youth and adults. To this end, basic education services of quality should be expanded and consistent measures must be taken to reduce disparities.
2. For basic education to be equitable, all children, youth and adults must be given the opportunity to achieve and maintain an acceptable level of learning.
3. The most urgent priority is to ensure access to, and improve the quality of, education for girls and women, and to remove every obstacle that hampers their active participation. All gender stereotyping in education should be eliminated.
4. An active commitment must be made to removing educational disparities. Underserved groups: the poor; street and working children; rural and remote populations; nomads and migrant workers; indigenous peoples; ethnic, racial, and linguistic minorities; refugees; those displaced by war; and people under occupation, should not suffer any discrimination in access to learning opportunities.
5. The learning needs of the disabled demand special attention. Steps need to be taken to provide equal access to education to every category of disabled persons as an integral part of the education system.

ಅಧ್ಯಾಯ - 1

ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ, 2009

ಮಕ್ಕಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು... ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಬೇಳೆತ್ತೆ

ವೀಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಮನು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಬಾರದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನ್ನ, ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಈ ಮೂರನ್ನೂ ನೀಡುವುದು ಮೋಷಕರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸುಸಂಖ್ಯಾತ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜ್ಞಾನ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶತೆ, ವೃತ್ತಿ ನೈಮಣ್ಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಂದಾರ್ಥಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಂಪನಿಗಳ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೂಲವೂ ಹೌದು (ವೈಬ್ರಂಢ್ಟ ಸೊಸೈಟಿ). ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇಂಥಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯತಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗುತ್ತಿವೆಯಾದರೂ ಪರಿಮಾಣ ಯಶಸ್ವಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ತಾವುಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೂರ್ಚಿದಿಂದಲೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳು, ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅದು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಈಗಳೇ ತಿಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸೋಣ.

1881ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿತು. ಈ ಕುರಿತು ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರು 1882ರ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಶ್ರಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಉಚಿತ ಹಾಗು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು ನ್ಯಾಯಸಮೂತವಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

1908ರಲ್ಲಿ ಬರೋಡ ಸಂಸಾಧನ ಹಾಗೂ 1914ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸಾಧನವು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂದೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವು.

1910ರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗೋವಿಲೆಯವರು ಇಂತದ್ದೇ ಮೂದೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಈ ಮೂದೆ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ 1918ರಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೇಚೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ.

1950ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 16ರಷ್ಟು ಇದ್ದು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ದಾಖಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 40 ಆಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ 45ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

1966ರ ಕೊಢಾರಿ ಆಯೋಗ, 1976ರ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, 1986ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗಳು ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದವು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಮಟವಿಟ್ಟಂತೆ 1993ರಲ್ಲಿ ಉನ್ನಿತ್ತಷ್ಟನ್ ವಿಸ್ತಾರದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಮೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವರವಾದುದು. ಅದರ ಸಂಗ್ರಹ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಸಾರಿದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ತೀರ್ಮೆನ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ

(ಜೆ.ಪಿ. ಉನ್ನಿತ್ತಷ್ಟನ್ ಮತ್ತಿತರರು ವಿಸ್ತಾರದ ಪ್ರಕರಣ ಎ.ಎ.ಆರ್.ಎಸ್.ಸಿ.2178. 1993)

ನಮ್ಮೆಡುರು ಇರುವ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಷ್ಕೇದ 21 ರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಖಾತರಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಸೇರಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು. ಆ ನಂತರ ಏರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತದೆ: ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ್ನು ಈಗಿರುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಅದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ್ನು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನೊಂದಿಗೆ ಗಮನಿಸುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು. ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಉದ್ದೇಶ ಯಾವ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಏನನ್ನೋ ಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಅಥವಾ ವಂಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿ ಕೂಡಾ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೋಹಿನಿ ಜ್ಯೋ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ (1992 ಎ.ಎ.ಆರ್.ಎಸ್.ಸಿ.ಡಬ್ಲ್ಯೂ. 2100) ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿನಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ಹಕ್ಕಿನ ಒಳಗಿರುವ ಅಂಶಗಳೇನು? ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಎಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಬದ್ದವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಹಾಗೆಂದಾಗ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಸರ್ಕಾರದೆದುರು ಹೋಗಿ ನನಗೆ ನಾನು ಕೇಳುವಂತಹ ಈ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೇ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದೇನು? ಅದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾದ್ಯಕೇಯ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತಿರ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದೇನು? ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಹೌದು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ವಿರೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದು. ಪರಿಷ್ಕೇದ 21ರಲ್ಲಿ ಖಾತರಿ ಮಾಡಿರುವ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ವ್ಯೇಯುಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ನಿಜ, ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನ ತತ್ವಗಳ 4ನೇ ಭಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಗ 4ರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪರಿಷ್ಕೇದಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿವೆ.

ಪರಿಷ್ಕೇದ 45, 46, ಮತ್ತು 41 ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಹಕ್ಕು ಆಗಲೆಂದೇ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಷ್ಕೇದಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದೇನು, ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪರಿಷ್ಕೇದ 45 ಮತ್ತು 41ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂಗೆ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು:

(ಅ) 14 ವರ್ಷ ಆಗುವವರೆಗೆ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಗು/ಪ್ರಜೆಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ.

(ಬಿ) ಈ ದೇಶದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ/ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ 14 ವರ್ಷ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಈ ದೇಶದ ಆಧಿಕ

ಸಾಮಧ್ಯ ಮತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇತಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ IV ರಲ್ಲಿನ ಹಲವಾರು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇವಲ ಪರಿಚ್ಛೇದ 45 ಸಮಯ-ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ; ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ 44 ವರ್ಣಗಳ ನಂತರವೂ ಇದು ಕೇವಲ ಆಶಯವೇ? ಇದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲವೇ? 44 ವರ್ಣಗಳ ನಂತರವೂ ರಾಜ್ಯವು, ಹೇಳಲಾದ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಹುದೇ? ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಚ್ಛೇದವು ಅದನ್ನು “ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು” ಎಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 37 ನೇ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿನ ಫೋಷಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪರಿಚ್ಛೇದವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಿಚ್ಛೇದ 45 ರಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅವಧಿಗಿಂತ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಅವಧಿಯು ಪರಿಚ್ಛೇದದ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

“ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜೆ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಧ್ಯ ಮತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾವು ಪರಿಚ್ಛೇದ 41ನ್ನು ಭಾಗ 4ರಿಂದ ಭಾಗ 2ಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಪರಿಚ್ಛೇದ 21ರಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಪರಿಚ್ಛೇದ 41ರಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಾವು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ/ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಮಿತಿ ಎಂಬುದು ಆಯಾ ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯ್ಯಾಸುವಿಕೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮ ಫಿಯಾರ್ಡಿಗಳು ಆತಂಕಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ, ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ 21 ರೊಳಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಇತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಮೊಕ್ಕು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಈ ದೇಶದ ಮಕ್ಕಳು 14 ವರ್ಷ ದಾಟುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆ ನಂತರದ ಶಿಕ್ಷಣ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ” ಭಾಗ 4 ರ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚ್ಛೇದ 21ರಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂದೇನೂ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮೂಲಭೂತ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕನೊಂದಿಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಖಿಡಾವಿಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒತ್ತಿಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಪರಿಚ್ಛೇದ 41, 45 ಮತ್ತು 46 ನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ”

- ನ್ಯಾಯ ಮೂರ್ತಿ ಜೀವನ ರೆಡ್ಯೂ ಮತ್ತಿತರ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೀಠ 1993

Another judgement of the Karnataka High Court:

The Karnataka High Court judgement by Hon'ble Justice V. P. Mohan Kumar in 1997 in A. Sriram Babu v/s Chief Secretary to the Government of Karnataka, Bangalore, [decided on Friday, June 6, 1997 in W.P. 1351 of 1997] states: "..... in the case of a minor, the guardianship of a minor vests in the sovereign, i.e., the State. Hence, de hors the above provisions, it has a duty to take care about the welfare of a minor. ..... The Sovereign had entrusted the guardianship to the parents. If they fail, the Sovereign can resume the right."

This means that the State has to ultimately take charge of the child and ensure its Right to Education if a child's Fundamental Right to Education is being violated, including by parents.

ಈ ತೀರ್ಮಿನ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಹಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ:

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನಾಗಿಸುವ 86ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ (2002)

ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣ ಅಗತ್ಯ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷತೆ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವದ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಸಂವಿಧಾನದ 45ನೇ ವಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಯಾದ 10 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 14 ವರ್ಷದ ವಯೋಮಾನದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೂ ಪರಿಪೂರ್ವವಾದ ಯಶಸ್ವಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೇಲಿನ ತೀರ್ಮಾನ, ಜೋಮ್‌ಟಿನ್‌ ಮತ್ತು ಸೆನೆಗಲ್ ಡಾಕರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಾಗತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕಿನ ಒತ್ತಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ 2002ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ 21ನೇ ಅನುಭ್ರೇದ ಅಡಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ 21(ಎ) ವಿಧಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದೊಂದು ಅಭೂತಮೂರ್ಚ ಹೆಚ್ಚೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂರಾಂತರ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ 2001ರಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯು ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು 86ನೇ ಸಂವಿಧಾನದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಕೂಡ ಪ್ರತಿ ನಾಗರೀಕರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಂಡಿಸಿದ್ದು, 2009 ಆಗಸ್ಟ್ 26ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಯು 1 ಏಪ್ರಿಲ್ 2010ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ಈ ದಿನವನ್ನು “ಆರ್.ಟಿ.ಇ ದಿನ” ಎಂದು ಅರ್ಹತಾರ್ಥಿಯಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ 2009 ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಾಳೆಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದು ಇದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ನಿರ್ಮಿತ ರೂಪಗೊಂಡ ಕಾಯ್ದೆಯೇ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ-2009.

ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮ, 2009

(2009ರ ಅಧಿನಿಯಮ ಸಂಖ್ಯೆ 35)

[26ನೇ ಆಗಸ್ಟ್, 2009]

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ 21 (ಎ) ಅನುಚ್ಛೇದದ ಪ್ರಕಾರ 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಆಯಾ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧಿನಿಯಮ 2009ರ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ:

ಆರಂಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸಲು ಉಪಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಒಂದು ಅಧಿನಿಯಮ. ಭಾರತ ಗೊರಾಜ್ಯದ ಅರವತ್ತನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇದು, ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಅಧಿನಿಯಮವಾಗತಕ್ಕದ್ದು:-

ಅಧ್ಯಾಯ - 2

ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಹಕ್ಕು

ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮನುವನ ಹಕ್ಕು - (1) ಆರರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು.

(2) (1)ನೇ ಉಪ-ಪ್ರಕರಣದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಮನುವನ್ನು, ಅದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಂಟು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಶುಲ್ಕ ಅಥವಾ ಖಚಿತಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಪರಂತು, ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ (ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪೊಣ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ) ಅಧಿನಿಯಮ, 1996 (1996ರ 1)ರ 2ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (1)ನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾಷಿಸಲಾದಂತೆ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮನುವೊಂದು ಸದರಿ ಅಧಿನಿಯಮದ ಗಿನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಉಪಬಂಧಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿರದ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಿರದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಉಪಬಂಧಗಳು - ಆರು ವರ್ಷಕೂ ಮೇಲಷ್ಟು ಮನುವೊಂದನ್ನು ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸದೆ ಇದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅಥವಾ ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೊಣಾಗೋಳಿಸದೆ ಇದ್ದಾಗ, ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳ ಮಯಸ್ಸಿಗನುಗಣವಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾದ ತರಗತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಅಥವಾ ಅವಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಪರಂತು, ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿಗನುಗಣವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ತರಗತಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಮನು ತನ್ನ ಇತರ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಮನಾಗಿ ಆ ತರಗತಿಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನಿಯಮಿಸಬಹುದಾದಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಸಮಯದೊಳಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು;

ಮತ್ತು ಪರಂತು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಮನುವು ಹಾಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಮೂರ್ಕೆಸಿದಾಗ್ನೂ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂರ್ಕೆಸುವವರೆಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಹಕ್ಕುದಾರನಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಇತರ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು-(1) ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಮನುವೊಂದು 2ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದ (iii) ಮತ್ತು (iv)ನೇ ಉಪ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ತಾನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಇತರ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಕೋರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

(2) ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜ್ಯದೊಳಗಡೆಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಹೊರಗಡೆಯಾಗಲಿ, ಮನು ಒಂದು ಶಾಲೆಯೊಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ, ಅಂಥ ಮನುವು 2ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದ (iii) ಮತ್ತು (iv) ನೇ ಉಪವಿಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಇತರ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಕೋರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು.

(3) ಅಂಥ ಇತರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಂಥ ಮನು ಈ ಹಿಂದೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಭಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೂಡಲೇ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಪರಂತು, ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಯಿತೆಂದು ಅಂಥ ಇತರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಳಂಬ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಕಾರಣವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ಮತ್ತೂ ಪರಂತು, ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಭಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ನೀಡಲು ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರು ತಮಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಸೇವಾ ನಿಯಮಾವಳಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತಕ್ಕಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ತಂಡ ತಾಯಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

8. ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು.- ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರವು-

- ★ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೂ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;

ಪರಂತು, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ, ಮನುವಿನ ತಂಡ, ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಹೋಷಕರು, ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸಾಫಿಸಿದ, ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಥವಾ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ ನಿಧಿಯಿಂದ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂತಹ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದೆ ಬಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ, ಅಂಥ ಮನು ಅಥವಾ ಅದರ ತಂಡ, ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಹೋಷಕರು ಅಂಥ ಇತರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುವಿನ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಗುಲಿದ ವೆಚ್ಚದ ಮರು ಪಾವತಿಗಾಗಿ ಕ್ಷೇಮು ಮಾಡಲು ಹಕ್ಕಿಳ್ಳವರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ವಿವರಣೆ - “ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ” ಎಂದರೆ, ಆರರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೂ ಉಚಿತ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಆರರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವೂ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ತಪ್ಪದೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂರ್ಕೆಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣಂಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

- ★ 6ನೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾದಂತೆ ಅಕ್ಷಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಶಾಲೆಯು ದೊರಕುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಮನುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಲ್ಲಿದೆ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಮನುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದಂತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಡಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡ, ಬೋಧನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ★ 4ನೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವೂ, ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದು, ಹಾಜರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮೈಚಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.
- ★ ಅನುಸೂಚಿತಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಮಾನಕ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಕಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ★ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ತಕ್ರಮವನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸಂಗ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ★ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

9. ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು:- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವೂ,-

- ★ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;

ಪರಂತು, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಮನುವಿನ ತಂಡ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಹೋಷಕರು, ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸಾಫಿಸಿದ, ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದ, ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಥವಾ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ ನಿಧಿಯಿಂದ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಂಥ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದೆ ಬಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ, ಆ ಮನು ಅಥವಾ ಅದರ ತಂಡ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಹೋಷಕರು ಅಂಥ ಇತರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುವಿನ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಗುಲಿದ ವೆಚ್ಚದ ಮರು ಪಾವತಿಗಾಗಿ ಕ್ಷೇಮು ಮಾಡಲು ಹಕ್ಕಿಳ್ಳವರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ;

- ★ 6ನೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾದಂತೆ ಅಕ್ಷಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಶಾಲೆಯ ದೊರಕುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಮನುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಲ್ಲಿದ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಮನುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದಂತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ನಿಯಮಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಿಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವು, ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು, ಹಾಜರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮೈಚಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಶಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡ, ಬೋಧನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ 4ನೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಅನುಸೂಚಿತಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಮಾನಕ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಕಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಅಲೆಮಾರಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಾಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಚಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

10. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಮತ್ತು ಮೋಷಕರ ಕರ್ತವ್ಯ – ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಮೋಷಕರು ತನ್ನ ಮನು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಮನುವನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸೇರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಆತನ ಅಥವಾ ಅವಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

11. ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರ ಶಾಲಾ ಮಾರ್ಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದು – ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಆರ್ಥಿಕ ದೊರಕಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರವು ಅಂಥ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಉಚಿತ ಶಾಲಾ ಮಾರ್ಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ವಿವರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ (ಆರ್.ಟಿ.ಇ ನಿಯಮ - 6)

- ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿ ಮನುವಿನ ವಿವರ / ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿನ ವಿವರ / ವರದಿಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.
  1. ಹೆಸರು, ಲೀಂಗ, ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ (ಜನ್ಮ ದಾಖಿಲಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆ) ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ
  2. ಮೋಷಕರ ಹೆಸರು / ತಂದೆ, ತಾಯಿ ವಿವರ, ವಿಳಾಸ, ಹುದ್ದೆ, ಉದ್ಯೋಗ
  3. ಮನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಾಲೆ / ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರ (6ನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ)
  4. ಮನು ದಾಖಿಲಾದ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಾಲೆ
  5. ಮನುವಿನ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಳಾಸ
  6. ಮನು ಯಾವ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ (6-14 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು)
  7. ಮನುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು.

8. ಮನು ಅವಕಾಶವಂಚಿತ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೇ?
  9. ಮನು ದುರ್ಬಲವರ್ಗಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೇ?
  10. ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವರ್ಯಸ್ವಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಗತಿ, ವಿಕಲಾಂಗತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ವಿವರಗಳು.
- ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾಗುವ & ದಾಖಿಲಾಗದ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು, ಶಾಲೆ ತೋರೆದ ಹಾಗು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
  - ಆರ್.ಟಿ.ಇ ಸೆಕ್ಷನ್ - 32ರ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆರ್.ಟಿ.ಇ ಕಾಯಿದೆಯ ಯಾವುದೇ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಆದಲ್ಲಿ ಆ ದೂರುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನಾರಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ ಒಿವಿಲ್ (WP 15768/2013)

ಉನ್ನಿತ್ತಷ್ಟನ್ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು 29 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದ ಶೀರ್ಷಿಕ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಟಿಇ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಆಶಯವಾಗಿ ಉಳಿದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಂತೆ ಕನಾರಟಕದ ಸಾವಿರಾರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಡೆಯಲಾಗದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

1 ಏಪ್ರಿಲ್ 2010ನ್ನು ಆರ್ಟಿಇ ದಿನವೆಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 31.03.2013 ‘ದ ಹಿಂದೂ’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯಂತೆ ಕನಾರಟಕದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಿದ್ದರೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ 54,000 ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಕನಾರಟಕದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹೈಕೋರ್ಟ್ 1 ಏಪ್ರಿಲ್ 2013 ರಂದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತ PIL (WP 15768/2013) ಅನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಅರ್ಜಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು.

ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು, ರಾಜ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕ ತತ್ವದಾದಿ, ಪರಿಚ್ಯೇದ 45ನ್ನು ಆರ್ಟಿಇ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ ನಂತರವೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹಚ್ಚು ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ. 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು 2ನೇ ಅರ್ಜಿದಾರರು, ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ PIL WP 15768/2013 ರಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು.

- “ಡ್ರಾಪ್-ಟೈಟ್”ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಹೀಗಿತ್ತು: “ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (ಪ್ರೇದ್ಯಕೀಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) 60 ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಹಚ್ಚು ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಮನು ಮತ್ತು ನಂತರ ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದಿರುವುದು”. ‘ಡ್ರಾಪ್-ಟೈಟ್’ ನ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಮನು ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೇ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆರ್ಟಿಇ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಅವನ/ಅವಳ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಆರ್ಟಿಇ 21A ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಪ್ರಕಾರ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ‘ಡ್ರಾಪ್-ಟೈಟ್’ ಮನುವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಏಕೆಕ ಕ್ರಮವೆಂದರೆ ‘ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ’ ಅಥವಾ ‘ಸೇತುಬಂಧ’ ಪರಿಹಾರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ‘ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮ’ದ ಮೂಲಕ ಮನುವನ್ನು ಪುನರ್ವಸತಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. (ಖಾಲಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 4 ರ ಪ್ರಕಾರ)
- ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯವರೆಗೆ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮನುವನ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿನ ಈ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಹೊಣಣಾಗಿರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈಗ ಪ್ರತಿ ಮನು

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

- ಆರೋಟಿಂ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮಗು ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮೌದಲ ಚಿಹ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಬೇಕು? ಮತ್ತು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಮರಳ ತರುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ‘ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ’ (Preventive Protocol) ವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ‘ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ’ವು ಮುಂದಿನ ಸೇತುಬಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನಗ್ತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ, ಚಿಕಿತ್ಸಕವಾಗಿ ನೋಡುವ, ಸೇತುಬಂಧ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಪರಿಹಾರದ ಕೋಸ್ರಾಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಡ್ರಾಪ್-ಜಿಟ್ ಆಗಲು ಅನುಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
- RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ ಸೆಕ್ಕನ್ 8 (ಸಿ) ಪ್ರಕಾರ “ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಗು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದಂತೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅಡ್ಡ ಆಗದಂತೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹಂತದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶಾಸನಬಂಧ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ. ಕನಾರ್ಕಿಕದ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ನಿಯಮಗಳು, 2012 ನಿಯಮ 4(9) ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ: “CPI ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಆಧಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು CPI ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಹೀಗೆ ನಿವಾರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಬಂಧ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸಿ, *uo motu PIL (WP 15768/2013)* ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹೃಕೋಟ್‌ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಲ್ಲಿಕೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಆದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯದ RTE ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು.

PILನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತರಲಾದ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು

- ‘60 ದಿನಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುವ ಮಗುವನ್ನು ಡ್ರಾಪ್-ಜಿಟ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದನ್ನು ‘ಏಳು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ’ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ‘ಮನ್ವಿಸದ ಗೈರು ಹಾಜರಿ’ (**Unexcused Absence**) ಎಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡ್ರಾಪ್-ಜಿಟ್ನ ಬದಲಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಕುರಿತು 16.9.2013 ದಿನಾಂಕದ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಭಂಧದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಾಗಿ ನೇಮಿಸುವ ದಿನಾಂಕ 16.9.2013 ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಭಂಧದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.
- RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 9 ರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಾಫ್ತಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಅನುಭಂಧದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.)
- RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 32 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಾಫ್ತಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಅನುಭಂಧದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.)
- ರಾಜ್ಯ RTE ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು. ನಿಯಮ 6A, 6B, 6C ಮತ್ತು 6D ಅನ್ನು ‘ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಪ್ರೋಚೋಕಾಲೋನ್ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಬರದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಮಗು ಮತ್ತು ಅದರ ತಂಡ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಆದೇಶ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ದುರ್ಬಲ ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಸಹಾಯ ನೀಡಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಆಧಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು

ನಿವಾರಿಸಿ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನೆರವು ಪಡೆದರೂ, ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ವಿಫಲರಾದರೆ, ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾದ ನಿಯಮ 6 ರ ಪ್ರಕಾರ ಮಗುವಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಪು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದು ಜೀವಚಾರಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ನೆರಹೊರೆಯ ಶಾಲೆ, ಉಚಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಸ್ಪಿಲ್ ಅಥವಾ ಶೀಕ್ಷಣಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲಮಿತಿಯೊಳಗೆ (ಅಂದಾಜು ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ) ಅದು ಜೀವಚಾರಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ನೆರಹೊರೆಯ ಶಾಲೆ, ಉಚಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಸ್ಪಿಲ್ ಅಥವಾ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲು ಮಾಡುವುದು. ಇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಿನಾಂಕ 15.03.2014ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕೂಟನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.

- ಕಾರ್ಮಿಕರು/ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ 3 ರಿಂದ 6 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಅಂಗನವಾಡಿಗೆ ಮತ್ತು 6 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಮಾಲೀಕರು/ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಹೊಣೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಸುತ್ತೋಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.
- ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಹೈಕೋರ್ಟೆನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ “ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಶೀಕ್ಷಣಾದ ನೀತಿ”ಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೀಕ್ಷಣಾ ಒದಗಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ.

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕನಾರಟಕ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷಕ್ತಿದಾರರು ವಾದ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸದರಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಳಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ತಿದ್ದುಪಡಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತಂದು, ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಾಲೆ ಬಿಡದಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚಿಕೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಕೆಳಕಾಣಿಸಿದ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ.

- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಗಣತಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಶಾಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ 0 ಯಿಂದ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೋಷಕರಿಗೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಸೂಚನೆ ನೀಡುವುದು.
- ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಶಾಲೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಳಿಸುವುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸದರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಕರಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಯನ್ನು (VER) ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವುದನ್ನು ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ 2009ರ ಸೆಕ್ರೆನ್ರಾ 9(ಡಿ) ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ನಿಯಮಗಳು 2012ರ ನಿಯಮ 6ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣವಹಿಯಲ್ಲಿ (VER) ನಮೂದಿಸಿರುವ ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಕರಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಾದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿ (WER) ನಿರ್ವಹಿಸಿ ವಾರ್ಡ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿ ಮತ್ತು ವಾರ್ಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವಹಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು 3 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರೀಷ್ಟರಿಸುವುದು.
- ಅವರ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಏಕ್ಷಣ ವಹಿಯನ್ನು ಈ ಸುತ್ತೊಳೆಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿರುವ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಗೈರುಹಾಜರಿ ಅವಧಿಯನ್ನು 7 ದಿನಗಳಿಗೆ ಮಿತಗೊಳಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಸದಸ್ಯರು, ಹೋಷಕರು, ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಕ್ಷಣಾಸ್ತಕರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡುವುದು.
- ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಭೆ ಕರೆದು ಯಾವುದೇ ಮನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಕ್ರಮತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನು ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ 7 ದಿನಗಳ ನಿರಂತರ ಗೈರು ಹಾಜರಾದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ 3 ದಿನಗಳೊಳಗೆ ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆ ಬಗಿ ರಲ್ಲಿ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವುದು. ನಿಯಮ 6 ಬಿ(1)
- ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು/ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮೀನಾ ತಂಡ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಖಿಂಡರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ

ಮೋಷಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮಗುವಿನ ಗೈರುಹಾಜರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮೋಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡಿ, ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುವಂತೆ ಮೋಷಕರ ಮನ ಒಲಿಸಿರುವುದನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಖಾತರಿ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

10. ತದನಂತರ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಕೃಂತ ಸಂಯೋಜಕರು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಷಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮಗುವಿನ ಗೈರು ಹಾಜರಿಗೆ ನಿಖಿಲ ಕಾರಣ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಮಗು ಮತ್ತು ಮೋಷಕರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಮೋಷಕರಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಜರಾತಿಗಾಗಿ ನಮೂನೆ ಗಿರಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ನೋಟಿಸು ನೀಡಿ ನಮೂನೆ ಗಿರಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಪಡೆಯುವುದು. ನಿಯಮ 6 ಬಿ(2).
11. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಸದಸ್ಯರು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಷಕರು ಹಾಗೂ ಮಗುವಿಗೆ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಂತ ಮಹತ್ವ ವಿವರಿಸಿ ಮಗು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಮನ ಒಲಿಸುವುದು.
12. ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಡಯಟ್ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಣಿತ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೋಷಕರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಂತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೌನ್ಸಿಲಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು. ನಿಯಮ 6 ಡಿ(1)
13. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಸಹ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಬಾರದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಮೋಷಕರು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಗದಿತ ದಿನಾಂಕದಂದು ಹಾಜರಾತಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸುವುದು. ನಿಯಮ 6ಡಿ(2)
14. ಹಾಜರಾತಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದ ನಂತರ ಸದರಿ ಮೋಷಕರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಪಾಲನಾ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
15. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಲೀಸರ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದು ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೋಷಕರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
16. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಗದಿತ ದಿನಾಂಕದಂದು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಜರಾಗಿ ಪ್ರಕರಣದ ಮೊಣಿ ವಿವರ ನೀಡುವುದು.
17. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿ ನೀಡಿದ ಆದೇಶದಂತೆ ಸದರಿ ಮಗುವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ಯಾವುದಾದರು ಸಕಾರಿ/ಅನುದಾನಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ ಅಥವಾ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ದಾಖಿಲು ಮಾಡಿ ಮಗುವಿನ ನಿಯಮಿತ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಕೃಂತ ಸಂಯೋಜಕರು ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ/ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಗು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಮುನ್ಸೆಜ್ಜರಿಕೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗಳೇ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ 1 ಮತ್ತು 15 ರಂದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರೀಕೃಂತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸುತ್ತೊಳೆಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿರುವ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು.

- CWC ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿಯಮ 6D ಪ್ರಕಾರ ತಗ್ಗಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?
- ಅವರು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಸಹಾಯದ ಮೂಲಗಳು ಯಾವುವು?
- ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ:
- AAY/BPL ಪಡಿತರ ಜೀಟಿ;
- NREGA ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ NRLM ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆ;

- ಕರಿಯ ಸಹೋದರರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಮನುವಿನ ಕರಿಯ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಶಿಶುವಿಹಾರ/ಅಂಗನವಾಡಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು; ಅಥವಾ ತಾಯಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮನುವಿನ ಆರ್ಯಕೆ ಭಕ್ತಿ; ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ವಿಧವೆ ಅಥವಾ ಅಂಗವಿಕಲ ಪಿಂಚಣಿ; ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯ?
- ಮನುವು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ (ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮನುವಿಗೆ ಶೀಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಂದ ದಂಡದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಅಫಾಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಿರೀಕ್ಷಾಕರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದೇ? ಅಥವಾ ಮನುವನ್ನು ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಚೈಲ್ಡ್ ಪ್ರೋಟೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಯೂಮ್ (ICPS) ನಿಧಿಗಳು, ಅಖಿಲ ನಿಧಿಗಳು, ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬಹುದು; ಸಾಕು ಪೋಷಕರಿಗೆ ಲಿಂಕ್ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ತಾದಿ?
- CWC ಮನುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಯದ ಚೌಕಟ್ಟು ಯಾವುದು; ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ನೆರವು ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ; ಮನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವಾಗ ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ?
- ಪ್ರಕರಣ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವವರೆಗೆ ಮನು ಎಲ್ಲಿರಬೇಕು ಇತ್ತಾದಿ.
- CWC ಮನುವಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ CWC ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮನುವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು?

ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಮತ್ತು ನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಾಯಿದೆಗಳ (ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಇದು ತರಬೇತಿ ಮಾಡೂಲ್ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ದಯವಿಟ್ಟು RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 9 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 16.9 ದಿನಾಂಕದ GO ನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ. 2013 ರಲ್ಲಿ ‘ಆರೋಟಿಜ್ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 9 ರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ.

ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಯಸಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಗಳು ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಳುಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದರೆ: ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್/ಪುರಸಭೆ/ಸ್ಥಾಲಿಗಳ ಅಜೆಂಡಾದಲ್ಲಿ RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 9 ಮತ್ತು RTE ನಿಯಮಗಳ ನಿಯಮ 6 ಅನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಬಿಟಂ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ಸಮಿತಿ ಸಭೆಗಳು; GP/ಪುರಸಭೆ ನಿಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ‘ಮೊದಲ ಶುಲ್ಕ’ವಾಗಿ RTE ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 9 ಅನ್ನು ಪೂರ್ಯಸಲು ಹಣವನ್ನು ಮೀಸಲಿದುವ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯದ ಮೇಲೆ.

ಆರೋಟಿಜ್ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 32 ರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು 16.09.2013 ರಂದು ಈ ಸಂಬಂಧ ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಜಿಪಿ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಯ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿತ ಅನುಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಜಿಬಿ ಅನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. .

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಸಮುಚ್ಚಿತ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೂ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶೀಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಪೋಷಕರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಮನುವನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸೇರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ವಿನಾಯಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರತಿ ಮನುವಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ ನಿಯಮಗಳು (6A, 6B, 6C ಮತ್ತು 6D) ಮತ್ತು ಹೊರಡಿಸಿದ GO ಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ಕನಾಕಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ, ಮೇಲಿನ ಪ್ರೋಫೇಕಾಲ್ ಯುವನ್ ಸಿಆರ್ಸಿಯ 9, 18 ಮತ್ತು 19 ನೇ ವಿಧಿಗಳ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಆರೋಟಿಂಗ್ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸಲು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ”

ಮಹಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಮಹಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಉಚಿತ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆಟಿಕಲ್ 32 ‘ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಪರಿಹಾರಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು’ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಸಂವಿಧಾನದ ಭಾಗ III ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಜಾರಿಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಖ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ತೆರಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 32 ನೇ ವಿಧಿಯನ್ನು ‘ಸಂವಿಧಾನದ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ 226 ನೇ ವಿಧಿಯು ಉಜ್ಜ್ವಲಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ವಿವೇಚನಾ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕನ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಶಾಲೆಬಿಟ್ಟು ಮಹಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳು

ತಡೆಗಟ್ಟಿವ ಶಿಷ್ಟಾಭಾರದಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ ನಿಯಮ 6A, 6B, 6C ಮತ್ತು 6D ಪ್ರಕಾರ, ಮನುವಿಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಡ್ರಾಪ್-ಟೆಟ್ ಆಗಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ, ಇದು 2014 ರಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇರಬಹುದು. ಶಾಲೆಗೆ ಎಂದಿಗೂ ದಾಖಿಲಾಗಿಲ್ಲದ ಮಹಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಡ್ರಾಪ್-ಟೆಟ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರು, ಈ ಮಹಕ್ಕಳಿಗೆ, ಆರೋಟಿಂಗ್ ಕಾಯಿದೆಯ ಸೆಕ್ಕನ್ 4ರ ಪ್ರಕಾರ, ‘ಚಿಕಿತ್ಸಕ್’ ಪುನರ್ವಸತಿ, ಪರಿಹಾರ ಸೇತುಬಂಧ ಕೋಸ್ರೋಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೋಸ್ರೋಗಳು ‘ತಡೆಗಟ್ಟಿವ ಶಿಷ್ಟಾಭಾರ’ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದ ನಿಯಮ 6ರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದೊಂದಿಗೆ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವಾಗಬೇಕು.

ವಿಶೇಷ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು

ಮಹಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಏರಿದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದಾಗ, ಮಾಡಕ ವಸ್ತುಗಳ ಚಟುಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಾಗ, ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ದುರುಪಯೋಗವಾದಾಗ, ಅಪಹರಣ ಮುಂತಾದ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಪಾತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಾಗ ಮಹಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಯಾವುದೇ ಮನು ಶಾಲೆ ದೂರ ಅಥವಾ ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳದ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಆಯಾ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಯುನೆಸ್ಕೋ ಹೇಳಿದೆ. ವರ್ಣ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಭಾಷೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮನುವಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಯುನೆಸ್ಕೋ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಕಾಣದ ಮಹಕ್ಕಳ ಯಾರದೊಂದು ಒತ್ತುಡಿದಿಂದಾಗಿ ಸಾಗಣೆ-ಮಾರಾಟಕ್ಕೇಡಾಗುವ, ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಲ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಯಸ್ಕರಂತೆ

ಬಾಳವ, ಮೋಷಕರ ನಿರ್ಜಹ್ನ್, ಅರ್ಥಕ ದುರ್ಭಲತೆ, ಸಮುದಾಯದ ಅಸಂಧ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರೇಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರಗತಿ, ನಿಸಗ್ರ ಮೂರಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ತಳಹದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಅಂಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಗಂಭೀರತೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಿಲಾಗುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರ ಆಧ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಿರಂತರ ಹಾಜರಾತಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ.

ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾತಿ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೇಯೂ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಿಲಾಗದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ದಾಖಿಲಾಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಅಂಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

2021–22ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಯೋಮಾನವಾರು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ

#	District	(Never Enrolled+Dropped Out)		
		Age group - 6+ to 14	Age group - 14+ to 16	Total
1	BAGALKOTE	328	856	1184
2	BALLARI	572	1249	1821
3	BENGALURU SOUTH and North (BBMP)	3650	4610	8260
4	BELAGAVI and Chikkodi	596	1197	1793
5	BENGALURU SOUTH and North	174	450	624
6	BENGALURU RURAL	218	379	597
7	BIDAR	543	2500	3043
8	CHAMARAJANAGARA	128	625	753
9	CHIKKABALLAPURA	348	148	496
10	CHIKKAMAGALURU	133	664	797
11	CHITRADURGA	648	1436	2084
12	DAKSHINA KANNADA	82	293	375
13	DAVANAGERE	223	996	1219
14	DHARWAD	755	1370	2125

15	GADAG	249	494	743
16	HASSAN	259	697	956
17	HAVERI	297	1113	1410
18	KALABURAGI	828	1832	2660
19	KODAGU	101	336	437
20	KOLAR	108	342	450
21	KOPPAL	715	883	1598
22	MANDYA	291	806	1097
23	MYSURU	346	785	1131
24	RAICHUR	892	1497	2389
25	RAMANAGARA	217	462	679
26	SHIVAMOGGA	384	1321	1705
27	TUMAKURU and MADHUGIRI	222	979	1201
28	UDUPI	98	179	277
29	UTTARA KANNADA and Sirsi	166	858	1024
30	VIJAYAPURA	853	795	1648
31	YADGIR	666	1350	2016
	Total	15090	31502	46592

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಕುಗಳ ಚೌಕಟ್ಟು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 2020 ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ.

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮತ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಕನಾಂಟಿಕದ ಮಾನ್ಯ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿರುವ ಮತ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಭಾಗೀದಾರರು ಆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ 7 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಹೊರಗುಳಿಯವ ಮತ್ತು ‘ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶಾಲೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲು ಆಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒರೂರಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

06 ರಿಂದ 14 ವರ್ಷದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುವುದನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರೀಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳಿರುತ್ತದೆ.

- ಪ್ರತಿಶತ 96ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಳ್ಳಿ/ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸುದಿಯವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ವಿದ್ಯುತ್, ಶಾಲಾ ಕಾಂಪೌಂಡ್, ಆಟದ ಮೈದಾನ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ದುರಸ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡದ ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸುಳ್ಳಿ, ಬಣ್ಣಿ, ಕೈತೋಟ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯತೆಯಿಂಳು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕೊಡತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ರ್ಯಾಂಪ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದಾಖಲಾತಿಗಳಿಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

‘ಅರ್ಥ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದಾಖಲಾತಿ’ ಮುಕ್ಕಳ ಗಣತಿ: 1961ರ “ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ” ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು 1963 ರಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮುಕ್ಕಳ ಗಣತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ನವಜಾತಿ ಶಿಶುವಿನಿಂದ 16 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗಿನ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಗಣತಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ವಯೋಮಾನದ, ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಗವಿಕಲ, ವಲಸೆ, ಕೊಳಚಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದು.

ದಾಖಲಾತಿ ಅಂದೋಲನ: ಮುಕ್ಕಳ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾಖಲಾತಿ ಅಂದೋಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ವಿಶೇಷ ದಾಖಲಾತಿ ಅಂದೋಲನ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯ ತಂತ್ರಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವ ಸಂಭವಗಳು ಇದ್ದು ಇಂತಹ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರತ್ಯಯತ್ವವೇ ವಿಶೇಷ ದಾಖಲಾತಿ ಅಂದೋಲನ.

ಒಬ್ಬ ಮರಳಿ ಶಾಲೆಗೆ: ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶಾಲೆ ತೊರೆದ ಹಾಗೂ ಅನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಗೃಹ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿರುವ 6 ರಿಂದ 14 ವಯಸ್ಸಿನ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಮನಃ ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು 2002ನೇಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆ ಮುಕ್ಕಳ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಕೊಲಿಯಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ: ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಎಲ್ಲಾ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲಿಯ ತಾಣಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದಾಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ಬಾಲೆ ಶಾಲೆಗೆ: ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಮುಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರಿಗಿಂತ ಬಾಲಕಿಯರೇ 6 ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಧೃಥಪಟ್ಟಿದೆ. ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗಿರುವ ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತರುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಸಂಚಾರಿ ಶಾಲೆ: ಸಂಚಾರಿ ಶಾಲೆಯು ಒಂದು ನೂತನ ಮಾದರಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು 1999 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಶಾಲಾ ಅರ್ಥ ವಯಸ್ಸಿನ ಮುಕ್ಕಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬಾರದೇಕೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ಕಳಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ತೆರೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಅಂತಹ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಬಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತರಗತಿ ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಬಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಟೆಂಚ್ ಶಾಲೆ: ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಜನ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಮುಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದೊಯುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವಲಸೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಲಸೆ ಸಂಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ದೀಘರ್ಗ ಗೇರುಹಾಜರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು “ಎಲ್ಲಿ ವಲಸೆಹೋ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ” ಎಂಬ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಟೆಂಚ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಚಿಣ್ಣರ ಅಂಗಳ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮುಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ 60 ದಿನಗಳ ಸೇತುಬಂಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಅವರ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟಕೆ ತಕ್ಷಣತೆ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ

ದಾವಲಿಸಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು. ಇದು ವಸತಿ ಸಹಿತ ಮತ್ತು ವಸತಿರಹಿತ ಎರಡು ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಆರು ತಿಂಗಳ ವಸತಿ ರಹಿತ ಬ್ರಿಡ್ಜ್‌ಕೋಸ್‌: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಗು ತಾನು ಕಲಿತಿದ್ದನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ಕಲಿತ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಅಥವಾ ಅವರ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?— ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬರಲು ಮಗು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತದೆ.ಇಂತಹವರಿಗೆ 2 ತಿಂಗಳ ಬ್ರಿಡ್ಜ್‌ಕೋಸ್ ಸಾಲದಾದಾಗ 6 ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದರೆ ಮಗು ತಾನುಗಳಿಸಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮನು: ಸೃಷ್ಟಿ ಮಂದಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಸಲು ನೇರವಾಗುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. 2007-08ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು 12 ತಿಂಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ.

12 ತಿಂಗಳ ವಸತಿರಹಿತ ಬ್ರಿಡ್ಜ್‌ಕೋಸ್: ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 1 ಕ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಿಕೀಯ ಶಾಲೆ, 3 ಕ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧಿಕೀಯ ಶಾಲಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದು, ಜನವಸತಿಯ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವಾಗಿದೆ.

12 ತಿಂಗಳ ವಸತಿಯುತ ಚಿಳ್ಳಿರ ಅಂಗಳ ಸೇತುಬಂಧ: ಈ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮಗು ಶಾಲೆ ಶೋರೆಯದೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪರ್ಯಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಆಶಾಕಿರಣ ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸಿದೆ.ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಪೆಲ್ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಠ ಪ್ರವಚಗಳಿಗೆ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತದೆ.

6 ತಿಂಗಳ ಖರುಮಾನ ವಸತಿಯುತ ಚಿಳ್ಳಿರ ಅಂಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳು: ಇವು ಈ ಹಿಂದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ 4 ತಿಂಗಳ ಖರುಮಾನ ವಸತಿಯುತ ಸೇತುಬಂಧ ಕೇಂದ್ರಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಲಸಿತ ಕುಟುಂಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹೋಗಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನ ಕುಂಡಿತವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಇವುಗಳ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

NCLP ಶಾಲೆಗಳು: ಈ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಧನಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವು ವಸತಿರಹಿತ 12 ತಿಂಗಳ ಸೇತುಬಂಧ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. (ಸೂಚನೆ: ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೈಪಿಡಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿರಿ)

ಆರ್.ಟಿ.ಇ ಕಾಲಿದ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳ ಇನ್ನಿತರ ಅಂಶಗಳು

ಶಾಲೆಗಳ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು

12. ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ - (1) ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ, ಶಾಲೆಯು -

- * 2ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದ (ಒ)ನೇ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು;
- * (2) ನೇ ಉಪ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದ ಉಪ-ಖಂಡ (ii)ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಶಾಲೆಯು, ಪಡೆಯಲಾದ ಅದರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆವರ್ತಕ ಸೆರವು ಅಥವಾ ಅನುದಾನಗಳು ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಆವರ್ತಕ ವೆಚ್ಚಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಎಪ್ಪು ಭಾಗ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಶೇಕಡಾವಾರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳ ಕನಿಷ್ಠ ಶೇಕಡಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆಡಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- * (2)ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದ ಉಪ-ಖಂಡ (iii) ಮತ್ತು (iv)ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಶಾಲೆಯು | ನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ, ತರಗತಿಯ ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಶೇಕಡಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆಡರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹೊರೆಯ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಲ್ಲದ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಮತ್ತು ಪರಂತು, 2ನೇ ಪ್ರಕರಣದ (ಎನ್) ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಶಾಲೆಯು ಶಾಲಾ ಮೂರ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, (ಎ) ಯಿಂದ (ಸಿ) ಖಂಡಗಳವರೆಗಿನ ಉಪಬಂಧಗಳು ಅಂಥ ಶಾಲಾ ಮೂರ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಗುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

13. ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಾಪಿಟೇಷನ್ ಶುಲ್ಕ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯ ಇರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ - (1) ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಒಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡುವಾಗ, ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಾಪಿಟೇಷನ್ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಅಥವಾ ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಮೋಷಕರನ್ನು ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(2) (1)ನೇ ಉಪ ಪ್ರಕರಣದ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು -

- * ಕ್ಷಾಪಿಟೇಷನ್ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ವಿಧಿಸಿದ ಕ್ಷಾಪಿಟೇಷನ್ ಶುಲ್ಕದ ಹತ್ತುಪಟ್ಟಿನವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾಗಿರುವ ಜುಲ್ಣಾನೆಯಿಂದ ದಂಡನೀಯನಾಗತಕ್ಕದ್ದು;
- * ಮಗುವನ್ನು ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ, ಮೊದಲ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಮತ್ತು ತರುವಾಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಾಗಿ ಇವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಜುಲ್ಣಾನೆಯಿಂದ ದಂಡನೀಯನಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

14. ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಯಸ್ಸಿನ ರುಜುವಾತು - (1) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ, ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸನ್ನು, ಜನನ, ಮರಣ ಮತ್ತು ವಿವಾಹಗಳ ನೋಂದಣಿ ಅಧಿನಿಯಮ, 1886 (1886ರ 6)ರ ಉಪಬಂಧಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ನಿಯಮಿಸಲಾದ ಅಂಥ ಇನ್ನಿತರ ದಸ್ತಾವೇಚಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದರ್ಶಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(2) ವಯಸ್ಸಿನ ರುಜುವಾತು ಇಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಮಗುವಿಗೂ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

15. ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ - ಮಗುವನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿಯಮಿಸಲಾದಂಥ

ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಅವಧಿಯ ಒಳಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು:

ಪರಂತು, ಯಾವುದೇ ಮನುವನ್ನು, ವಿಸ್ತರಿತ ಅವಧಿಯ ತರುವಾಯ ಸೇರಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ:

ಮತ್ತೂ ಪರಂತು, ವಿಸ್ತರಿತ ಅವಧಿಯ ನಂತರ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಯಾವುದೇ ಮನುವು ಸಮುಚಿತ ಸರ್ಕಾರವು ನಿಯಮಿಸಬಹುದಾದಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮಾರ್ಗಸೂಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

16. ತಡೆಹಿಡಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೋರಹಾಕುವಿಕೆಯ ನಿಷೇಧ – ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಯಾವುದೇ ಮನುವನ್ನು ಯಾವುದೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲೇ ತಡೆಹಿಡಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಧಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾರ್ಗಸೂಲ್ಯವರೆಗೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೋರಹಾಕತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

17. ಮನುವಿಗೆ ದೃಹಿಕ ದಂಡನೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧ – (1) ಯಾವ ಮನುವನ್ನೂ ದೃಹಿಕ ದಂಡನೆಗೆ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(2) (1)ನೇ ಉಪ ಪ್ರಕರಣದ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವನು, ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಶಿಸ್ತ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೊಣಾಗೋಳಿಸುವಿಕೆ

29. ಪಠ್ಯ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದು - ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಠ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಮುಚ್ಚಿತ ಸರ್ಕಾರವು, ಅಧಿಸೂಚನೆ ಮೂಲಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(2) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು, (1)ನೇ ಉಪ-ಪ್ರಕರಣದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ವಿಷಯದ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವಾಗ, ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದರೆ,-

- ★ ಸಂಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನುಸರಣೆ;
- ★ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ;
- ★ ಮಕ್ಕಳ ಜ್ಞಾನ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಯ ವರ್ಧನೆ;
- ★ ಮೊಣಾ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ವಿಕಸನ;
- ★ ಶಿಶು ಸ್ನೇಹಿ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಶೋಧನೆ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯವುದು;
- ★ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು;
- ★ ಮಗುವಿನ ಭಯ, ಆಫಾತ ಹಾಗೂ ಆತಂಕ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಗು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವುದು;
- ★ ಜ್ಞಾನದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಆತನ ಅಧವಾ ಆಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಮೌಲ್ಯ ನಿರ್ಧರಣೆ.

30. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮೊಣಾಗೋಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ - (1) ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೊಣಾಗೋಳ್ಳವವರೆಗೆ ಯಾವ ಮಗುವನ್ನೂ ಮಂಡಲಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಗತ್ಯಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

(2) ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮೊಣಾಗೋಳಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಬಹುದಂಥ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು

- ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು.
- ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಮಗುವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಪ್ರತಿಭೆ, ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊಣಾವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಮಗು ಪರಿಮೊಣಾವಾದ ವಯಸ್ಸು ಜೀವನವನ್ನು ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು.
- ಮಗು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಕಾದಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು.
- ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಶಾಂತಿ, ಸಹಿತ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಕಲಾತ್ಮಕ, ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವಿರಾಮದ ಸಮಯವನ್ನು ಘಲಪ್ರದವಾಗಿ ಕಳೆಯುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ಮೋಷಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ

- ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಾಪಡು, ಬೆಳೆಸುವುದು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಇದು ಕಾನೂನು ಬಧ್ಯವಾಗಿ ಮೋಷಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.
- ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದೆಡೆ ಮೋಷಕರಿಗೆ, ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ದುಡಿಯುವ ಮೋಷಕರಿಗೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಷಕರಿಗಾಗಿ ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ರೀತಿಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಳಿಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಪೂರಕ ಕ್ರಮಗಳು

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಉಳಿಕೆ: ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಿಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಹಲವಾರು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಉಚಿತ ಪರ್ಯಾಪ್ತತೆ ಮತ್ತು ಸಮವಸ್ತು: ಸರ್ಕಾರ ಶಾಲೆಯ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ಶರೀರಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 8ನೇ ಶರೀರಿಯವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಪರ್ಯಾಪ್ತತೆ ಮತ್ತು ಸಮವಸ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಕ್ಷರ ದಾಸೋಹ: ಒಂದರಿಂದ ಎಂಟನೇ (1-8) ಶರೀರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರದಾಸೋಹ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಿಸಿಯಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಉಚಿತ ಬ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕ: 5 ಮತ್ತು 7ನೇ ಶರೀರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಜಾತಿ/ಪ.ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು 5, 6 ಮತ್ತು 7ನೇ ಶರೀರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ.ಜಾತಿ/ಪ.ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ:

- ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಸೌಲಭ್ಯ.
- ಹಿಂದುಳಿದ, ಅಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯಾತ / ಪ.ಜಾತಿ / ಪ.ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ.
- ಅಂಗವಿಕಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ.
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ. ಇದನ್ನು 5 ರಿಂದ 10ನೇ ಶರೀರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ: ಪ.ಜಾತಿ / ಪ.ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಬೋಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮಕ್ಕಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸುವರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉಚಿತ ಸ್ಕೆಲ್‌ ವಿರುದ್ಧ: ನಗರ ಪಾಲಿಕರವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 8ನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಸ್ಕೆಲ್‌ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರತಿಭಾ ಕಾರಂಜಿ: ಪ್ರತಿಭಾ ಕಾರಂಜಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸುಪ್ತ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಸ್ವಫ್ಧೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರತರಲಾಗುವುದು. (ಶಾಲಾಮಟ್ಟದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ)

ಚಿಣ್ಣರ ಕನಾಟಕ ದರ್ಶನ: ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಬ್ಲಾಕ್ ಹಂತದಲ್ಲಿ 50 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಣ್ಣರ ಕನಾಟಕ ದರ್ಶನದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 7ನೇ ತರಗತಿ ಪ.ಜಾತಿ/ಪ.ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಭಾ ಕಾರಂಜಿ, ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದೆಯಾದವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನವೋದಯ ವಸತಿ ಶಾಲೆ, ಮುರಾಜೆ ವಸತಿ ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸುರಕ್ಷೆ ವಿಮೆ: ಅಪಘಾತದಿಂದ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹತಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸುರಕ್ಷೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2001-02 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕಲೆ: ದಾಖಿಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಮುಖ್ಯಪಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ೩೦ ಉಳಿದು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದ ಕಲೆಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಕಲೆಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕ್ರೇಗ್ಸೋಳ್ಜಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಲಕೆಯನ್ನು ಅಂದೋಲನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಪುಗಳೆಂದರೆ: ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ: ಪಾರದರ್ಶಕ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ೩೦ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಬಲೀಕರಣ: ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸೇವಾನಿರತ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಸಾಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೌಲ್ಯಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಧ್ಯಾಧಾರಿತ ಪರ್ಯಾಪ್ತತೆ: ಮಕ್ಕಳು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಾಮಧ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಪ್ತತೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು: ನವೀನ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳಾದ ನಲಿ-ಕಲಿ, ಜೈತನ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ: ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಸರಳ, ಸಂತಸ, ಸುಲಭವಾಗಿಸಲು ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಹಾರ ಬೋಧನೆ: ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮಗುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಬೋಧನೆ ನೀಡಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮಟ್ಟದ ಕಲಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಹಪರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ: ಮಗುವಿನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಕಲಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಹ ಪರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲಾ ಹಂತದ ತರಬೇತಿ: ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗುವಿನ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅನುದಾನ: ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವತಃ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಲಿಸಲು ಮೌಲ್ಯಾಧಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ 500 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಚೋಕಟ್ಟು (ಕರಡು) 2019 (ಕನಾಂಟಕದ ಪ್ರಯತ್ನ)

OOSC Framework – Draft Copy

1 Introduction:

The purpose of this document is to provide “Operational Guidelines” to all the stakeholders in prevention, identification, providing special training interventions and tracking of out-of-school children in the State of Karnataka.

The Right to Education Act 2009 implies that every child of 6-14 age group has a right to elementary education of satisfactory and equitable quality in a formal school which satisfies certain essential norms and standards. The law makes it obligatory on the part of the State governments and local bodies to ensure that every child gets education in a school in the neighbourhood. Section 4 of the RTE Act says, “Where a child above six years of age has not been admitted in any school or though admitted, could not complete his or her elementary education, then, he or she shall be admitted in a class appropriate to his or her age.” In this endeavour, it further states, “Provided that where a child is directly admitted in a class appropriate to his or her age, then, he or she shall, in order to be at par with others, have a right to receive special training (ST) in such manner, and within such time limits, as may be prescribed.”

There is a great heterogeneity among children who are out-of-school. However, out-of-school children can be classified as (1) Never-Enrolled Children and (2) Drop-Out Children.

2 Definitions

Sl.No.	Term	Definition
1	OOSC	
2	Compulsory School Age	5 Years 10 months to 14 Years as per GoK

3 Never-Enrolled Children:

Children, who have never enrolled in any school during their compulsory school age, are categorized as “Never-Enrolled Children”.

3.1. Identification

The identification of these children is being done through enrollment campaigns and OOSC surveys, with the support of other government departments and also with the support of NGOs.

For identification of children, who are in the early age of their compulsory school age, Anganwadis, Primary Health Centers and birth registrations within the vicinity of each government school

are the major sources to identify such children. Integration of multiple databases of different government departments to uniquely identify the child will help to track the child. The data gap between the information available with ASHA workers, birth registration, Village Education Register with Anganwadi / pre-primary / school admissions needs to be addressed through enrollment campaigns, OOSC surveys, etc.

It is a very difficult task to identify the children who have reached lower-secondary age and are not enrolled in any of the regular schools, as these children are not recorded in the department database. Any of the departmental databases may not provide the requisite inputs to identify these children. These children can be identified during the enrollment campaigns, OOSC Surveys or through Labour Department inspections to identify child labourers.

The school HM, along with the support of the SDMC, shall take the responsibility of identification of these children and register in the relevant documents like the Village Education Register (VER).

3.2. Preventive Measures

The school HM, along with the SDMC, shall collect all the information pertaining to the vicinity from various sources like Village Education Register (VER), ASHA workers' information, birth registration and Anganwadis or any other source. The list of all the children who have attained the age of compulsory schooling shall be considered and every child identified with his schooling information.

Children already attending any of the pre-primary institutions (pre-primary + LKG / UKG schools) running in the area shall be captured.

Children attending Anganwadis shall be captured

Children attending any school, which has pre-primary sessions shall be captured.

The left-out children are the children, who are not attending any of the institutions and these children need to be identified.

3.2.1 Children, who are attending pre-primary institutions (having highest class upto UKG) need to be registered. The CRP, within the vicinity of the pre-primary institutions shall monitor the same along with the support of the nearest government primary school HM.

In the SATS, an option needs to be provided to register these pre-primary institutions. These institutions shall update the student's profile in the SATS. A provisional SATS ID shall be generated for all these children.

3.2.2 Children, who are attending Anganwadis need to be registered. The HM of the nearest government primary school is responsible for registration of all these children.

Children, who are attending Anganwadis shall be “Auto Admitted” into the nearest primary school (through SATS) as provisional admissions. The school HM shall take the responsibility to ensure that all the provisional admissions are being tracked till they join the regular school. If any of the children would like to join in any other school (including unaided school), the child (parents) shall submit the Provisional SATS ID to the joining school.

3.2.3 Children, who are attending the pre-primary sessions of schools which have DISE code will need to be registered.

In addition to the School HM, Anganwadi / PDO / ASHA worker / PH Engineer in ULBs also have the joint responsibility to ensure that all children join regular schooling.

Schools, which have pre-primary sessions, shall register the students in SATS and Provisional SATS IDs shall be allocated to them. Once the children reach the compulsory school age, the students shall be promoted to 1st Class and regular SATS ID shall be generated.

3.3. Curative Measures

If any of the children are identified as never-enrolled, these children shall be immediately registered as OOSC (SATS-OOSC module) and the children enrolled into appropriate special training intervention.

Note: Even though the Act specifies the initiations for never-enrolled children of Compulsory School Age, it is recommended to consider the children till the age of 18.

4. Dropout Children

Children who withdraw from the regular school before completion of their Compulsory School Age, are considered as dropouts.

Category 1: Dropout children, whose information is available with Education Department:

Children who have taken their TC before completion of highest class of the school and have not joined in any other school during the compulsory school age.

Children who have taken their TC after completion of the highest class of the school and have not joined in any other school during the compulsory school age.

Children who have dropped out of school without taking the formal TC during the compulsory school age.

Category 2: Dropout children, whose information is not available with the Education Department:

4.1 Category 1

4.1.1 Children who have taken TC before completion of highest class of the school and have not joined in any other school

Child has taken the Transfer Certificate formally from the school before completion of the highest class in the school, (i.e., if the school has classes till 7th standard and if the child has taken the TC in 6th Class itself) and as per the records, has not joined in any of the schools in Karnataka.

A. Identification:

As per the present process, issue of TC shall be done through the system (SATS) only. Hence, the detail of the child, who has taken the TC, has been recorded in the database of the Education Department. If the admission process is not updated by the enrolling school within the specified period (30 Days after taking the TC), the child is considered as probable OOSC.

Already, the list of these children is shown as ‘Probable OOSC’, for which the concerned HM is responsible for registering them as OOSC or for updating the records accordingly. A specific and periodic enquiry/investigation has to be carried out by the HM with the support of SDMC members to physically identify the child.

The possible options for the same are:

Child is not enrolled in any school and is living within the vicinity of the school. In this case, the child needs to be registered as OOSC and the special intervention should be assigned accordingly.

Child is not enrolled in any school and has migrated to some other place within Karnataka. In such cases, the information pertaining to the migrated place needs to be collected and updated in the SATS. The HM should provide contact details of the child (or parent) and link it to the nearest government school at the migrated place. The receiving school HM shall be notified through the system about the dropout student’s details. In case the migrant child’s contact details are not known, the candidate shall be considered as probable OOSC (pending list only for the next two years) and repeated try to identify the child’s whereabouts. In this case, the child will not be registered as OOSC until the child is traced.

B. Preventive Measures:

At present, for taking the TC, the parent shall apply to the school and TC is being issued through SATS. Instead, the system may be modified as follows:

The school, where the child wants admission shall provide the letter (request) seeking the TC from the earlier school through the System (SATS).

If the school is within Karnataka, the request shall be generated through the SATS itself. The HM shall provide the acceptance for the TC within 7 days after receiving the request through SATS. If not responded, the same will be escalated to the CRP. If the CRP also has not responded within 3 days, the same will be automatically escalated to BEO.

If the school is not within Karnataka, the child shall submit the request letter as prescribed in the SATS in the school. The HM shall provide acceptance for the TC within 7 days and softcopy of the TC shall be transferred to other school automatically. The DISE code of the school, email ID and mobile number of the Correspondent/HM shall be submitted as part of the request letter.

Issuance of TC, where the child (or parent) has not produced the request letter, shall not be permitted.

This system eliminates the pending probable OOSC cases, as the TC is being issued to the joining school directly through the system.

C. Curative Measures:

Periodic review of pending probable OOSC cases to trace the child shall be continued. If the child is traced, the child shall be immediately registered as OOSC (SATS-OOSC module) and enroll the child into the OOSC Interventions.

4.1.2 TC taken after completion of highest class of the school and not joined in any other school for further studies during the compulsory school age.

Children, after completing their education in primary schools or higher primary schools, are expected to join the secondary schools during compulsory school age. If the children, who have taken the TC formally from the school, after completion of highest class in the school, and as per the records, not joined in any of the school in Karnataka, are being considered as probable OOSC.

A. Identification

Identification process of these children is similar to that of 4.1.1, i.e., child has taken TC before completion of the highest class of the school and has not joined any other school during the compulsory school age.

B. Preventive Measures

At present, all the children are being given TC, irrespective of their confirmation on joining a school. Instead, the system may be modified as follows:

- For every government (or aided) primary/higher primary school, a next level school shall be identified as a 'Nodal School'. All the children shall be AUTO Transferred to the 'Nodal

- School' and tentative admission of the children shall be confirmed by the 'Nodal School'. If any child wants to get a TC and join any other school (other than the 'Nodal School'), the same shall be done only after obtaining the TC request from the respective school.
- ◆ For unaided primary schools, the ECO shall monitor the TC request, and for higher primary schools, the nearest government HM shall monitor the TC request.

C. Curative Measures:

Periodic review of pending 'Probable OOSC' cases to trace the children shall be continued. If a child is traced, immediately, the child shall be registered in the OOSC Module (SATS) and the child shall be enrolled into the OOSC Special Interventions Programme. Post completion of the Special Intervention Programme the child shall be enrolled in a regular school.

4.1.3 Children who have dropped out of school without taking the formal TC during the Compulsory School Age

Children who are continuously absent or have dropped out from the school, either in the middle of the academic year or at the end of academic year, are considered as probable OOSC. Sometimes, it may happen that these children joined another school without a formal TC from the current school.

a. Identification

In these cases, the concerned teacher/HM will know the details of these children. As the TC has not been issued through the SATS, it shows that the child is within the school as per the records and the concerned HM is responsible to trace the child.

The concerned HM with the help of SDMC members or NGOs shall trace the child. In case the child has migrated to any other place, the contact details shall be obtained and updated in the system.

Identification process of these children is similar to that of 4.1.1(a), i.e., the child has taken TC before completion of the highest class of the school and has not joined any other school during the compulsory school age.

b. Preventive Measures

As part of the preventive measures, the concerned teachers shall identify the children who are at risk of dropping out. The following are major risk indicators, which can be observed by the teachers/HMs before the child drops out and necessary preventive action can be taken:

- ◆ Academic achievement is below standard
- ◆ Behavioral problems
- ◆ Chronic absenteeism
- ◆ Migrating parents

- ◆ Lack of self-esteem
- ◆ In addition to the above, the following risk indicators also need to be considered:
- ◆ Disability
- ◆ Entry and progress in education
- ◆ Early adult responsibilities
- ◆ Family circumstances and peers
- ◆ It is proposed that the teacher/HM shall indicate a child as being “At risk of dropping out” in the SATS. (Necessary options in the SATS will be provided). Immediately after considering the child as being “At risk of dropping out”, all the necessary initiatives to prevent the child from dropping out shall be carried out.

A few preventive steps could include:

Calling the children along with their parents to an SDMC meeting/during the inspection by higher officials to provide the necessary confidence to the parents and child.

Suggesting that the child take up the IEP (Individual Educational Programme) to continue in the school.

Children identified as “At risk of dropping out” shall be tracked similar to OOSC cases.

C. Curative Measures

Periodic review of pending ‘Probable OOSC’ cases to trace the children shall be continued. If a child is traced, immediately, the child shall be registered in the OOSC Module (SATS) and the child shall be enrolled into the OOSC Special Training Interventions. Post completion of the Special Training Intervention, the child shall be enrolled in a regular school.

4.2 Category 2

(A ‘Policy on Education of Migrant Children’ has been developed as a result of the PIL WP 15768/2013 and approved by the Cabinet. Its provisions should be taken into consideration here. They are missing here.)

Dropout children, whose information is not available with the Education Department.

4.2.1. Dropout migrants who come to Karnataka from other states

Children who were never enrolled in the Karnataka Education Department’s database and have migrated to Karnataka and have not joined any of the regular schools during Compulsory School Age.

A. Identification:

Level	Age Group	Equivalence
Level 1	7 – 9 years	Class I to III
Level 2	9 – 11 years	Class IV – V
Level 3	11 – 13 years	Class VI - VII
Level 4	13 +	Class VIII

As there is no record available within Karnataka about these children, it is very difficult to identify and track these children. These children are being identified by the Labour Department [as part of the Child Labour (Abolition & Regulation) Act], during the OOSC Survey and also during the surveys conducted by NGOs.

B. Preventive Measures

Generally, these children are visible in the urban areas where the un-skilled contract labourers are being engaged. Periodic surveys, awareness programmes will help to prevent the OOSC.

C. Curative Measures

Once the child is identified, immediately, he/she shall be registered as OOSC by the nearest school. The child shall be registered in the OOSC Module (SATS) and the child shall be enrolled into the OOSC Special Interventions Programme. Post completion of the Special Intervention Programme the child shall be enrolled in a regular school.

5. Enrollment (First step after identifying Out-of-School Children)

Since the RTE Act stipulates that children should be enrolled at any time during the academic year, clear and simple procedures for an “any-time admission” process has to be put in place. This is important to facilitate enrolment of OoSC from migrant communities, nomadic tribes, street children and urban deprived children, etc. As a first step, the children identified as Out-of-School Children, shall be admitted into a regular neighbourhood government school.

5.1. Entry-Level Assessment

It is stated above that as soon as a child is enrolled in a school in an age-appropriate class, it becomes necessary to identify his/her competency level so as to decide the duration of his/her special training. Any special training programme has to be based on previous knowledge and experience of the child at the entry level. The teachers and other school level functionaries involved in administering entry level assessment tests shall refer to the learning indicators to identify the knowledge and skills of children.

5.2 Special Training Interventions

Children of various age groups may be divided into the following four levels for providing special

training (four levels are not enumerated):

As far as possible, the Special Training Intervention should be conducted within regular school premises. This not only improves monitoring and supervision of the ST, but also creates aspiration in the children to be mainstreamed. It ensures optimum use of school infrastructure. Sharing of the morning assembly, MDM and sessions with regular classes facilitates peer learning and mainstreaming in the age-appropriate class. However, all the Special Training Interventions provided to the child shall be recorded and also periodic evaluation shall be conducted.

6. Reasons for OOSC

There is a great heterogeneity among children who are out-of-school. Various categories of 'out-of-school' children may include children living or working in urban slums, on streets, on railway platforms or construction sites. They may be found engaged as domestic workers, child labourers, rag pickers and shoe-shine boys, in tending cattle, or working for wages in dhabas or mechanic shops. Other categories may be: those children who are involved in sex trade or migratory children whose parents migrate from area to area in search of work/employment.

Presently, the following are the reasons being considered for OOSC:

- ◆ Addicted to bad habits
- ◆ Child labour
- ◆ Children's disinterest
- ◆ Corporal punishment
- ◆ Death
- ◆ Engaged in other earning
- ◆ Family dispute
- ◆ HIV/AIDS/Leprosy-affected child
- ◆ Household work
- ◆ Ill health
- ◆ Juvenile Delinquent
- ◆ Lack of transport facility in remote area
- ◆ Learning difficulty
- ◆ Married
- ◆ Migration
- ◆ Natural barriers
- ◆ Nomads
- ◆ Orphan child
- ◆ Parental Care
- ◆ Parents' disinterest
- ◆ Puberty

- ◆ Reasons related to girl child
- ◆ Runaway child
- ◆ School at far distance
- ◆ Severe physical disability
- ◆ Sexual abuse
- ◆ Sibling care
- ◆ Single parent
- ◆ Street/Rag-picking child
- ◆ Fear of teacher
- ◆ Own attraction
- ◆ Unattractive school environment
- ◆ Work in other's household

The following are the broad categories for OOSC

1. Student
2. Location of living
3. Financial issues
4. Family
5. Environment

Need to discuss on finalization of the reasons

5. Special Training Interventions for OOSC

The entry-level assessment will determine the duration of special training in each case and placement in the age-appropriate class thereafter.

5.1. Design Guidelines for Special Training Interventions

The RTE Act 2009 states that when a child has not been admitted in any school, or though admitted, could not complete his/her elementary education, and is hence directly admitted in a class appropriate to his/her age, then, he or she, in order to be at par with others, has a right to receive Special Training (ST). Mainstreaming of such children into formal schools is to be done through special training of varying durations, which would enable them to be at par with other children in the class and facilitate their getting admission into age-appropriate classes to fulfill the goal of Special Training.

The guiding principles for Special Training Interventions

The guiding principles for Special Training Interventions shall be based on:

Learning in flexible peer groups: The experience of several organizations has shown that learning in mixed-age groups is effective, so learning across ages may be promoted.

Active participation of learner in own learning: This is particularly applicable for older learners, who come with developed language and numerical skills and have views on learning and performing tasks. The teaching-learning methodology for them must build on prior learning.

Holistic teaching and learning, not textbook centric: Multiple mediums must be used, including traditional forms of cultural expression.

A. Duration of the Special Training Interventions

The duration of special training shall be for a minimum period of three months extendable up to two years. There should be periodic assessment of learning progress made by such children on continuous basis in special training

B. Location

Special training may be held on the premises of the schools, or through classes organised in safe residential facilities

C. The Nature of Special Training

Special Training may be residential or non-residential in nature:

Residential – where out-of-school children are scattered, and who need residential facility such as in hilly areas.

Non-Residential – where out-of-school children are highly concentrated in an area and the school is located within walking distance

D. Special Learning Support Materials (SLSM)

As per Sec 29 (I) of the RTE Act, the special training shall be based on specially designed, age-appropriate learning material, approved by the Academic Authority. These may be referred as Special Learning Support Materials (SLSM). The SLSM should be based on specific requirements of multi-level teaching of children of different age-groups and abilities. It should be so designed that it is free from all biases. There should be flexibility for accommodating contextual and local specific requirements and learning contents.

5.2 Special Training Interventions defined in Karnataka for OOS Children

#	Course Name	Duration	Residential / Non-Residential	Place of Training
1	12-month Residential Special Training (Year 1)	12 months	Residential	STC
2	12-month Residential Special Training (Year 2)	12 months	Residential	STC
3	Urban Deprived Children (UDC) programme (Year 1)	12 months	Non-Residential	STC
4	Urban Deprived Children (UDC) programme (Year 2)	12 months	Non-Residential	STC
5	12-month Non-Residential Special Training (Year 1)	13 months	Non-Residential	STC
6	12-month Non-Residential Special Training (Year 2)	14 months	Non-Residential	STC
7	Non-formal education in Madarasas (Year 1)	9/10 months	Non-Residential	Madarasa
8	Non-formal education in Madarasas (Year 2)	9/10 months	Non-Residential	Madarasa
9	Special Training	6 months	Non-Residential	STC
10	Tent-School Programme (Year 1)	6 months	Non-Residential	STC
11	Tent-School Programme (Year 2)	6 months	Non-Residential	STC
12	School-based Training (with Volunteers)	6 months	Non-Residential	STC
13	School-based Training (without Volunteers)	6 months	Non-Residential	STC
14	Seasonal Residential Special Training	6 months	Residential	STC
15	Special Residential Training (Chinnara Angala)	3 months	Residential	STC
16	Special Non-Residential Training (ChinnaraAngala)	3 months	Non-Residential	STC
17	Admission to Hostel	Not Applicable	Residential	Govt. Dept. Hostels
18	School-Readiness Programme (CWSN)	6 months	Non-Residential	SRP Centres
19	Home-based Education (CWSN)	6 months	Non-Residential	Child's Home

NEED TO DISCUSS ON the Course Structure and Eligibility for admission into these Special Interventions

5.3 Monitoring and Evaluation of the OOS Children during the Special Training Interventions

No details are there.

5.4 Tracking of OOS Children

No details are there.

6. De-registration of OOS Children

6.1 De-registration of Provisional/Probable OOS Children

The children, who have been considered as ‘Probable OOS Children’ due to the gaps in the different sources of data need to be tracked. The children, who are not traced physically or whose regular schooling details are not updated in the Department’s database, are considered as ‘Provisional/Probable OOS Children’. A systematic and rigorous effort shall be made by the Department to physically identify these children.

The concerned HM, with the support of the SDMC, shall conduct the physical survey to trace the child twice a year for two years. If the child is not traced even after two years after identifying him/her as ‘Probable OOOSC’, he/she can be de-registered from the ‘Probable OOOSC’ list.

6.2 De-registration of OOS Children

Once a child is considered as an OOOSC, he/she shall be tracked to ensure the child continues in the regular schooling system. The child can be de-registered from the OOOSC list:

After the child completes the compulsory school age;

The child is regularly attending the mainstream school and is not found to be “at risk of dropping out” for a period of three years continuously;

In case of death of child;

In case of migration to another State: If the child is admitted in any school in another state, the HM shall record the details of the DISE of that school and de-register the child.

Non-traceable: If the child is not traceable (migrated to other place), efforts shall be made to physically identify the child for a period of two years. After two years, the child can be de-registered from the OOOSC list.

*****

ಅನುಬಂಧ-04

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಖೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರ (ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ) ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ತರಬೇತಿ ಅವಧಿ: 1 ದಿನ, 4 ಅಧಿವೇಶನಗಳು.

ಅಧಿವೇಶನ - 1

- ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯತೆ.
- ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು – ದಾಖಿಲಾಗದ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು. (7 ದಿನಗಳ ನಿರಂತರ ಗೈರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿ.ಸಂಯೋಜಕರು ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ)
- ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದರೆ ಯಾರು?

ಅಧಿವೇಶನ - 2

- ನೂತನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ – 2019 ಕರಡು – ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ. ಆರ್.ಟಿ.ಇ. ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳು (ಸೆಕ್ಷನ್ 3, 6, 7, 8, 27, 28, 29 ಮತ್ತು 30)

ಅಧಿವೇಶನ - 3

- ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿ – ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು.
- ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು.
- ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕ್ರಮಗಳು.
- ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧಿತ ದಾಖಿಲೆಗಳು.

ಅಧಿವೇಶನ - 4

- ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಹೊರಗುಳಿಯಲು ಕಾರಣಗಳು.
- ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಆಧಾರಿತ ಅಂಶಗಳ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯ.
- ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧಿತ ಕೆಲವು ಯಶೋಗಾಢಿಗಳು.

ತರಬೇತಿ ಆಯೋಜನೆ

- ಒಂದು ದಿನದ ರಾಜ್ಯ ಹಂತದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಆಗಸ್ಟ್ 16 ರಂದು ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಜಯಂತಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಭಾಗವಹಿಸುವರು.
- ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಆಯಾ ಜಯಂತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆಗಸ್ಟ್ 20ರಂದು ಒಳಗೆ ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ ನಡೆಸುವುದು.
- ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ವರದಿಯನ್ನು ದಾಖಿಲೆಗಳ ಸಮೀತ ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ.ಗೆ 21ರಂದು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಚಿವಾಲಯ

ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ

బెంగళూరు దినాంక: 15.03.2014

ଓଡ଼ିଆ

ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶೈಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯಿದೆ, 2009 (2009ರ ಕೇಂದ್ರದ ಕಾಯಿದೆ 35) ಯ ಪರಿಷ್ಕೇದ 38 ರ ಉಪವಿಭಾಗ (1) ಅಡಿ ನೀಡಲಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ, ಕನಾಂಟಿಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕನಾಂಟಿಕ ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ನಿಯಮಗಳು, 2012 ಗೆ ಕೆಳಕಂಡ ತಿದ್ಯುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ:

1. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರಂಭ: (1) ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮಹಾಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ (ತಿದ್ವಷಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು 2014
    - (2) ಇವು ರಾಜ್ಯಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.
  2. ಹೊಸ ನಿಯಮ 6ಎ, 6ಬಿ, 6ಸಿ ಮತ್ತು 6ಡಿಗಳ ಸೇರೆಡೆ: ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮಹಾಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಯಮಗಳು 2012ಗಳಲ್ಲಿ (ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ಮೇಲ್ಮೊದ ನಿಯಮಗಳೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ), ಕೆಳಕಂಡ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ:
    - 6ಎ. ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕಾತಿ, ಅವರುಗಳ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು: (1) ಭಾಾಕ್ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕಬ್ಬೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಯೋಜಕರು ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಸಾನಾಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ.
  - (2) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ ಆರಂಭವಾಗುವ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ, ಉಪನಿಯಮ 1ರಿಂದ 5, ನಿಯಮ 6 ನಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ 6-14 ವರ್ಷವಯೋಮಾನದ ಮಹಾಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅಧಿಸೂಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇದು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವು ಆರಂಭವಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಹಾಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಅಧಿಕೃತ ಶಾಲೆಗೆ ಮಹಾಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕೆಳಿಸಲು ಅವರು ಬಧ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
  - (3) ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇರವಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಥವಾ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಹಾಳ ಶಾಲೆಯ ಹಾಜರಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಇತರ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬಹುದು, ಮತ್ತು ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಲು ಬಧ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ಬಧ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
  - 6ಬಿ. ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆ: (1) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷವು ಆರಂಭವಾದ ಏಳು ದಿನಗಳಾದರೂ ಮಹಾಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕೆಳಿಸಲು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರು ವಿಫಲರಾದರೆ ಮತ್ತು ಏಳು ದಿನಗಳ ನಂತರವೂ ಹಾಜರಾತಾದಿದ್ದರೆ, ಅಗ ಶಿಕ್ಷಣಕರು ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಣಕರು ಇತರ ಮಹಾಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾರ್ಥಕರನ್ನು ಅಂತಹ ಮಗುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಮತ್ತು ಮಗಿವಿನ ಗೈರುಹಾಜರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾರಣವು ಸಿಗಿದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಣಕರು ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಣಕರು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು, ಮೇರದಂತೆ ನಮೂನೆ 4 ರಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

- (2) ಈ ನಿಯಮದಿ ಮಗುವು ಅನುಮೋದಿತ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಜರಾಗಲು ಬಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಪೋಷಕರಿಗೆ ಘಾರಮ್ 5 ನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯ ನೀಡಿ, ಘಾರಮ್ 4 ರಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- (3) ಉಪನಿಯಮ 2 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡಲಾದ ಪೋಷಕರು ಈ ಸೂಚನೆಯು ಜಾರಿಯಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಆರ್ಯಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಪೋಷಕರು ಇದನ್ನು ಲಿಖಿತವಾಗಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಧ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- (4) ಈ ನಿಯಮದಡಿ ಮಗುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪೋಷಕರಿಗೆ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ, ಇದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಆರ್ಯಕೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಈ ಸೂಚನೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಪೋಷಕರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆಯೇ.
- (5) ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಹಾಜರುಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪೋಷಕರು ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲು ಕೋರಬಹುದು, ನಂತರ, ಸೂಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ, ಸೂಚನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಬದಲಿಸಬಹುದು.

6. ಗೈರುಹಾಜರಾಗಲು ನ್ಯಾಯಬಧ್ಯ ಕಾರಣಗಳು: ಈ ನಿಯಮದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ, ಕೇಳಕಂಡ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿತಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಹಾಜರುಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಬಧ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು:

1. ಮಗುವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ಖಾಸಗಿ ನೆರವಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ನೆರವುರಹಿತ ಶಾಲೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ
2. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧಿಕೃತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಶೀಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ
3. ಪೋಷಕರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಏರಿದ ಕಾರಣಗಳಾದ ನೆರಹಾವಳಿ, ಪ್ರಕೃತಿಪರ್ವತಗಳು, ಬಂದ್ರ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತೊಂದರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಗುವು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಿಲ್ಲ
4. ಒಂದು ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸೂಚಿತ ಅವಧಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಗೈರುಹಾಜರಿಯ ರಚೆಯನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ನೀಡಿದೆ.

6.ಡಿ. ಸಹಜವಾದ ಶಾಲೆಗೆ ಮಗುವಿನ ಕಡ್ಡಾಯ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳು: (1) ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ನಂತರವೂ ಮಗುವು ಶಾಲೆಗೆ ನ್ಯಾಯಬಧ್ಯ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ, ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಶಾಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈಕಾರಣೆ ಸಮಿತಿಯ, ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ರೆ ನ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರ ಅಧಿಕಾರಗಳ, ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಥವಾ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ, ಶೀಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

- (2) ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ನಂತರವೂ ಪೋಷಕರು ಮಗುವನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನದಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ವಿಫಲರಾದರೆ, ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮಗುವಿನ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಘಾರಮ್ 7 ರಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರಿಂದ ಘಾರಮ್ 8ರಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಒಂದು ನಿದಿಷ್ಟ ದಿನ ಮತ್ತು ಸಮಯದಂದು ಮಗುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಅಫಾಲ (ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯಿದೆ, 2000 ಅಡಿ ಶಾಲೆಸಲಾದ ಶೀತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿ) ಎದುರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- (3) ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ವಿಶೇಷ ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ಪೋಲಿಸ್ ಅಥವಾ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ಕಾಯಿದೆಯಡಿ, ಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತು ಪೋಷಕರನ್ನು ಶೀತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬಹುದು.
- (4) ಶೀತು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ಪೋಷಕರ ವಾದವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಕಳಿಸದಿರಲು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

- (5) ಪೋಷಕರು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಗೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಆದಲ್ಲಿ, ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ಹುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೂಚಿತ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೇರವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಮತ್ತು ಕೊಡಲೇ ಮನುವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವುದೆಂದು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿತಕ್ಕದ್ದು.
- (6) ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ನಿವಾರಣಾ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಮನುವಿಗೆ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಸ್ಥಾಗದ ಪೋಷಕರಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ನೇರವನ್ನು ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ಅಂತಿಮ ಗೊಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪೂರ್ವಸುವ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯಶ್ವಿಸಬೇಕು.
- (7) ಹುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಪೀಡಿತ ಮನುವಿಗೆ ನೇರವನ್ನು ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ, ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ಮನುವನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ವಿಧಿಸಿ, ಈ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಿಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ನೇರವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬಹುದು.
- (8) ಯಾವುದೇ ಪೋಷಕರು ಆರ್ಥಿಕ ನೇರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನರ್ಹರಾಗಿದ್ದು, ಆದರೆ ಮನುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ನೇರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾದ ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಪೋಷಕರ ವಿರುದ್ಧ ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯಿದೆ, 2000 ರ ಚಾಪ್ತರ್ 4 ಅಡಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿತಕ್ಕದ್ದು, ಮತ್ತು ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯ ಕಾಯಿದೆ, 2000 ಅಡಿ ಮನುವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮನುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ತಿಥಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯು ನಮೂನೆ 9 ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಅಥವಾ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸರ್ಕಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಮನುವನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲು ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- (9) ಪೋಷಕರು ಮನುವನ ಆರ್ಥಿಕಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಹಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಈ ವರ್ಗವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಹದಿನ್ಯೇದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಧ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

3. ಹೊಸ ನಮೂನೆ 4,5,6,7,8 ಮತ್ತು 9 ರ ಸೇಪನಾಡಿಗೆ ಮೇಲ್ಮೊದ ನಿಯಮಗಳ ನಮೂನೆ 3 ನಂತರ, ಕೆಳಕಂಡ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದು:

ನಮೂನೆ - IV

(ನಿಯಮ 6ಬಿ(1) ನೋಡಿ)

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮಗುವಿನ ಗೈರುಹಾಜರಿಯನ್ನು ವರದಿಮಾಡುವ ಮಾದರಿ

ಸಂ:

ದಿನಾಂಕ:

ಇವರಿಂದ

ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು/ಶಿಕ್ಷಕರು,

_____ ಶಾಲೆ, ಸ್ಥಳ .....
..... ಸಮುದಾಯ, ... ಬ್ಲೋಕ್

..... ಜಿಲ್ಲೆ

ಇವರಿಗೆ,

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

..... ಸಮುದಾಯ, ... ಬ್ಲೋಕ್
..... ಜಿಲ್ಲೆ

ಮಾನ್ಯರೆ,

ವಿಷಯ: ..... ಅವರ ಗೈರುಹಾಜರಾತಿ

ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ..... ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ..... ಎಂಬ ಮಗುವು, ... ನಿಂದ ..... ವರೆಗೆ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರು/ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರ ಪೂರ್ವಾನುಮತಿ ಪಡೆಯದೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಸಹಿಮಾಡಿರುವವರು ಇತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಈ ಮಗುವಿನ ಗೈರುಹಾಜರಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಯಶ್ವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಕಂಡ ೦೨ವುದೇ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಮಗುವು ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ:

1. ಮಗುವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಕೃತ ಖಾಸಗಿ ನೆರವಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಖಾಶಗಿ ನೆರವುರಹಿತ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ
2. ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರವು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಇತರ ಅಧಿಕೃತ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ
3. ಪೋಷಕರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮೀರಿದ ನೆರೆಹಾವಳಿ, ಸ್ನೇಹಿಕ ವಿಕೋಪ, ಬಂಧ್ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗಲಭೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಗುವು ಹಾಜರಾಗಿಲ್ಲ
4. ಅರ್ಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ರಚಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ

ಹಾಗಾಗಿ, ಮಗುವಿನ ಗೈರುಹಾಜರಿಯನ್ನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಗೈರುಹಾಜರಾತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಪೋಷಕರಿಗೆ ನಿಯಮ ೬ ಎ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,

ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು/ಶಿಕ್ಷಕರು

ನಮೂನೆ -V
(ನಿಯಮ 6ಬಿ(2)) ನೋಡಿ
ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆ

ಸಂ.:

ದಿನಾಂಕ:

ಇವರಿಂದ

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ,

..... ಸಮುದಾಯ, ... ಬ್ಲಾಕ್
..... ಜೀಲ್

ಇವರಿಗೆ,

.....
.....

ಮಾನ್ಯರೆ,

ವಿಷಯ: ..... ಅವರ ಗೈರುಹಾಜರಾತಿ

ಉಲ್ಲೇಖ: ದಿನಾಂಕ ..... ದ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ..... ಅವರ ವರದಿ

..... ನಲ್ಲಿರುವ ..... ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮ ಮಗು .....ವು .....ದಿಂದ
.....ವರೆಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯದೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ವರದಿ
ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗುವು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದಿರಲು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸದ
ದಿನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಳಿಸಲು ಈ ಮೂಲಕ ನಿಮಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

ನಮೂನೆ -VI

(ನಿಯಮ 6ಬಿ(2) ನೋಡಿ)

ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಗೆ ಸ್ವೀಕೃತಿ

ಸಂ.

ದಿನಾಂಕ:

ಇವರಿಂದ:

ಇವರಿಗೆ:

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

ಮಾನ್ಯರೆ,

-----ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ----- ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ -----ದಿನಾಂಕ ಹುಟ್ಟಿದ
-----ಹೆಸರಿನ ಹುಡುಗ/ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಪೊಂಡರಾದ ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿರುವ ನಾನು
-----ದಿನಾಂಕದಂದು, -----ದಿನಾಂಕದ-----ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ
ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ಥಳ:-----

ದಿನಾಂಕ:-----

ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಪೊಂಡರ ಸಹಿ

ನಮೂನೆ -VII
(ನಿಯಮ 6(2) ನೋಡಿ)
ಹಾಜರಾತಿ ಅದೇಶ

ಸಂ.

ದಿನಾಂಕ:

ಇವರಿಂದ:

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

ಇವರಿಗೆ:

ಮಾನ್ಯರೆ,

ನಿಮಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾದ -----ದಿನಾಂಕದ -----ಸಂ.ಯ ಹಾಜರಾತಿ ಸೂಚನೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಕನಾಂಟಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ(ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು, 2013, ಹಕ್ಕುಗಳ ಅನುಷ್ಠೇದ 6(ಎ)ದ ಪರತ್ತುಗಳಡಿ -----ದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಗ/ಮಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ನೀವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎಸ್‌ಡಿಎಮ್‌ಸಿ/ಗ್ರ.ಪ./ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಮೂಹಿದಲ್ಲಿ -----ದಿನಾಂಕದಂದು ನಿಮಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮನುವಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗ/ಮಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಹೋರತಾಗಿಯೂ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಗ/ಮಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದೀರಿ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಿಯಮ, ನಿಮ್ಮ ಮನುವಿನೊಂದಿಗೆ -----ದಲ್ಲಿ-----ದಂದು -----ದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮುತ್ತಿಯೆಂದು ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

ಪ್ರತಿ:

- 1) ಎಸ್‌ಡಿಎಮ್‌ಸಿ
- 2) ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು/ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
- 3) ಸ್ಥಳೀಯ ಎನ್‌ಜಿಬಿ/ಸಮಾಜ ಸೇವಾಕರ್ಮರು

ನಮೂನೆ -VIII
(ನಿಯಮ 6(2) ನೋಡಿ)
ಹಾಜರಾತಿ ಆದೇಶದ ಸ್ವೀಕೃತಿ

ಇವರಿಂದ:

ಇವರಿಗೆ:

ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ

ಮಾನ್ಯರೆ,

-----ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ----- ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ ಮಣಿದ್ವಿತೀಯ
-----ಹೆಸರಿನ ಹುಡುಗ/ಹುಡುಗಿಯ ಶಂಕರ/ಶಂಕರಾದ ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿರುವ ನಾನು
-----ದಿನಾಂಕದಂದು, -----ದಿನಾಂಕದ-----ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾಜರಾತಿ ಆದೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.
ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ಥಳ:-----

ದಿನಾಂಕ:-----

ಶಂಕರ/ಶಂಕರಾದ ಸಹಿ

ನಮೂನೆ -IX
(ನಿಯಮ 6(8) ನೋಡಿ)
ಸಾಂಸ್ಕೃತ ನಿರೋಜನೆಗೆ ಆದೇಶ

ಇವರಿಗೆ:

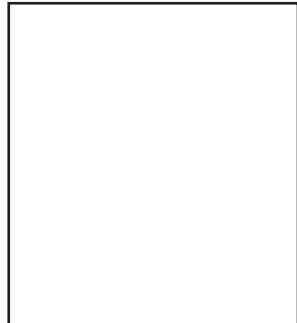
ಪ್ರಭಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ

ಆದೇಶ ಸಂ. -----

ಸಂದರ್ಭ ಸಂ.-----

ಮನುವನ ಭಾವಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಿ

1.ಮನುವನ ಹೆಸರು(ಮೂರ್ಖಹೆಸರು)-----ದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುವಂತೆ, ಕನಾರ್ಟಿಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ನಿಯಮಗಳು, 2013, ಹಕ್ಕುಗಳ ಅನುಷ್ಠೇದ 6ಡಿ ನಿಯಮಗಳಿಗಿಂತ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಮನುವನಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗು ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮನವ್ಯವಸ್ಥಿ ಹಾಗು ಸಮೀಕರಣದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಮನುವನ್ನು -----ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲುಸ್ತವಾರಿಯಡಿ ಸರ್ಕಾರಿ/ಅನುದಾನಿತ ವಸತಿಕೇಂದ್ರ/ನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಆದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮನುವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸುಪರ್ವಿಸರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಆತ/ಆಕೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅವಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ/ಅನುದಾನಿತ ವಸತಿಕೇಂದ್ರ/ನಿವಾಸ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲು ನಿಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಲು ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ತರಲು ಆದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಯಕ್ತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳ:

ದೀನಾಂಕ:

ಸಹಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ರೆ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಶಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿ

ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು

ಎ ಎಫ್. ಮೃಗಿ

ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ಮಿತ

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ(ಯೋಜನೆ)

ಇವರಿಗೆ,

ಸಂಕಲನಾಕಾರರು, ಕನಾಡಿಕ ರಾಜ್ಯಪತ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಶೇಷ ರಾಜ್ಯಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು-01 ಇವರಿಗೆ 500 ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಇವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ:

1. ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
2. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ/ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಧಾರವಾಡ/ಗುಲ್ಬಗ್ಡ
4. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ, ರಾಜ್ಯಶಿಕ್ಷಣಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ, ಕನಾಡಿಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಂಡಳಿ(ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು), ಕನಾಡಿಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಂಡಳಿ(ಇತರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು), ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾಸ(ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು)
5. ಸನ್ಯಾಸ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ) ಖಾಸಗಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಕನಾಡಿಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು
6. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಖಾಸಗಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ(ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ), ಕನಾಡಿಕ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು
7. ಸಿಪಿಎ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು(ಆಡಳಿತ)
8. ಸಿಪಿಎ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು(ಅಭಿವೃದ್ಧಿ)
9. ಸಿಪಿಎ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಾಕೋಗಳ ಬಾಕ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಆಫಿಸರ್‌ಗಳಿಗೆ
10. ಕಚೇರಿ ಪ್ರತಿ

ಸುತ್ತೋಲೆ

ವಿಷಯ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

- ಉಲ್ಲೇಖ: 1) ಮಾನ್ಯ ಆಯುಕ್ತರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು ರವರ
ಜ್ಞಾಪನ ಪತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನಾಂಕ: 05-08-2019
2) ದಿನಾಂಕ: 08-08-2019 ರಂದು ನಡೆದ ವಿಡಿಯೋ ಕಾನ್ಸರ್ನೆಸ್‌ದಲ್ಲಿ
ಚಚೆಂಟಿಸಿದಂತೆ

*****

ಮೇಲ್ಮುಂದ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು
ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ದಿನಾಂಕ: 08-08-2019 ರಂದು ನಡೆದ ವಿಡಿಯೋ ಕಾನ್ಸರ್ನೆಸ್‌ದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ,
ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕೈಗೊಳಿಸಿಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಈಗಾಗಲೆ 6 ರಿಂದ 14
ವಯೋಮಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ 16853 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ
ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ
ಇರುತ್ತದೆ.

- 2019-20ನೇ ಸಾಲಿನ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು.
- ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಥವಾ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮೂವಾನುಮತಿ ಪಡೆಯದೇ ಸತತವಾಗಿ 7 ದಿನ ಶಾಲೆಗೆ
ಗೇರು ಹಾಜರಾಗುವ 1 ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
  - 1) ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರು
  - 2) ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು
  - 3) ವಲಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು
  - 4) ವಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು (ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು)
  - 5) ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು
  - 6) ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ)
  - 7) ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು (CWC child welfare committee)
  - 8) ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು
- ದಿನಾಂಕ: 17-08-2019 ಕ್ಕೆ ತರಗತಿವಾರು ತರಗತಿಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಮೂವಾನುಮತಿ ಪಡೆಯದೇ ಸತತವಾಗಿ 7 ದಿನ ಶಾಲೆಗೆ
ಗೇರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಬೆಳಿಗೆ 9:30 ಗಂಟೆಯೋಳಗೆ ಆಯಾ ತರಗತಿಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಸತತವಾಗಿ 7 ದಿನ ಗೇರು
ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ಎಲ್ಲಾ ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಪಡೆದ ಗೇರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಅಂತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು
ನಿಗದಿತ ಸಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಅಂದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1:30 ಗಂಟೆಯೋಳಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿ.ಆರ್.ಸಿ.
ಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಸಿ.ಆರ್.ಸಿ ಗಳು ತಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸ್‌ರೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿಕರಿಸಿ
ಅಂದೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 3:00 ಗಂಟೆಯೋಳಗೆ ಹೋಬಳಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಣ
ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ವಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು ತಮ್ಮ ವಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸಿ.ಆರ್.ಸಿ. ಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ಅಂದೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 4:00 ಗಂಟೆಗೆ ಬಿ.ಆರ್.ಸಿ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

- ತಾಲೂಕಾ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಹೋಬಳಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ರವಾನಿಸುವುದು.
- ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾನುಮತಿ ಪಡೆಯದೇ ಸತತವಾಗಿ 7 ದಿನ ಗೈರು ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಂದೆ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತರಗತಿಶಿಕ್ಷಕರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಗೈರುಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಮಸಿ ಲೇಖನಿಯಿಂದ “ಗೈರು” ಎಂದು, ಹಾಗೂ ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಲಿ ಮಸಿ ಲೇಖನಿಯಿಂದ “ಹಾ” ಎಂದು ನಮೂದಿಸಲು ತರಗತಿಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.
- ದಿನಾಂಕ 18-08-2019 ರಂದು ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ನಮೂನೆ-4 ಭತ್ತಿಕ್ಕಾಡಿ ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ.ರವರು ನಮೂನೆ-4 ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
- ವಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು ತಮ್ಮ ವಲಯದ ನಮೂನೆ-4 ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿ.ಆರ್.ಸಿ ವಾರು, ಶಾಲಾವಾರು ಶಾಲೆಗೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಕರಿಗೆ ನಮೂನೆ-5 ರಲ್ಲಿ ನೋಟಿಸಾಗಳನ್ನು ಸಿ.ಆರ್.ಪಿ. ಮುಖಾಂತರ ನೀಡಿ ಸ್ವೀಕೃತಿ ಪಡೆಯುವುದು.
- ವಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು ಗೈರು ಹಾಜರಾದ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಕರಿಗೆ ನಮೂನೆ-5 ರಲ್ಲಿ ನೋಟಿಸ್ ನೀಡಿ ನಮೂನೆ-6 ರಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತೆ ಪಡೆದಾಗ್ನ್ಯ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಬರದಿದರೆ ನಮೂನೆ-7 ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ತಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯೆಡುರು ಹಾಜರಾಗಲು ನೋಟಿಸ್ ನೀಡುವುದು.
- ನಮೂನೆ-7 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ನೋಟಿಸಾಗೆ ಪಾಲಕರಿಂದ ನಮೂನೆ-8 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಯನ್ನು ಪಾಲಕರಿಂದ ಪಡೆಯುವುದು.
- ಇಷ್ಟೇಲ್ಲಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯಗಳು ನಡೆದಾಗ್ನ್ಯ ಆ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶಿಶುಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯವರು ನಮೂನೆ-9 ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ನಿಯೋಜನಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆ ಮುಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರಣ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಚಾಚುತ್ಪಡೆ ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಕಾರ್ಯದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಳೇರಿಯ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವರದಿ ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಈ ಕಳೇರಿಯ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಹೆಸರು	ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರು
01	ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಮುದಾನೆ ಹಿ.ಸ.ನಿ ಪೌಡ ಶಾಖೆ	ಬೀದರ
02	ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಶೆಟ್ಟಿ ಹಿ.ಸ.ನಿ. ಆಡಳಿತ-2 ಶಾಖೆ	ಯಾದಗಿರಿ
03	ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ರೆಡ್ಡಿ ಹಿ.ಸ.ನಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಖೆ	ಕೊಪ್ಪಳ
04	ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ಗನಿ ಹಿ.ಸ.ನಿ ಯೋಜನೆ ಶಾಖೆ	ಕಲಬುರಗಿ, ರಾಯಚೂರು
05	ಶ್ರೀ ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರಾದ ಹಿಂದಿ ವಿಷಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು	ಬಳಾರಿ

ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
ಕೆಲಬುರಗಿ

ಗ,

- 1) ವಿಭಾಗದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ), ಕೇತ್ತಿಕ್ಕಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬಿ.ಆರ್.ಸಿ ರವರಿಗೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಆಯುಕ್ತರ ಕಳೇರಿ,

ಕೆ.ಆರ್.ಸರ್ಕಾರ್, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560001

ಸಂಖ್ಯೆ:

ದಿನಾಂಕ : 5.8.2019

ಜ್ಞಾಪನ

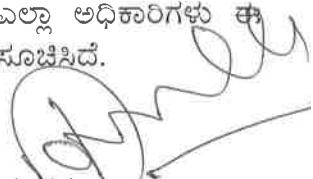
ವಿಷಯ: ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ದಿನಾಂಕ 8.8.2019 ರಂದು ವಿಡಿಯೋ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಹಾಜರಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ.

- ಉಲ್ಲೇಖ:**
- ದಿನಾಂಕ 03.07.2019 ರಂದು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಅಂತರ ಇಲಾಖೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆ.
  - ದಿನಾಂಕ 24.07.2019 ರಂದು ಮಾನ್ಯ ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ನಡೆಸಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆ.

*****

ಮೇಲ್ಮೊದ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲೇಖಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಮೌಲ್ಯಮೂಲಿಸಿದ್ದು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ ಇಲಾಖೆ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೂಮೈ ನಡೆಸಿ, ವರದಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೂರಿಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನಾಂಕ 23.07.2019 ನ್ಯಾಯಾಲಯ ನೀಡಿರುವ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸಿ, ಅನುಪಾಲನ ವರದಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ 23.07.2019 ರಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನೀಡಿರುವ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕನಾರ್ಟಕ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ 24.07.2019 ರಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾದಿಕಾರ ಕೈಗೂಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಈಗಾಗಲೇ 6 ರಿಂದ 14 ವಯೋಮಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿರುವ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ 16853 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಕುರಿತು ದಿನಾಂಕ 08.08.2019 ರಂದು ಸಂಜೀವ್ : 5:00 ಗಂಟೆಗೆ ವಿಡಿಯೋ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಉಪಕ್ರಮನ್ಯಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಳೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಡಿಯೋ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರವರ ಕಳೇರಿಯಿಂದ ಕ್ರಮವಹಿಸಿ ಈ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಲಗತ್ತಿಸಿರುವ ನಮೂನೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಆಯುಕ್ತರು
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಾಭಿಂಬಿತ ಇಲಾಖೆ

ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ:

- ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕನಾರ್ಟಕ

ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅಗತ್ಯ ತುರ್ತುಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ:

- ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಪ್ರಾಧಿಕಿ), ಆಯುಕ್ತರ ಕಳೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆ), ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
- ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಶಿಕ್ಷಕರ ನಮೂನೆ

ಪ್ರತಿ ಶಿಲಿವಾರ ತರಗತಿ ಕಂತದಿಂದ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಭತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಕರ ನಮೂನೆ

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಸರು: _____

ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು: _____

ತರಗತಿ: _____

ವಿಭಾಗ: _____

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು	ಮಗುವಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಯಾವ ದಿನಾಂಕ ದಿಂದ ಗೃಹೀ ಹಾಜರಿ	ಯಾವ ದಿನಾಂಕದ ವರೆಗೆ ಗೃಹೀ ಹಾಜರಿ	ಮಗುವಿನ ವಿಳಾಸ	ಶಾಲೆ ಬಿಡಲು ಸಹಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದ ಕಾರಣ
1						
2						

- ಈಚನೆ: 1. ಹಿಂದಿನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಗುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಹಾಜರಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸಹ ಪ್ರಸ್ತುತ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸುವುದು.
2. ಯಾವ ಮಗುವು ಸಹ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಿದ್ದರೆ, ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

ತರಗತಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಹಿ

ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ನಮೂನೆ

ಪ್ರತಿ ಶಲ್ಲಿವಾರ ಶಾಲೆ ಕಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಮಹಿಳೆ ಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು
ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು: _____ ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು: _____

ವಿಳಾಸ: _____

ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು: _____

ವಿಳಾಸ: _____

ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆ: _____

ಕ್ರ.ಸಂ.	ತರಗತಿ ಮತ್ತು ವಿಭಾಗ	ಹಿಂದಿನ ವಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಒಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಒಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆ	ವರಾ
1	2	3	4	5
	ಒಟ್ಟು			

- సొచినే: 1. కలం 3 మత్తు 4 రల్లి నీడిరువ అంకిలంతగళ క్రోడీకృత అంకిలంతగళాగిరుత్తవే.

2. శాలెయింద హోరగుళిద మక్కల సంబీ శూన్యవాగిద్దరే, శూన్యవరదియన్నే నీడుప్రదు.

ಮುಖ್ಯತಿಳಿಕ ಕರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಹಿ

ಶ್ರೀಕೃಷ್� ಸಂಯೋಜಕರ ನಮೂನೆ

ಹೊಳೆಂತಿ ಕಂತದಲ್ಲಿ ದೈರು ಕಾಳರಾದ ಮುಕ್ಕಡ ಮಾಹಿತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶಂತಿಜ್ಞಕರು ಖತಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ
ಪ್ರಮೂಳೆ

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಸರು: _____

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಹೊಳೆಂತಿ ಹೆಸರು	ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ಹಿಂದಿನ ವಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಮುಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಸ್ತುತ ವಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಒಟ್ಟು ಮುಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವರಾ
1	2	3	4	5	6
	ಒಟ್ಟು				

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸಂಯೋಜಕರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಸಹಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ನಡವಳಿಗಳು

ವಿಷಯ: ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಿಯ ನೀತಿ-2019 ನ್ಯಾ ಅನುಮೋದಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ

ಓದಲಾದ:

1. ಘನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, W.P.No.15768/2013, (EDN-PIL) ದಿನಾಂಕ:01.04.2013 ಪ್ರಕರಣ
2. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡೀ 138 ಮಾಹಿತಿ 2013, ದಿನಾಂಕ:04.05.2015
3. ಘನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಾಲಯ, W.P.No.15768/2013ರ ಆದೇಶ ದಿನಾಂಕ:23.07.2019
4. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಏಕಕಡತ ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಶಿಕ/ಒಬ್ಬಾಸ್ಸಿ/ವಲಸಿತ ಮಕ್ಕಳ ಕ.ನೀ/01/2019-20

*****

ಪ್ರಮ್‍ಾಣವನೆ:

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ (1)ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ:31.03.2013ರಲ್ಲಿ 'The Hindu' ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'The glitches that dog RTE Implications' ಲೇಖನ ಆಧರಿಸಿ ಘನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಸಂಖ್ಯೆ:15768/2013, ದಿನಾಂಕ:01.04.2013 ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮೌಕದ್ದಮೆ ದಾವಿಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು 06ರಿಂದ 14ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಆಗಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಮಗುವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಬಾರದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮುಂದುವರೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮವಹಿಸಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ(2)ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಡತದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:01.04.2013ರ ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಸಂಬಂಧ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವುದು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೊಲಿಕಾರ ಮಕ್ಕಳ ಅನಿಯಮಿತ ಹಾಜರಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಸದರಿ

ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನೀತಿಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ(1) ಮತ್ತು (2)ರಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೂಲಿಕಾರ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕರಡು ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಭೆಯ ಅನುಮೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ದಿನಾಂಕ:23.07.2019ರಂದು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ಓದಲಾದ (3)ರಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ದಿನಾಂಕ:07.11.2019 ರಂದು ಮಾನ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಸಮಿತಿಯು ಸಭೆ ಸೇರಿ ನೀಡಿರುವ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಂತೆ “ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೂಲಿಕಾರರ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಿಯ ನೀತಿ-2019” ನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 17ಮಂಟ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 23ಮಂಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕರಡು ನೀತಿಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಕರಡು ನೀತಿಯ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಮುಂದಿನಂತಿವೆ.

ಅ) 1986 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕುರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ(ಎನ್‌ಪಿಇ) ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉಗಮದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. 14 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮತ್ತೊಂದಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವ ರಾಜ್ಯ “ಪ್ರಯುತ್ತ”ವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕೇವಲ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನಾತ್ಮಕ ತತ್ವವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲುವಾಗಿ, 2002 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 21ಎಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಆ) ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದುವುದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ, ಜೀವನದ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ನೋಡಲಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ಎಲ್ಲಾ ಮತ್ತೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ನೀಡಲು 2009 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಕನಾರಿಕ ಸರ್ಕಾರವು 2012 ರಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಕಾಯ್ದಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಇ) ಸದರಿ ಕಾಯ್ದಿಯು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ “ಹೊರಗುಳಿದಿರುವ” ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದಿಗೆ ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳು

“ಅನಿವಾರ್ಯದ ಸಂಕಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮತುಮಾನಿಕ ವಲಸೆ” ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಅಂತಹ ಜನರ ಮಕ್ಕಳು “ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಲು” ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಳೆದ 15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯವಿರುವ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿರದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ, ಕೌಶಲ್ಯವಿರದ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಂತರಿಕ ವಲಸೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಸಣ್ಣ ತುಂಡುಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರೇರಿತ ಜನರ ಸ್ಥಳಾಂತರಣ ಮತ್ತು ನಗರ/ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು, ಸಂಕಟ ಸ್ಥಿತಿ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕಲ್ಪಸಾಗಣ (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು) ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸಿದೆ.

1. ನಿರ್ವಹಣಾ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನಕಗಳು
2. ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹೇಳಿಕೆಗಳು
3. ನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು
4. ವ್ಯೇಯಕ್ತಿಕ ಇಲಾಖೆಗಳ ಪಾತ್ರಗಳು
5. ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ.

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ (4)ರ ಏಕಕಡತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರು ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಅವಶೇಷಣೆಯ 17ಮಟ್ಟಗಳಿಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಅವಶೇಷಣೆ 23ಮಟ್ಟಗಳಿಳ್ಳ “ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೂಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಿಯ ನೀತಿ-2019” ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆ ಹಾಗೂ ಆದೇಶ ಕೋರಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲ್ಮೊಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷಣವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡೀ 05 ಮಾಹಿತಿ 2019, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ: 09.12.2019

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ 6ರಿಂದ 14ವರ್ಷಗಳ ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಆಧ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನದ 21(ಎ) ಕಲಂ ಪ್ರಕಾರ 6ರಿಂದ 14 ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗೊಳಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷಣ

ಇಲಾಖೆಯ ಹಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಲಸಿತ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ವಲಸಿತ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ತೊಡಕಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾಂಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ವಲಸಿತ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿತ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಕೆಯಿಂದ “ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕ ಕಾಯ್ದೀಯ ನೀತಿ-2019” ನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸದರಿ ನೀತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತು ಜಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸಲು ಅನುಮೋದಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಷರತ್ತುಗಳು

- “ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕ ಕಾಯ್ದೀಯ ನೀತಿ-2019” ನೀತಿಯು ಅಂಗ್ಗಭಾಷಾ ಅವಶರಣೆ ಒಟ್ಟು 17ಮಟ (ಮುಖ್ಯಪಟ ಮತ್ತು ವಿಷಯಸೂಚಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಅವಶರಣೆಯು ಒಟ್ಟು 23ಮಟ(ಮುಖ್ಯಪಟ ಮತ್ತು ವಿಷಯಸೂಚಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯುಕ್ತರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕನಾಂಟಕ ರವರು ಜಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೊಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ 6ರಿಂದ 14ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗದಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸಿತಕ್ಕದ್ದು.
- ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು 8ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಹಂತದಲ್ಲಿಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ಸದರಿ ನೀತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕ್ಲಾಸ್‌ರ್‌ ಹಾಗೂ ಶಾಲಾ ಹಂತಕ್ಕ ತಲುಪುವಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ಸದರಿ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೂಲಕ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಲಾ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು 8ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡೆ 138 ಮಾಹಿತಿ 2013, ದಿನಾಂಕ: 04.05.2015ರ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಸಮಿತಿಯು ಮೇಲ್ಮೈಕಾರಣ ಸಮಿತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅನುಪಾಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

9. ಕಾಲ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು ರವರು ವಲಸಿತ ಮುಕ್ಕಳ ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
10. ವಲಸಿಗ ಮುಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಘನ ಉಚ್ಚಾರ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಎಫ್.ಡಿ 01 ಟಿಎಫ್.ಪಿ 2019 ದಿನಾಂಕ: 04.07.2019 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಾಯೋಜಿಸಿರುವ ಅಧಿಕಾರದನ್ವಯ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ
ಮತ್ತು ಅಪರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

(ಎಸ್.ಆರ್.ಎಸ್.ನಾಥನ್)

ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಪದನಿರ್ಮತ
ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀಕ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,
ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ (ಯೋಜನೆ)

ಡಿ. 12. ೭

೨೦೧೨

೨೦೧೨

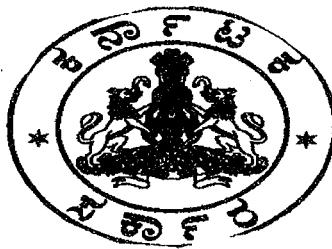
ಪ್ರತಿ:

1. ಮಹಾಲೋನಿಪಾಲಕರು, ಕನಾಟಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಅಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.
3. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು, ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು
4. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು
5. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ವಿಕಾಸಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು
6. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ವಿಕಾಸಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು
7. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮುಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು
8. ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು 560001.
9. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಮಗ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560001
10. ಅಪರ ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಕಲಬುರಗಿ
11. ಅಪರ ಆಯುಕ್ತರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಧಾರವಾಡ

12. ನಿದೇಶಕರು, ವಾತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
13. ನಿದೇಶಕರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
14. ನಿದೇಶಕರು, ಉದ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾಷಾ ಶಾಲೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
15. ನಿದೇಶಕರು, ಕನಾಟಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಂಡಳಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು
16. ನಿದೇಶಕರು, ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬನಶಂಕರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
17. ಶ್ರೀ. ಅಜೀತ್ ಅಚ್ಚಪ್ಪ, ಸರ್ಕಾರಿ ವಕೀಲರು, ಅಡ್ವೆಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಕಟ್ಟೇರಿ, ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
18. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಾಯಾಕೋಧಾರಿ, ಲನ್ಡ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು
19. ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಚಾಮರಾಜ್, ಸಿವಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
20. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಜ್ಞಾಂತಾ ಆಯೋಗ, ಬೆಂಗಳೂರು
21. ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ನಿದೇಶಕರು, ಮಹಿಳಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಗಳೂರು

ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ:

1. ಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು
2. ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಕಟ್ಟೇರಿ ಪ್ರತಿ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಇಡಿ 05 ಮಾಹಿತಿ 2019, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ: 09.12.2019ರ

ಅನುಭಂಧ-1

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕೂಲಿಕಾರರ ಮಕ್ಕಳ

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಿಯ ನೀತಿ 2019

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಛೇರಿ

ಸಮ್ರಾಂತಿಕಾ - ಕರ್ನಾಟಕ

ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 001

ದೂರವಾಣಿ 080-22483040

E-mail: spdssakarnataka@gmail.com.

ssakarnataka@gmail.com

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿಷಯಸೂಚಿ	ಪುಟ ಸಂ.
1	ಪ್ರಸ್ತಾવನೆ/ಪರಿಚಯ	1
2	ನಿರ್ವಹಣ್ಣಾ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2.1 ಮಗುವಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ತತ್ವ 2.2 ಸಮಾನತೆ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯರಹಿತ ತತ್ವ 2.3 ಜೀವಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯುವ ಹಕ್ಕಿನ ತತ್ವ 2.4 ಪಾಲೋಳ್ಳವಿಕೆ ಹಕ್ಕಿನ ತತ್ವ 2.5 ಆಶ್ರಮಾರವ ಮತ್ತು ಸ್ವವರ್ವಾಹಕ್ಕು	1-3
3	ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹೇಳಿಕೆ 3.1 ಕರ್ನಾಟಕದ ವಲಸಿಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಹಿಷ್ಕರಣ, ಖಂಡನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ 3.2 ದಾಖಿಲಾತಿ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸಂಖಾಲ 3.3 ಕಾನೂನುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡುವಿನ ಅಂತರ 3.4 ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದತ್ತಾಂಶ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆ 3.5 ಭಾಷೆಯ ತೊಡಕು 3.6 ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಲೋಳ್ಳವಿಕೆ ವೇದಿಕೆಯ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ 3.7 ದೂರು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದುರುಪತೆ 3.8 ನಿಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ 3.9 ಅನುಭೋಗ ವಂಚಿತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು	3-6
4	ನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ 4.1 ವಲಸಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ವಿವರಗಳು 4.2 ಏವರಣೆ 4.3 ನೀತಿಯ ಧೈಯೋದ್ದೇಶ 4.4 ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೆರಿಸಲು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ	7-9
5	ವ್ಯಯಕ್ತಿಕ ಇಲಾಖೆಗಳ ಪಾತ್ರ 5.1 ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಯೋಗ/ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಹರಿವು-ನಡೆ 5.2 ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ 5.3 ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರೋ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ 5.4 ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ 5.5 ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ 5.6 ಉದ್ಯೋಗದಾತರು/ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು 5.7 ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ 5.8 ಕಳ್ಳಸಾಗಣ ನಿರೋಧಕ ಘಟಕ 5.9 ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ 5.10 ಕನಾರ್ಚಿಕ ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಅಯೋಗ (KSCPCR) 5.11 ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು	9-21
6	ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	22
	ಅನುಬಂಧಗಳು	22-23

1. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ/ಪರಿಚಯ

1986 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹುರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ(ಎನ್‌ಪಿಇ) ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಷಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉಗಮದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಲು ಆರಂಭಿಸಿತು. 14 ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವ ರಾಜ್ಯ “ಪ್ರಯ್ತ್ಯ”ವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕೇವಲ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನಾತ್ಮಕ ತತ್ವವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲುವಾಗಿ, 2002 ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿ 21ವರೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದುವುದು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ, ಜೀವನದ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ನೋಡಲಾಯಿತು. ಸಂವಿಧಾನದ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು, ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ನೀಡಲು 2009 ರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಚಿಕ ಸರ್ಕಾರವು 2012 ರಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಸದರಿ ಕಾಯ್ದೆಯು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ “ಹೊರಗುಳಿದುರುವ” ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿರುವ ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳು “ಅನಿವಾರ್ಯದ ಸಂಕಟದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತುಮಾನಿಕ ವಲಸೆ” ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಅಂತಹ ಜನರ ಮಕ್ಕಳು “ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಲು” ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ 15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯವಿರುವ ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿರದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ, ಕೌಶಲ್ಯವಿರದ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಂತರಿಕ ವಲಸೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಭೂ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ಸಣ್ಣ ತುಂಡುಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಣಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರೇರಿತ ಜನರ ಸ್ಥಾಂತರಣ ಮತ್ತು ನಗರ/ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತಿರುವುದು, ಸಂಕಟ ಸ್ಥಿತಿ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

*****

2. ನಿವಾಹಣಾ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನಕಗಳು

ಯುಎನ್‌ಸಿಆರ್‌ಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಕ್ಕಳ ನೀತಿ, 2013 ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ ಕಾರ್ಯಚೌಕಣ್ಣ 2005 ಅಧರಿಸಿ ಕೆಲವು ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ನೀತಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಬ್ಬಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಲಾದ ನಿವಾಹಣಾ ತತ್ವಗಳು, ಈ ನೀತಿಯ ಅನ್ವಯಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಈ ನೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳು, ಮಾನಕಗಳು ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

2.1 ಮಗುವಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ತತ್ವ : ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಾಗ ಮಗುವಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಲುದಾರರು/ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಪ್ರಾಧಿಕವಾಗಿ ಪರಿಗಳಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಈ ತತ್ವ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಮಗುವಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಮಗುವು ಮೂಲ ಸ್ಫಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಮಗುವಿನ

ಹಿತದ್ವಾರ್ಣಿಯಿಂದ ಮೋಷಕರ ಜೊತೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಬೇಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಹಿತದ್ವಾರ್ಣಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವಾಗ ಯುವನ್ ಸಿಆರ್‌ಸಿ ಯ ಏಧಿ 3, 5, 18 ಮತ್ತು 19 ನ್ನು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

2.2 ಸಮಾನತೆ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ ಹಾಗೂ ತಾರತಮ್ಯರಹಿತ ತತ್ವ¹: ಈ ತತ್ವದ ಅನ್ವಯ, ಪರಿಜ್ಞೇದ 8(ಎ) ಮತ್ತು 9(ಎ) ಅಡಿ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 2009 ರಲ್ಲಿ, “ಅಧಿಕಕ್ವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ಮತ್ತು “ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಕೂಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ಎನ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಕೂಡದು ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂರ್ಯಸುವಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಗಳಿರಬಾರದು ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. “ವಲಸಿಗ ಮನು”ವು, “ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಕೂಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ವೆಂದು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಾಯಿಡಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಮಕ್ಕಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಯಾವ ಮಕ್ಕಳ ಮೋಷಕರು ವಲಸೆ ಹೋಗಿರುವರೋ, ವಲಸೆ ಹೋದ ಮೂಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

2.3 ಜೀವಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕಿನ ತತ್ವ: ಜೀವಿಸಲು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಯುವನ್ ಸಿಆರ್‌ಸಿ ಏಧಿ 6 ಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೆ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಅಂತಹ ಹಕ್ಕು, ಜೀವಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು, ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವೂ ತನ್ನ ಗರಿಷ್ಠ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ನೀತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ನೀತಿಯ ಫಲಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ನೀತಿಯಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು.

2.4 ಪಾಲೋಳ್ಳವಿಕೆ ಹಕ್ಕಿನ ನೀತಿ²: ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಸಮಾಜದ ಬಹುಶೇಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಂಥ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಮತ್ತು ಪಾಲೋಳ್ಳವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪಿ ರೂಪಿಸುವುದೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಈ ನೀತಿಯು, ಮಕ್ಕಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಆಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇತರರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಸರ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪಯಸ್ಕರ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವಯುತ (ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತು) ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

¹ ಪರಿಜ್ಞೇದ 8(ಎ) ಮತ್ತು 9(ಎ) ಅಡಿ ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ 2009 ರಲ್ಲಿ, “ಅಧಿಕಕ್ವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ಮತ್ತು “ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಕೂಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ಎನ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಕೂಡದು ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂರ್ಯಸುವಲ್ಲಿ ಅಡೆತಡೆಗಳಿರಬಾರದು ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. “ವಲಸಿಗ ಮನು”ವು, “ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅನುಕೂಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮನು” ವೆಂದು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದಾಯಿಡಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಮಕ್ಕಳ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ”- ಅನುಬಂಧ-2

² ಈ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಯು ಎನ್ ಸಿ ಆರ್ ಸಿ ನ ಹನ್ನೊಂದು ಹಾಗೂ ಹನ್ನೆರಡನೆ ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ (2012-2017) ರ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಎನ್ ಸಿ 2013 ಮತ್ತು ಜೆ ಜೆ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ನಿಯಮಗಳು 2007 ರಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

2.5 ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ನೀತಿ: ಮನುವಿನ ಆತ್ಮ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛಾವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ವಯಸ್ಸು ಪಾಲುದಾರು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ/ಒಡನಾಡುವಾಗ, ಎಲ್ಲಾ ಮೌಲಿಕ ಅಥವಾ ಮೌಲಿಕವಲ್ಲದ ಸಂವಹನ ಶೈಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಆಶ್ರಯತಾಳಗಳು, ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾದ ರೀತಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಈ ನೀತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

*****

3. ಸಮಸ್ಯೆಯ ಹೇಳಿಕೆ

3.1 ಕೆಷ್ಟೆಕ್ಕೇಡಾದ ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳ ಬಹಿಷ್ಕರಣ, ವಿಂಡನೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗ ಕೆಡುಕೊಳ್ಳಲಿಕೆ ಎನ್ನಿಸಿಸಿತ್ತಾರೆ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಬಂದ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಂಡನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಮೋಡ್ಸಕರನ್ನು ಸಮಾಜವು ನಾಗರಿಕರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಇಂತಹ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು, ಮೋಡ್ಸಕರ ಜೊತೆ ಇದ್ದಾಗಿಯೂ, ಮೋಡ್ಸಕರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ಮಿತ್ತ ವಾಸ ಸ್ಥಳದಿಂದ ದೂರ ಹೊಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಗರದ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇತರ ದಿನಗೂಲಿ ಕೆಲಸ, ಹಾಲು-ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರೆ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆಯುವುದು, ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ದಿನಸಿ ತರುವುದು, ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡು ಅಥವಾ ಇತರರ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವಂಥ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಗರದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಬಿಸಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಸಿಸುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಾಗಲೀ, ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸದಾಕಾಲ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಣಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣ, ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ವೇಚ್ಛಾತರು ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಹೊರತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನ್ನತೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಮಾಡಕ ವಸ್ತು, ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಬಾಲ ಅಪರಾಧ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕರಣ, ದೃಷ್ಟಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಕಿರುಕುಳ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪದೇ ಪದೇ ಸ್ಥಳಾಂತರಣಗೊಳ್ಳಲ್ಪಡರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದ ಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಲಸೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರಭಾವ/ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

3.2 ದಾಖಿಲಾತಿ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸವಾಲು

ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಥವಾ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ನಿರಂತರ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಳಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾದಿಗೆ ತೊಡಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವುದು, ಶಾಲೆಯ ಹೊರಗೆ ಕರಿಣ ಕೆಲಸಗಳು, ಕಳಪೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ-ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಅಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಲು ಅಥವಾ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಿಲಾಗದಿರಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕುಂಡಿತವಾಗಿ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಶಾಲೆಯನ್ನೇ ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾದಿಕೊಳ್ಳಿದುವುದು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದುರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಅಂತಹ ಶಾಲೆಗಳ ಆಡಳಿತವರ್ಗವು ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗಳು ಹಾಗೆ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದರೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಾಲೆಗಳು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಅಂತಹ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮದ್ದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವರೋ ಎಂಬ ಒಂತನೆ. ತತ್ತ್ವರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಖಿಲವಾದ ಜೀವಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಶಾಲೆ ತೋರಿದ ನಂತರ, ಮನಃ ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಮತ್ತುಂದರೋ ಜೀವಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

3.3. ಕಾನೂನುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಡುವಿನ ಅಂತರ

ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದುರುವುದು, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ನಿಷೇಧ, ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಹಾಗೂ ವಿಧಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಾವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುರಿತಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದುರುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳು ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತೋಡಕುಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಮಾವೇಶವು ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಷಣ್ಣೆಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ:

- ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ (ಉದ್ಯೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ) ಕಾಯ್ದೆ, 1979
- ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ(ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ರದ್ದುತ್ತಿ) ಕಾಯ್ದೆ 1970
- ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ (ಉದ್ಯೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ) ಕಾಯ್ದೆ, 1996
- ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ, 1948
- ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ನ್ಯಾಯ (ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ, 2000 ಹಾಗೂ ತಿದ್ದುಪಡಿ
- ಜೀತದ ಬಂಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ(ನಿಷೇಧ) ಕಾಯ್ದೆ, 1976
- ಉಚಿತ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ, 2009
- ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕತೆ (ನಿಷೇಧ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 1986
- ಅನ್ಯೇಚಿಕ ಮಾನವ ಕಳ್ಳೆ ಸಾಗಣೆ (ತಡೆಗಟ್ಟಿವಿಕೆ) ಕಾಯ್ದೆ, 1956
- ಲ್ಯಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ(ಪಾಸೇನ್ಸ್) ಕಾಯ್ದೆ

ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಮಾನವ ಕಳ್ಳೆಸಾಗಣೆ ಅಥವಾ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದರೂ, ಈ ಕಾನೂನುಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೋರತೆಯಿಂದಾಗಿ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಕ್ಷಣೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವೇರದೆ, ಅಂತಹ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದು, ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದು, ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾಯ್ದು ಅಥವಾ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಾಯ್ದುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಯ್ದೆಯೂ ಮಾಲಿಕರ/ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಮೇಲೆ ಹೊಣಗಾರಿಕೆ ಹೊರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಒಂದು ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಿರ್ವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕ/ಕೂಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು/ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು, ಆ ನಿರ್ವೇಶನದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒದಗಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾನೂನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜದ ನಿಕಟ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾನೂನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ, ಅವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ದ್ವಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಕರಿಣಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

3.4 ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದತ್ತಾಂಶ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ವಿಂಡ 9 ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕ 16.9.2013 ರ ಸ.ಆ. ಸಂ. ED 27 MAHITI 2012ಯ ವಿಂಡ 4 (ಡಿ) ಪ್ರಕಾರ ಪುರಸಭೆ ಅಥವಾ ಪರಿಷತ್ತು ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ನಗರ ಪಾಂಚಾಯಿತಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ವಾರ್ಡ ಶಿಕ್ಷಣ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಈ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳು, ಆಯಾ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೋಳಿಗೆ ವಾಸಿಸುವ 14 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ದಾಖಿಲಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸುತ್ತೂಲೆಯ ವಿಂಡ (4) (k) ರ ಪ್ರಕಾರ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೋಳಿಗೆ ಬಯಸ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ದಾಖಿಲಾಗುವುದನ್ನು ವಿಚಿತ್ರಪಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ, ಪುರಸಭೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯಿತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಬಹುತೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಲಸಿಗರ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯ ಜಾಡು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಅಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಮುಚ್ಚಿಡಲಾಗಿದೆ.

3.5 ಭಾಷೆಯ ತೊಡಕೆ

ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಾಗುವಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಹೊರತಾಗಿ ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕರಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ತತ್ವರಿಣಾಮವಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದು ಕೊನೆಗೆ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಹೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

3.6 ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಲೋಳ್ಳುವಿಕೆ ವೇದಿಕೆಯ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ

ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಧಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದುರಾಗಾಗಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಅವರು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಿಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸುವಲ್ಲಿ ವ್ಯೇಯತ್ತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತೊಡಕುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಹಾರ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ “ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನಿಗಾವಣೆ ಸಮಿತಿ”ಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸಹಿತ್ಯವಾಗಿರಬೇಕೆದೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆದೆ.

3.7 ದೂರ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದುರ್ಬಲತೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಿತಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಾಧಾರಣ ಸಮಿತಿ ಅಡಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ ಸಮಿತಿಗಳಿಡಿ ಪುರಸಭೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಪರಿಷ್ಕೇದ 32 ರ ಅಡಿ ಕುಂಡು ಕೊರತೆ ನಿವಾರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯಿದ್ದರೆ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ

ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕನಾರ್ಟಕ ರಾಜ್ಯ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ದೂರನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದು. (GO No. ED 27 MAHITI 2012 dated 13.09.2013). ಆದರೆ, ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸಮಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾಠೀಪನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಅವಶ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೂ ಈ ಸಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗೆ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಿಷ್ಟಿಯವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಲಸೆಯ ಮೂಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕ್ಕಳ ಗಾರು ಸಭೆ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಳ ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆ, ಮುಕ್ಕಳ ಸಹಾಯವಾಳಿ, ಅಂದರೆ, ಸುಂಕರಹಿತ ದೂರವಾಳಿ, ಮುಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕನಾರ್ಟಕ ರಾಜ್ಯ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಚೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿ, ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಬಹುದಾದ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆಂದೇ ಮೀನಲಾದ ಅಂಚೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂತಾದ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪರಿಮಾಣವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

3.8 ನಿಗಾವಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ

ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಪರಿಜ್ಞೇದ 8(ಎಫ್) ಮತ್ತು ಪರಿಜ್ಞೇದ 9(ಇ) ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುವನ ದಾಖಿಲಾತಿ, ಹಾಜರಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂರಿಗೊಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಲು ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ (ಅನುಭಂಗ-3)ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ವಲಸಿಗ ಮುಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮುಕ್ಕಳ ನಿಗಾವಕೆ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ವಲಸಿಗ ಮುಕ್ಕಳು ಸೇರಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಗ್ಗಳ ನಿಗಾವಕೆ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಬಾಳ್ಕಾ ಮಟ್ಟದ ನಿಗಾವಕೆ ಸಮಿತಿಗಳು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಸಭೆ ಸೇರಿ ಹಾ.ಆ. ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಿಗಾವಕೆ ಸಮಿತಿಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಈ ಎರಡೂ ಕೆಲಸಗಳು ನಿಯತವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಬಿಳಿ ಗಳಿಂದ ಬಂದ ವರದಿಗಳನ್ನು ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ)ಕ್ಷೇತ್ರೀಕರಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ 5ನೇ ತಾರೀವಿಗೆ ಮುನ್ನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಯುಕ್ತರಿಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇದ್ದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ತ್ಯಾಗಾಸಿಕದ ನಂತರದ ತಿಂಗಳನ 10ನೇ ತಾರೀವಿನೊಳಗೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ, ತಾಲುಕು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ನಡೆಯುವ ತಮ್ಮ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಕೆನಿಷ್ಟು ತಿಂಗಳಗೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ.

3.9 ಅನುಭೋಗ ವಂಚಿತ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು

ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು, ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕರಣಗೆ ಒಳಗಾದ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಅನಾಥ ಮುಕ್ಕಳು, ಮಾದಕವಸ್ತು ವ್ಯಾಸನಿ ಮುಕ್ಕಳು, ಮಾದಕವಸ್ತು ವ್ಯಾಸನಿಗಳ ಮುಕ್ಕಳು, ಬಾಲ ಭಿಕ್ಷುಕರು, ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಅಥವಾ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮುಕ್ಕಳು, ಬೀದಿ ಮುಕ್ಕಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಹೂಲಿ ಮಾಡುವ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಸಮಗ್ರ ರಕ್ಷಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಯೋಜಿತ ಮುಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಯೋಜನೆ (ಬಿಸಿಬಿಎಸ್) ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮನುಃಜೀವಿಕೆ/ಮನರ್ ವಸತಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಮನುಃಜೀವಿಕೆ/ಮನರ್ ವಸತಿ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಮನುಃಜೀವಿಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಯಕರ ಮುಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಾಗೂ ಅಪಹರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಕ್ಕಳ

ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ರೀತಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಾಗಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕು.

*****

4. ನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

4.1 ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ವಿವರಗಳು

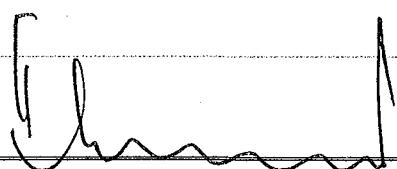
ಉದ್ದೇಶಿತ ನೀತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಗೃಹಿತರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ;

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಗಲಿನ ಅಥವಾ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾದ ಮತ್ತು
- ನಿಯತವಾಗಿ/ಮಾರ್ಚಾವಧಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾಗಿರದ ಮತ್ತು
- ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿವಾಸಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾದ ಮತ್ತು, ಆದರೆ 7 ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳ ಸತತವಾಗಿ ಗೃಹಿತರಾದ ಕಾರಣ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾದ ಮತ್ತು
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಗಲು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾದ ಮತ್ತು, ಆದರೆ, ಮೋಷ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ 7 ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನಗಳ ಸತತವಾಗಿ ಗೃಹಿತರಾದ ಕಾರಣ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮತ್ತು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾದ ಮತ್ತು
- ಮೋಷ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ಹಿನ್ನಲೇಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾಗಿರದ ಮತ್ತು
- ಮದುವೆಯಾದ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ವಲಸಿಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸ್ಥಳ/ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಯಾವ ಶಾಲೆಗೂ ದಾಖಿಲಾಗಿರದ ಮತ್ತು
- ಜೆ ಜೆ ಕಾಯಿದೆ (ಅನುಭಂಗ)ಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವ 13 ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರಬಹುದು

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಅಥವಾ ಸ್ತುತಿಗಳ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥರೂಪದ ಕಾರಣ, ಅಂತಹ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಅವರು ಬಂದಂಥ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನೇರವೇರುವುದಿಲ್ಲ.

4. 2 ವಿವರಗಳು

- “ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕ”: ಈ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿ, ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಎಂದರೆ, ತನ್ನ ಶಾಶ್ವತ ನಿವಾಸಸ್ಥಳದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಅಥವಾ ದೀಪಾವಾವಧಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇದು, ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರನಿಂದ ಅಥವಾ ಅವರ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದಿಂಥಿರುವ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಏಷಾರ್ಡಿನ ಮೂಲಕ, ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಲೀಕನ ಅರಿವನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ನೇಮಕ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದವರೆಗೆ) ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- “ಸಂಸ್ಥೆ”: ಈ ನೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿ, “ಸಂಸ್ಥೆ” ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿ, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಮಾಲೀಕರಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

- c) “ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳು”: ಕೈಗು, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಮತ್ತು ನಿಮಾರ್ಜಣ, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಉದ್ಯಮ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾನಿಕ ಅಥವಾ ತಾತ್ಪರ್ಯಲಿಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರೋಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವರಿಲ್ಲದೇ ಜಲಿಸುವ 6-14 ವರ್ಷ ವಯೋಮಿತಿಯೋಳಿಗಿನ ಮತ್ತೊಳು. ಅವರು ಓಡಿ ಬಂದ ಅಥವಾ ಬೀದಿ ಮತ್ತೊಳು ಆಗಿರಬಹುದು, ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತೊಳಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಉದ್ದೀಪನ ಜೀವಧ ಅಥವಾ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕಳ್ಳುವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಮತ್ತೊಳಾಗಿರಬಹುದು.
- d) “ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳು”: ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರೋಡನೆ ಅಥವಾ ಅವರಿಲ್ಲದೇ, ಜಲಿಸುವ 0-5 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತೊಳು. ಅವರು ಬೀದಿ ಮತ್ತೊಳು ಅಥವಾ ಕಳ್ಳುವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಬಂದ ಮತ್ತೊಳು ಆಗಿರಬಹುದು.
- e) ಅಲ್ಲಾವಧಿ ವಲಸೆ: ಎರಡು ವಾರಗಳಿಗಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆದರೆ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳು ಜಲಿಸಿದಾಗ ಇದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- f) ದೀರ್ಘಾವಧಿ ವಲಸೆ: ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳು ಜಲಿಸಿದಾಗ ಇದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿರೂ, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- g) ಮತ್ತು ಮಾನಿಕ ಅಥವಾ ಆವರ್ತನೆ ವಲಸೆ: ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ 3 ತಿಂಗಳಿಗಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಹಣೆ ವಲಸೆ ಬಂದು, ನಂತರ ಅಲ್ಲಾವಧಿಗೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವವರು. 3 ತಿಂಗಳು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವರಿಗೆ, ಅಲ್ಲಾವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಉದ್ಯೋಗಪಡೇಶಗಳಿಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಮರುವಲಸೆ ಹೊಗಿ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಗುವವರು ಅಥವಾ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದೇಖಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಒಂದು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹಲವು ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೊಗುವವರು.

4.3 ನೀತಿಯ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ನೀತಿಯ, ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳೆ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ (ಮತ್ತೊಳೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯ್ದೆ 2009ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ) ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಈ ಮತ್ತೊಳು ನಿರ್ವಹಣದಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿವಾಸ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾಗುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮೂರಿಗೊಳ್ಳಲಿಪರಿಗೆ ಅವರು ಶಾಲೆ(ಗಳು)ಗೆ ಹಾಜರಾಗುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.

4.4 ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನೇರಪೆರಿಸಲು ಕಾರ್ಯತಾಂತ್ರಿಕ ತತ್ವಗಳು:

- a) ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳೆ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರೆಸಲು ಅಂತರವಿಭಾಗೀಯ ಒಮ್ಮುಖಿತ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತರಲು ಮೌಲ್ಯೋಕಾಲೋಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
- b) ವಲಸೆ ಮತ್ತೊಳೆಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- c) ವಲಸೆಯಿಂದ ಬಾಧಿತರಾದ ಮತ್ತೊಳೆ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಳೆ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಮೇಲುಸ್ತಾವಾರಿ ನಡೆಸಲು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಭಾಗೀದಾರರೋಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಪದು;
- ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ತತ್ವಗಳ ಹೊರತಾಗಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ನೀತಿಯ ಧೈಯೋಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಮಂದಿನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

- ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಸ್ತರ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ “ಚಲನವಲನ ದಸ್ತಾವೇಜ್” ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ವಲಸಿಗ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಕ್ಕಳ ಜಾಡನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿ, SATS ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
  - ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಡೇರೆ (ಟೆಂಟ್) ಶಾಲೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಲಸೆಗೆ ಬಂದ ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆಸಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇತು ಬಂಧ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಿಲಿಸಲಾಗಿದೆ; ಆದರೆ, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಅಂತಹ ಶಾಲೆಗಳ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
  - ವಲಸೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ “ವಲಸೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ” ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ವಲಸೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ತಾವು ವಲಸೆ ಹೋದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನೀರ್ವಹಿಸಿ ಪಾರದರ್ಶಕಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
  - ನಿರಂತರ ವಲಸೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿವಾಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಂಯಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾವಿಲಿಸಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಪ್ಪು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.
  - ವಲಸಿಗ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜ್ಯಾದ ಎಲ್ಲಿಡೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಅಂತರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಂವಹನ ಕಾರ್ಯಜಾಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.
    - ಈ ಕಾರ್ಯಜಾಲವು ಚಲನವಲನ ದಸ್ತಾವೇಜನ್ನು ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿಸ್ತರ್ನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
    - ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೇತುಬಂಧ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
    - ಅಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ/ಅಂತರ ತಾಲೂಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂವಹನದ ಮೂಲಕ, ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.
  - ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಲಾಖೆ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕೇವಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಆರಕ್ಷಕ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆ ಇದ್ದು, ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.
  - ಹೋಬಳಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಯೋಜಕರನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- *****

5. ವ್ಯೋಮ್‌ಕ್ರಿಕ ವಿಭಾಗ(ಇಲಾಖೆ)ಗಳ ಪಾತ್ರ

5.1 ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ವಿಭಾಗಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಯೋಗ/ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಹರಿವು-ನಡ್ಡಿ

ವಲಸೆ ಕಾರ್ಯಕರೆ ಶಾಲೆಯಿಂದಾಚೆ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ವಲಸೆ ಬಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವ್ಯಾಪಾರದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀತಪಡ್ಡತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ವರದಿಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ನೊಕರರ ಮಕ್ಕಳ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವಿಕೆ, ಮತ್ತು ದಾವಿಲಾತಿ, ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ವರದಿಮಾಡುವಿಕೆಗೆ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಹೊಣೆಯೆಲೆರಿಕೆಡ ಅಧಿಕಾರಿ	ನೇರವೇರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳು
ಅಂಗನವಾದಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಮನ್ನಿಪಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು (ಸಹಾಯಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಆರೋಗ್ಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು, ತೆರಿಗೆ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು ಇತ್ಯಾದಿ)	ಯಾವುದೇ ವಲಸೆ, ಬೀದಿ, ಓಡಿಬಂದ ಮನು, ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಜೀತದಾಳುಗಳು, ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು, ಅವರು ಕೆಳ್ಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೂಡಲೇ, ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮ ಕ್ಯೂನೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯಪಾಧ್ಯಾಯರು/ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ವಿಶೇಷ ಬಾಲಾಪರಾಧ ಹೋಲಿಸ್ ಫಾಟಕ, ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರವಿರೋಧ ಫಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಡಿಬಿ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್ಎಬಿ, ಅಥವಾ ಮತ್ತೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮೇಲುಸ್ತವಾರಿ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಕಾವಲುಸಮಿತಿ ಮುಂತಾದ ತತ್ವಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರದಿ ಮಾಡುವುದು
ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ(W&CDD)	ಎಲ್ಲಾ ಬೀದಿ, ಓಡಹೋದ, ಅನಾಥ, ಅಥವಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಇತರ ಮತ್ತೆ ಹೋಷಕರು ಅಲಭ್ಯಪಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೋಷಕರು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು “ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯಪಿರುವ” ಹಾಗು ಬಾಲಾಪರಾಧ ನಾಯ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾನೂನಿನೊಂದಿಗೆ ಫಾರ್ಸ್‌ಶರಾಗಿರುವ” ಇತರ ವಲಸೆ ಮತ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಬಿಗಳು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿದ್ದ ಅವರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ ಅಥವಾ ಬಾಲಾಪರಾಧ ನಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಎದುರು ಕರೆದೊಯ್ದ ಮುಂದಿನ ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತತ್ವಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು.
ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ	ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಮತವಾಗಿ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಉದ್ಯೋಗಮಾಲೀಕರಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಲಸೆ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಡಾಟಾಬೇಸ್‌ಅನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ನವೀಕರಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಉದ್ಯೋಗಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧ ಕೇಸ್ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಅವನ/ಅವಳ ಮನವಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಎನ್‌ಸಿ‌ಎಲ್‌ಪಿ/ಮನವಸ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ಎಸ್‌ಸಿ‌ಎಲ್‌ಪಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು.
ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ	ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವಲಸೆ ಜೀತಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಮನವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಮೂಲ ಉರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತತ್ವಂಬಂಧಿತ ಏಜೆನ್ಸಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದಬೇಕು.
ವಿಶೇಷ ಬಾಲಾಪರಾಧ ಹೋಲಿಸ್ ಫಾಟಕ/ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರ ವಿರೋಧ ಫಾಟಕ	ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರ ವಿರೋಧ ಫಾಟಕವು ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಥವಾ ಉದ್ದೀಪನ ಜೀಡಿ ಅಥವಾ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಹುಳಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳ್ಳವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಸ್ ದಾಖಲಿಸಿ ಮತ್ತೆಗೆ ಮನವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲಿಸಲು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸಲು ತತ್ವಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಬೇಕು.
ಮುಖ್ಯಪಾಧ್ಯಾಯರು/ಇಸಿಬ (ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ(ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಎಲೆ/ಪಿಡಿಬಿ/ವಾರ್ಡ್ ಕಂದಾಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು) (WRI)	<ul style="list-style-type: none"> •ಮುಖ್ಯಪಾಧ್ಯಾಯರು/ಇಸಿಬ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ದಾಖಲೆ ಮುಸ್ತಕೆ/ವಾರ್ಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ದಾಖಲೆ ಮುಸ್ತಕೆ ತಯಾರಿಸಿ ನಮೂನೆ ‘ಎಂದಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧ ಮಾಡಿ, ನವೀಕರಿಸಿ 3 ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಡಿಬಿ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್ಎಬಿಗೆ ವರದಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. •ವಲಸೆ ಮತ್ತೆ ಕಾವಲು ದಾಖಲೆಮಸ್ತಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು •ವಲಸೆ ಮತ್ತೆ ದಾಖಲಾತಿಗಾಗಿ ನರೇಹೋರೆಯ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗವೇರ್ವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

<p>ಮುಖ್ಯಪಾಠ್ಯಾಯರು</p>	<ul style="list-style-type: none"> ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಲ್ಲಾ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಿಲಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮುಂದಿನ 3 ದಿನಗಳೊಳಗೆ ನಮೂನೆ 4ರಲ್ಲಿ ಎಂ ಅವರಿಗೆ ಏಳುದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕ್ಷಮಾರಹಿತ ಗೈರುಹಾಜರಿಯೊಂದಿಗೆ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ವರದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು (ನ.ಅ. ಶ.ಇ.38 ಮಹಿತಿ 2013 ದಿನಾಂಕ 16-09-2013)(ಅನುಬಂಧ-5)
<p>ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಮಾಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು</p>	<ul style="list-style-type: none"> ಪ್ರತಿ 3 ತಿಂಗಳಗೊಮ್ಮೆ ದಾಖಿಲಾದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯಪಾಠ್ಯಾಯರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು 3 ತಿಂಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಪಿಡಿಬಿ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್‌ಎಂಗ್‌ಎಂ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಪ್ರತಿ 7 ದಿನಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯಪಾಠ್ಯಾಯರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಪಿಡಿಬಿ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್‌ಎಂ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಡಬ್ಲ್ಯೂಇಆರ್/ವಿಇಆರ್ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಾವಲು ದಾಖಿಲೆ ಮಸ್ತಕ ಪ್ರತಿ 3 ತಿಂಗಳಗೊಮ್ಮೆ ನವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದು ಸಿಆರ್‌ಟಿಗಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆ ರೀತಿ ಹೊರಗುಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಎಲ್ಲಾ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಕಾವಲು ದಾಖಿಲೆ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಕ್ರೋಂಡ್‌ಕರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಪ್ರತಿ 15 ದಿನಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಬಿಇಬಿ ಅವರಿಗೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.(ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂ.ಸ.ಶ.ಅ./ಶ.ಹ.ಕೋ/ಹಾ.ಆ.ನೆ/20/2013-14ದಿನಾಂಕ 25.7.2014) ಆರ್ಟಿಇ ನಿಯಮಗಳ ೬೧, ೬೭ಬಿ, ೬೯, ಮತ್ತು ೬ಡಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಿಲಾತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು(ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ಸೂಚನೆ ಸಂ. ಶ.ಇ.38 ಮಹಿತಿ 2013, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ 15/03/2014(ಅನುಬಂಧ-6)ಇದರ ಪ್ರಕಾರ) ಮಗುವು ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದು 7 ದಿನಗಳಿಗಂತಹ ಜ್ಞಾನ ಅವಧಿಯಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿದ್ದರೆ, 10.10.2013 ಮತ್ತು 25.07.2014(ಅನುಬಂಧ 7 ಮತ್ತು 8)
<p>ಬ್ಲಾಕ್ ಎಷ್ಟೇನ್ ಆಫಿಸರ್/ಬಿಪಾಸಿ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ಪ್ರತಿ 3 ತಿಂಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಹಾ.ಅ.(ಎಎ)/ಸ.ಸ.ವ್ಯ(ಸಿಆರ್‌ಟಿ) ಅವರಿಂದ ದಾಖಿಲಾದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಾ.ಅ. ಅವರಿಂದ ಪ್ರತಿ 15 ದಿನಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಗುವಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಬಿಇಬಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗಿನ ವರದಿಯನ್ನು ಬಿಇಬಿ 15 ದಿನಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. .(ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂ.ಸ.ಶ.ಅ./ಶ.ಹ.ಕೋ/ಹಾ.ಆ.ನೆ/20/2013-14 ದಿನಾಂಕ 25.7.2014)

<p>ದಿದಿಪಿ/ದಿಪ್ಯೆಟಿಸಿ/ಎಬಿ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ಪ್ರತಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೂಮ್ಮೆ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಿಂದ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು/ಕನಿಷ್ಠ 3 ತಿಂಗಳಿಗೂಮ್ಮೆ ದಾಖಲಾದ ವಲಸೆ ಮನುವನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ 5ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಡ್‌ಕೆರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಆಯುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು, ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯ ನಂತರದ ತಿಂಗಳನ 10ನೇ ತಾರೀಖಿನೊಳಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಜಾರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕರು(ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ) ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
<p>ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟ- ನಿರ್ದೇಶಕರು(ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ತಿಂಗಳಿಗೂಮ್ಮೆ ದಿದಿಪಿ(ಆಡಳಿತ) ಇವರಿಂದ ಡಾಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ರೋಡ್‌ಕೆರಿಸಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ 3 ತಿಂಗಳಿಗೂಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಕನಿಷ್ಠ 3 ತಿಂಗಳಿಗೂಮ್ಮೆಯಾದರೂ ರಾಜ್ಯವರದಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಡ್‌ಕೆರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು

5.2 ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

- ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು, ನಿಗದಿತ ನಮೂನೆ ‘ಬಿ’ದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ನಿವಾಸ/ವಾರ್ಡನ ಹೊರಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆರಹಿತ ದಾಖಲಾತಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾಪರಿಕರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ/ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳು ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಖಾಲಿ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ/ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ವಲಸೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳು, ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಈ ಮಕ್ಕಳ ತಕ್ಷಣಿದ ಮತ್ತು ತೊಂದರೆರಹಿತ ದಾಖಲಾತಿ, ಮೋಷಕರು ಪದೇ ಪದೇ ವಲಸೆ ಹೋಗುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಶೀಪ್ರೇ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ, ಮತ್ತು ಆರ್ಟಿಇ ಕಾರ್ಯದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಅವರ ಪ್ರತ್ಯೇಹಚ್ಛೃವಿಕೆಗೆ ನೆರಪು ಒದಗಿಸುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಸೆ ಮನುವೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಪಡೆಯುಕೊಳ್ಳಲಿಪುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಇಲಾಖೆಯು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು:
  - ಮೂಲಸ್ಥಳ(ಮೂಲಸ್ಥಳವು ರಾಜ್ಯದೊಳಗೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ) ಮತ್ತು ಗಮ್ಯಸ್ಥಳ(ಈ ಸೌಲಭ್ಯವು ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ) ಎರಡೂಕಡೆ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು(ಖಾಲುಮಾನಿಕ) ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು
  - ಒಳಗೆ ಬರುವ ಅಲ್ಪಾವಧಿ/ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಕಾರ್ಯಕರ ವಲಸೆಯ ಶೀಪ್ರಾವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.
  - ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಮೂರು ಸಾಧ್ಯಂತ ಆಯ್ದುಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

5. ಮೇಲಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ/ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯುವುದು ಉತ್ತಮ. ಮೊದಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಮೋಷ್ಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅಯ್ಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ, ಈ ನೀತಿಯಡಿ ಇರುವ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆ ಅಥವಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಅದು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದು ಮೋಷ್ಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲ, ವೆಸತಿ ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲಕನಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಂಬಲವನ್ನೂ ಮೋಷ್ಕರು ಹಾಗು ಶುಶ್ರಾವೆಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಪರಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
6. ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಎಸ್‌ಡಿ‌ಎ‌ವ್‌ಎಸ್‌, ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು(ಇಸಿಬ-ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮನ್ವಯಕಾರರು), ಸಿಆರ್‌ಪಿಗಳು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಎಎ್‌ಎಎ್‌ಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮನ್ನಿಪಲ್‌ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ವಲಸೆ ಮನುವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದೆ ಅಥವಾ ಅದೇ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯಿತಿ/ವಾಡ್‌ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿರುವ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಿಡಿಬ/ವಾಡ್ ಕಂದಾಯ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರೂಡನೆ ಸಹಯೋಗವೇರ್‌ಡಿಸಿಕೋಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮೂಹ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು/ಪಿಡಿಬ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್‌ಎ ಅಥವಾ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂಡನೆ ಸಮನ್ವಯವೇರ್‌ಡಿಸಿಕೋಳಬಹುದು. ಅಂತಹ ಮನುವೋಂದನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದಾಗ, ಪಿಡಿಬ/ಡಬ್ಲ್ಯೂಆರ್‌ಎ ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ‘ಎ’ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು 7 ದಿನಗಳಿಂದಿಗೆ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
7. ವಲಸೆ ಮನುವೋಂದು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಾಗ, ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ಸೂಚನೆ ಸಂ. ಶಿ.ಇ.38, ಮಾಹಿತಿ 2013 ದಿನಾಂಕ 15.03.2014 ಪ್ರಕಾರ, ರಾಜ್ಯ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತತ್ವಂಬಂಧಿತ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕರು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ನಮೂನೆ ‘ಎ’ ಗ್ರಾಮ/ವಾಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ನೋಂದಣಿ ಮಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮನುವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲುಪ್ರದಕ್ಷಿಣಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮನುವನ್ನು ಪುನಃ ಶಾಲೆಗೆ ಮರುದಾಖಿಲಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ೬೦, ೬೧, ೬೨, ಮತ್ತು ೬೩ನಿಯಮಗಳಿ (ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ಸೂಚನೆ ಸಂ. ಶಿ.ಇ.38 ಮಾಹಿತಿ 2013, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ 15/03/2014) ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ಹೊರಿಸೋಕಾಲ್‌ಅನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.
8. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಲು ಕಾವಲು ದಾಖಲೆಮಸ್ತಕವು ಸದಾ ನವೀಕರಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಕ್ಕ-ಮಟ್ಟದ ಮರುಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ 15 ದಿನಗಳಿಗೂಮ್ಮೆ ಬಿಳಿಬ ಅವರ ಬಳಿ ಸಲ್ಲಿಕೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲೆಸಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
9. ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಮಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ನೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಕ್ಕ-ಮಟ್ಟದ ಮರುಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಹಾಗು ಎಲ್ಲಾ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.

(a) ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳು:

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಶಾಲಾ ರಚಿತ ಅವಧಿಯೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯು 6 ಪ್ರಾಂಟಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ದೀಘಾರ್ ವಧಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ

ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿ, ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎ ಶಾಲೆಗಳೇ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ (ಅಥವಾ ಡೇರೆ) ಶಾಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣ ಅರಂಭಿಸಿದೆ, ಅವುಗಳು ಈ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಪರ್ಯಾಯ ಹಾಗು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದಾದ ಪರ್ಯಾಕ್ರಮ, ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಖಾತರಿಯ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಮೋಷಕರು ಹಾಗು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ನೀಡುವುದು, ಮತ್ತು ಈ ಮತ್ತು ಜೀವಚಾರಿಕ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಹಾಜರಾತಿಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವಚಾರಿಕ ಕಲೆಕೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಈ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನವಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವರ್ಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ:

- i. ಶಾಲೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣಕ್ಕೆಯು ಜೀವಚಾರಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಲಾ ಅವಧಿಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ii. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 45ಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಗಳಿಗಳು ತೆರೆಯಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ತಂದೆತಾಯಂದಿರ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮೋಷಕರೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಿವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳು ಅವರು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- iii. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡಲು ಮತ್ತು ಪರ್ತೆಹಚ್ಚಲು, ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದ ಶಾಲೆಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಸರ್ಕಾರೀ ಶಾಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗವೇರ್ವಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸಹಯೋಗವು ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದ ನೆಂತರ ಕೇಂದ್ರದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಅವರನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗುವುದು, ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೇರವು ಒದಗಿಸುವುದು, ವಿವಿಧ ವಯೋವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- iv. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು, ಎನ್‌ಜಿಎಂ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ನೆರವಿಲ್ಲದೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 25 ಮತ್ತು ರಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 25 ಮತ್ತು ರಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅದರೆ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಿಂತೆ, 25ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ರಿಯಾಲಿಟಿ ನೀಡಬಹುದು. ಸಂಖ್ಯೆಯು 30ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ, ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಯ ಕನಿಷ್ಠ 2 ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಒಬ್ಬರು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಯಿಂದ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೊರಗುತ್ತಿರು ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಶಿಕ್ಷಕರು.
- v. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಡಾರ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಚಾರಕರಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಜ್ಞ, ಸಲಹೆ ಅಥವಾ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೆರವನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
- vi. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಏರ್ವಡುವ ಆರ್ಥಿಕನೆರವನ್ನು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎ ಅಡಿಕೆಷನ್‌ಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಥವಾ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವ್ಯಾಫಲ್ಯವೇರ್ವದದಿರುವುದನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
- vii. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಲಸೆಯಿಂದ ಅವರು ಅವರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯತ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.
- viii. ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿಯತ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಾಲಾ ಭೇಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಭೇಟಿಯನ್ನೂ ನಿಯತವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

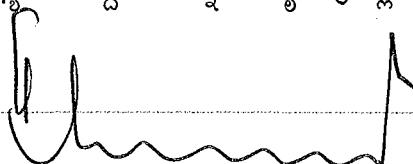
(b) ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೋಧನ ಮಾಡುವುದು

ಬೋಧನ ಮಾಡುವುದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬೋಧನಾ ಮಾಡುವುವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತಿಳಿಸಿದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮತ್ತೊಂದು, ಇತರ ಮತ್ತೊಂದನೆ ಬೇರೆತು ಬೇಗನೇ ಕಲಿಯತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಮತ್ತೊಂದ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನೆರವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅನೇಕ ಮತ್ತೊಂದು ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುತೇಕ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಬಳಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ, ಕನಾರ್ಕ ಕಡಲೀನ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳು ಬೋಧನಾ ಮಾಡುವುವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಮೋಷಕರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಆಯ್ದು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಮೂಲಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸಿದಾಗ, ತಮ್ಮ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೇ ಕಳುಹಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಮಾಡುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮತ್ತೊಂದೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಮೋಷಕರು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರೋ ಅಥವಾ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವವರೋ ಆಗಿರಬಹುದು.

- ಈ ಮತ್ತೊಂದು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಶಾಲಾಕಲಿಕೆಯ ಬೋಧನಾ ಮಾಡುವುದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳಿಯುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಎರಡನ್ನೂ ಗರಿಷ್ಣೆಗೊಳಿಸಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುವ ಆಯ್ದುಗಳಿಂದರೆ ಬೋಧನಾ ಮಾಡುವುವನ್ನಾಗಿ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಪಶ್ಚಿಮದ ಭಾಗವಾಗಿರಬೇಕು.
- ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದು ಮನುವು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದರೆ, ಆ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷಾ ನೀತಿ ಆ ಮನುವಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ಬಹುತೇಕ ಮತ್ತೊಂದು, ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಶಾಲೆಗೇ ಹೋಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯ ಹೋರತಾಗಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು.
- ಕಲಿಸುವ ಮಾಡುವುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಿಕೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಮರಳಿಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹ ನೀತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಹ ಕಲಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಿಯತ ಶಾಲೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲಾಗುವುದು

(c) ಪಶ್ಚಿಮ

ಉದ್ದೇಶಿತ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಸ್ಥಿರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರಸ್ತುತದ ಉದ್ದೋಜಸ್ಥಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ ದೇಶೀಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

- i. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದ ಶಾಲೆಗಳ ಪತ್ರಕ್ರಮ ಗುರಿ, ಮನು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಮನುವಿಗೂ ಹೋಷಕರಿಗೂ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ii. ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಯೋಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬದಲು, ಪತ್ರಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಅದೇ ವರ್ಗದೊಳಗಿರುವ ವಿಧಿ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.
- iii. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಅಥವಾ ಎಂದಿಗೂ ಶಾಲೆಗೇ ಹೋಗಿರದ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿರಬೇಕು.
- iv. ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಹಾಜರಾತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗ್ಯಸವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಮ್ಯೂಶ್ಯಾಹಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಕ್ರಮವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕು.

(d) ಖುತುಮಾನಿಕ ವಸತಿಯ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ

ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳಗಳ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಶಾಲಾವಯಸ್ಸಿನ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವ ಆಯ್ದು ಹೋಷಕರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

- i. ಈ ಮಾದರಿಯು, ವಲಸೆ ಅವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಖುತುಮಾನಿಕ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಲು ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.
- ii. ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಹೋಷಕರಿಂದ ಬೇರೆದಿಸುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಒತ್ತಡದ ಅಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಥ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸಿದರೆ, ಅನೇಕ ವಲಸೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆಶಿಸುವ ಆಯ್ದು ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೇ ಇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ಪರಾಂಪರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೋಷಕರು ಈಗಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- iii. ಆದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಖುತುಮಾನಿಕ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿಸುವುದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು, ಯಾವನ್ನಾಂತರಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನ ³ದ ಪ್ರಕಾರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವಂತಹ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿರಂತರ ಪಾಲೋಳ್ಳವಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭಾಷಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಲಾ ಆವರ್ತನವನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ

5.3 ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರೋ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

1. ಶಾಲೆ ತೆರೆಯುವ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನುವಿನ ಗಣತಿಯನ್ನು ನಾಯಕರಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ರೋ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

³ (ಯಾವನ್ನಾಂತರಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನ 20: ಒಂದು ಮನುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿಯಾಗಲೇ ಅಥವಾ ಶಾಷ್ಟ್ರತವಾಗಿಯಾಗಲೇ ಅವನ ಅಥವಾ ಅವಳ ಕುಟುಂಬ ಪರಿಸರದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಮನುವಿನ ಪರಿಸರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು -- ರಾಜ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಖಾತರಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಆರ್ಥಿಕಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜನೆ, ಮನುವಿನ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಗೌರವ, ಮತ್ತು ಮನುವಿನ ಜನಾಂಗಿಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ನೀಡುವ ಗೌರವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ತದನಂತರ, (ರಾಜ್ಯಪತ್ರ ಸೂಚನೆ ಸಂ. ಶಿ.ಇ.38 ಮಹಿತಿ 2013, ಆರೋಟಿಂ ನಿಯಮ ೬೬ ಪ್ರಕಾರ), ಮುಖ್ಯಪಾಧ್ಯಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಆರೋಟಿಗಳು, ಮತ್ತು ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ.

2. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮೇ/ಡಿಸಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಗಣತಿ ಮತ್ತು ಕಾಲುವರ್ಷದ ನವೀಕರಣವು ಗ್ರಾಮಗಳು, ತೋಟಗಳು, ನಿರ್ಮಾಣ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕುಲುಮೆಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಗಣಿಗಳು, ಅಕ್ಷಯ ಮಿಲಾಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಲಸೆ ಮೋಡಕರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.
3. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು(ಪಿಡಿಬ್), ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ದಾಖಿಲೆಮಸ್ತಕ(ವಿಜಾರ್) [ಅನುಷ್ಠೈದ 4.ಎ, 4.ಸಿ, 4.ಡಿ, 4.ಇ, ಮತ್ತು 4.ಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಆರೋಟಿ ನಿಯಮ ೬೬(2)ದ ಪ್ರಕಾರ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಿಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಪಾತ್ರದ ಹರಿತು] ಮತ್ತು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾದ ನಮೂನೆ(ನಮೂನೆ ಎ)ದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲಾ ಹಾಜರಾತಿ ಮತ್ತು ದಾಖಿಲಾತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಜಾರ್ಗಾಗೆ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಿಲೆಮಸ್ತಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಯು, ಮಕ್ಕಳ ನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳು/ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸದ ಮಾಹಿತಿಯ ಜೋತೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಿವರಗಳನ್ನು ಭತ್ತಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ತಣ್ಣಂಬಂಧಿತ ಪಿಡಿಬ್ ಎರಡೂ ದಾಖಿಲೆ ಮಸ್ತಕಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಗಣಕೀಕೃತಗೊಂಡು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲ್ಪಡುವುದನ್ನು ಶಿಂಗಿತರಿಪಡಿಸಬೇಕು.
4. ಮಕ್ಕಳ ವಲಸೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಕಳ್ಳಾಪಾರವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿಗಾ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಕಾವಲು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು.
5. GP ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪರಿಷ್ಕೇದ 9 ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನಿಷ್ಟು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಇರುವುದನ್ನು ಲಿಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು GPಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ (ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ ಸಂ. ED 27 MAHTHI 2012 ದಿನಾಂಕ 16.09.2013, ಪರಿಷ್ಕೇದ 4(ಎಫ್) ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ) ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಪ್ರಾವ್, ಕರಿಯ ಪ್ರಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಆರಂಭಿಸುವುದು ಅದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಇದನ್ನು ಪ್ರೋಫ್ಶನಲ್ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೆಕಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು TPಯು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗುರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಪದವಿಪ್ರಾವ್ ಕಾಲೇಜ್ ಮತ್ತು ಜಿದ್ಯೂಗಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ZPಯು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತದೆ.
6. GP, TP, ಮತ್ತು ZP ಗಳ ನಿಯೋಜಿತ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಮಿತಿಗಳು RTE ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಯಾವುದೇ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗೆ ದೂರು ಪರಿಹಾರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಾಗಿದ್ದು (MHRD ಸಂ. 1-18/2010-EE4 ದಿನಾಂಕ 14.02.2012 ದ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು GO ಸಂ. ED 27 MAHITI 2012 ದಿನಾಂಕ 16.09.2013 RTE ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪರಿಷ್ಕೇದ

32(1) ಪ್ರಕಾರ), ಅವು ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮೆಟ್ಯಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ದೂರುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ, ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕದ್ದು (ಅನುಭಂಗ 10).

5.4 ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ

1. CDPO ಎಲ್ಲಾ ವಲಸೆಯ ಕೆಳಸಾಗಣೆಯ, ರಸ್ತೆಯ, ಒಡಿಬಂದ, ಅನಾಥ ಅಥವಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೋಷಕರು ಲಭ್ಯವಿರದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ವದೋಗಿಗಳಾದ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುವ ಪೋಷಕರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಇತರ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಥವಾ ಕಾನೂನಿನೊಡನೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯದಾನ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಶಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು.
2. ಶಿಶುಆರ್ಯಕೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು (0-3 ಗೆ ದಿನದ ಕ್ರೀತ್ಯಾ ಮತ್ತು 0-6 ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲಾ ವಸಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂರ್ಕಾದಿನದ ಅಂಗನವಾಡಿ/ಫೈಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಸೇವೆಗಳು) ಮತ್ತು KB&OCWW ಮಂಡಳಿಯ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವಾರ್ಡ್/ಚಿಟಿಯಲ್ಲಿ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರೀತ್ಯಾ ಗಳ ಸಾಧನೆ

  - ಮಕ್ಕಳಿ ಸಾರ್ಕಾರಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ KB&OCWW ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಕ್ರೀತ್ಯಾ /ಅಂಗನವಾಡಿಗಳ ಸಾಧನೆ. ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯದಾನ ಕಾಯಿದೆ 2000 ಮತ್ತು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ 2006, ಪೋಸ್ತ್‌ (ಲ್ಯಂಗಿಕ ದೌಜನ್ಯದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯಿದೆ, ಬಿಸಿಟಿವ್ಸ್ (ಸಂಘಟಿತ ಶಿಶು ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆ) ಮತ್ತು ಕೆಳಸಾಗಣ ನಿರೋಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕಟ್ಟಿನಿಟ್ಟಾದ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಕೆಳಸಾಗಣ/ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ.
  - RTE 6ಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಜರಾತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತರುವಂತಹ ಶಾಲೆ ತೊರೆದ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಗಳ CWC ರಚನೆ, ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ/ಹಾಸ್ಪಿ/ಇತರ ಶಿಶುಆರ್ಯಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.
  - ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಂಘಟಿತ ಶಿಶು ರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ICPS ಕಟ್ಟಿನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಯಕೆಗಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

5.5 ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ

1. ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಶಿಶು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
2. ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮ ಸುಪರ್ವೀಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು NCLP ಅಥವಾ SCLP ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು.
3. ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಲಸೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
4. ವಲಸೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮತ್ತು ಶಿಶುಗಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸ್ಥಳಗಳ ನ್ಯಾಯಾರಿಸುವುದು.

5. ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಗೆ/ಸುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಸನ್ವದನ್ನು ಒದಗಿಸುವಾಗ ಅವರ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆ ಅವರಿಂದ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ರಿಟ್‌ಎ ಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ (ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ ಸುತ್ತೋಲೆ ECL-I/CR-04/2014-15 ದಿನಾಂಕ 23.10.14 ಪ್ರಕಾರ), ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಸ್ಥಳಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಿಬಿರಗಳ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಪ್ರಶ್ನೇಕ ರೆಜಿಸ್ಟ್ರ್ಯೂಲ್ ಅನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ GPಯಿಲ್ PDOಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ನಗರಸಚಿಗಳ ವಾರ್ಡ್ ಕಂದಾಯ ತನಿಖಾಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಇಲಾಖೆಯ HM/ಹಾಜರಾತಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ/ಬಿಜಬ ದೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೃಗೊಳಿಸುವುದು.
6. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು/ಸುತ್ತಿಗೆದಾರರು ನೀಡಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಗೆ ದತ್ತಸಂಚಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
7. ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಡನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆನಾರಿಕ ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿ (KB&OCWWB) ಯೊಂದಿಗೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಅರ್ಹ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತುವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
8. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಆರ್ಕ್‌ಕ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂತರ್-ರಾಜ್ಯ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಸಾಫಿಸುವುದು
9. ಕೆಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಅವಾಯಕಾರಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರದಿದ್ದರೂ (ಶಿಶು ಕಾರ್ಮಿಕರ (ನಿರ್ಬಂಧ ಮತ್ತು ಕ್ರಮೀಕರಣ) ಕಾಯಿದೆಯ ತೆಷ್ಟೂಲ್ ನ ಭಾಗ ಏ ಮತ್ತು ಬಿ ನಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ), ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಗುವನ್ನು ಅಂತಹ ನೀತಿಬಾಹಿರ ಉದ್ಯೋಗದಾತರ ಮುಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರರ ನ್ಯಾಯದಾನ (ಮಕ್ಕಳ ಆರ್ಯಕೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯಿದೆ, 2000 (2015ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುವಡಿ ಮಾಡಿರುವುದು) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಲಾದ ಶಿಶು ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಬೇಕು, (ಶಿಶು ಕಾರ್ಮಿಕರ (ನಿರ್ಬಂಧ ಮತ್ತು ಕ್ರಮೀಕರಣ) ಕಾಯಿದೆ, 1986 ನ ಪರಿಚ್ಯೇದ 17 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತನಿಖಿಗಾರರೆಂದು ಅಧಿಸೂಚಿಸಲಾದ 11 ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವಿಮೊಂದಿಗೆ. (ಅನುಭಂಧ - 11).
10. ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವಂತೆ ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಗುರುತು ಮಾಡಿ, ಒಲೆ ಹಾಕಬೇಕು.
11. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾನೂನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿ, ಕ್ರೀ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯು ಸುರಕ್ಷಿತವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಬೇಕು, ಮತ್ತು ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ವಲಯಗಳ ಹೊರಗಿರಬೇಕು.
12. ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಡತಕ್ಕದ್ದು, ಕಾನೂನಿನ ನಿರ್ಬಂಧನೆಯ ಪ್ರಕಾರ. ಇದನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ನಿರ್ಮಾಣಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ದಿನದ ಆರ್ಯಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರಬೇಕು. ಅಥವಾ B&OCWWB ಸಾಫಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ವಸತಿಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಇಡತಕ್ಕದ್ದು ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರ ಒಕ್ಕಣಿಗೆ ವಿ.

ಭಾರತೀಯ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ ಸರ್ವೋಚ್ಛ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ 100 ಜನರ ಸಾಮಧ್ಯವಿರುವ ವಸತಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ನಗರಸಭೆಗಳು ವಸತಿಹೀನರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತೇವೆ.

13. ಎಲ್ಲಾ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು/ನಿರ್ಮಾಣತರು, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಲನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯಗಳಲ್ಲಿರುವ 0-6 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಆಂಗನವಾಡಿ, ಕ್ರೀತ್ಯಾ ಅಥವಾ ದಿನ ಆರ್ಯಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು, ಕ್ರೀತ್ಯಾ ಒದಗಿಸಲು ಕಾನೂನಿನ ನಿರ್ಬಂಧ ಇಲ್ಲಿದ್ದರುವ ಕಡೆ. ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಶಲೇಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಇದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ 6-14 ವರ್ಷಗಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗೆ ಒಯ್ಯಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.
  14. ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಶುಕಾರ್ಮಿಕರ ನಿರ್ಮಾಳಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಕಿರುಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಕರಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಟಿಸಿ, ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಟಿಸಿ, ಹರಡಬೇಕು.
  15. ಈಗಿರುವ ಶಾಸನಬಳ್ಳ ನಿಯಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ರಮೀಕರಣ, ವಿವೇಕಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣ.
  16. ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರ್ಯದೇಗಳ ಕಟ್ಟನೆಇಟ್ಟಾದ ಜಾರಿ:

- ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರ (ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕ್ರಮೀಕರಣ) ಕಾಯಿದೆ
  - ಗುತ್ತಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ (ಕ್ರಮೀಕರಣ ಮತ್ತು ರದ್ದತಿ) ಕಾಯಿದೆ
  - ಅಂತರ್ರಾಜ್ಯ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ (ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸೇವಾಸ್ಥಿತಿಗಳ ಕ್ರಮೀಕರಣ) ಕಾಯಿದೆ.
  - ಕೆನಿಷ್ಟೆ ವೇತನ ಕಾಯಿದೆ.
  - ಸಮಾನ ವೇತನ ಕಾಯಿದೆ.
  - ಜೀತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪದ್ಧತಿ (ರದ್ದತಿ) ಕಾಯಿದೆ.
  - ಶಿಶುಕಾರ್ಮಿಕರ (ನಿರ್ಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮೀಕರಣ) ಕಾಯಿದೆ.

17. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾಣ ರಥಧಿಕೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೋಜನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಪಣಿದಾರರಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂವೇದನಾತೀಲವಾಗಿಸುವುದು.

5.6 ಉದ್ಯೋಗದಾತರು/ಸುತ್ತಿಗೆದಾರರು

1. ವಲಸೆಯ ಮೂಲಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಖರುಕಾಲಿಕ ಹಾಸ್ಪಿಟ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೋಫೆಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದಾತರು/ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ತಿಳಿಸುವುದು.
  2. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ 0-6 ವರ್ಷಗಳ ಮತ್ತು 6-14 ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆಡಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಸುತ್ತೂಲೆ ಸಂ. ECL-1/CR-04/2014-15 ದಿನಾಂಕ 23.10.2014 ದ ಪ್ರಕಾರ ಕಡ್ಡಾಯದ ರಿಷನ್ ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.
  3. ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಸನವು ಸೂಚಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ 0-6 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದಿನದ ಆರ್ಯಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಆಂಗನವಾಡಿಗಳಿಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಬೇಕು.
  4. ತಮ್ಮ ವಸತಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ವಲಸೆಯ 0-6 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಂಗನವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು 6-14 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಿವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಶಾಲೆಗಳು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಂತರ್ರಾಜಿಲ್ಲವೆ ವಲಸೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಸ್ ಪಾಸ್ ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೆಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

5. ಈ ನೀತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾದ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿವಾಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಉದ್ಯೋಗದಾರರು ತೊಡಗಿರಬೇಕು.

5.7 ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಸೇವಾಕರ್ತರು ಗುರುತಿಸಿದ ವಲಸೆಯ ಜೀತದ ಶಿಶು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಪಡೆದು, ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಸಹಬಿಂದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

5.8 ಕಳ್ಳಸಾಗಣ ನಿರೋಧ ಫಾಟಕ

ಕಳ್ಳಸಾಗಣ ಮಾಡಲಾದ ಶಿಶು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಅಥವಾ ಮಾಡಕವಸ್ತು ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆಯ ಮಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳ್ಳಸಾಗಣ ನಿರೋಧ ಫಾಟಕವು ತಮ್ಮ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಪಡೆದು, ಅಪರಾಧಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ, ಅವರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.9 ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ

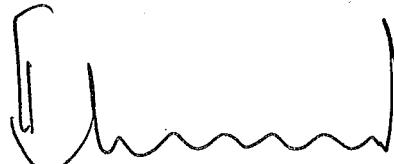
ವಲಸೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಫಾಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

5.10 ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಆಯೋಗ (KSCPCR)

ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲ್ಮೈಜಾರಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೂರಗಳ ಪರಿಹಾರ.

5.11 ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು

ಶಿಶುಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇಲಾಖೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವಜನಶೀಲ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಶಿಶುಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರೂಪಿಸಲನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರೋಧದ ಸಂದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸಾರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಜನಪದ, ಬೀರಿನಾಟಕ, ದ್ವಾನಿದ್ಯಶ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಬ್ಯಾನರ್, ಹೋಟೆಂಗ್, ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಸಹಿ ಆಂದೋಲನ, ನಿಟ್ಟೋಟಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಈ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಸೂತ್ರಗಳು

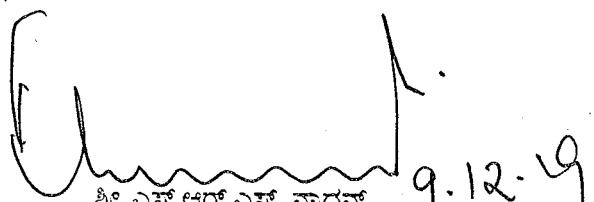
1. ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಶಾಸನದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.
2. ಈ ಶಾಸನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, RTE ಅಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯನ್ನು ಇತರ ಪರೀಕ್ಷಾರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ರೂಪಿಸಿ, ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.
3. ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲುಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವಂತಹ ಸಲಹಾ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಳಿಸಬೇಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ನೀತಿಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ.
4. ಕನಾರಿಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಾರ ಇಲಾಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
5. ಪ್ರಥಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ (ಪ್ರಾಧಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ) ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ನೀತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಅನುಭಂಗ : ಜೀ ಜೀ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವ ವಲಸಿಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳು

1. ಯಾವುದೇ ಮನೆಯಿಲ್ಲದ ಅಧವಾ ನಿಶ್ಚಿತ ನೆಲೆಯಿರದ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಕೆಳ್ಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬೇಕು ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದವರು; ಅಧವಾ
2. ಹಾಲಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಕಂಡುಬಂದ ಅಧವಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತತಿರುವ ಅಧವಾ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಅಧವಾ
3. ಯಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ(ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ ಮನುವನ್ನು/ಮತ್ತು ಮೋಷಕರಾಗಿರಲಿ ಅಧವಾ ಇಲ್ಲದರಲ್ಲಿ) ಮತ್ತು ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ—
  - a. ಮನುವಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅಧವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೆ ಅಧವಾ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಿರುವ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದರೆ; ಅಧವಾ
  - b. ಮನುವಿಗೆ ಕೊಲ್ಲುವ, ಶೋಷಿಸುವ, ದುರ್ಬಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧವಾ ಹಾನಿಯಂತು ಮಾಡುವ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದು, ಆ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಜಗೊಳಿಸುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ; ಅಧವಾ
  - c. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ/ಗಳು ಬೇರೊಂದು ಮನುವನ್ನು ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಶೋಷಿಸಿದ್ದರೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೆ, ದುರ್ಬಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಿನ್ನಲೆಯಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಮನುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ, ಶೋಷಿಸುವ, ದುರ್ಬಳಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ; ಅಧವಾ
4. ಮಾನವಿಕವಾಗಿ ಅಧವಾ ದೃಷ್ಟಿಕವಾಗಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಪೀಡಿತವಾಗಿರುವ ಮನುವಾಗಿದ್ದು ಅಧವಾ ಅಂಗವಿಲನ/ಇಗಿದ್ದು ಅಧವಾ ಬದುಕುಳಿಯಿವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರದ ಅಂತಿಮ ಫಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಲೆಯಿಂದ ನರಭೂತಿದ್ದು, ಯಾರದೇ ನೆರಪು/ಬೆಂಬಲ/ಆಶ್ರಯ ವಿರದ ಅಧವಾ ಅಂತಹ ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದ ಮೋಷಕರು ಅಧವಾ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇಡ್ಡವರು —ಇಂತಹ ಮತ್ತು ಮಂಡಲಿ ಅಧವಾ ಸಮಿತಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ; ಅಧವಾ
5. ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಮೋಷಕರಿರುವ ಮತ್ತೊಳಾಗಿದ್ದು, ಅಂತಹ ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಮೋಷಕರು ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಅಧವಾ ಮನುವನು ಹಿತದ್ವಿಷಿಯಿಂದ ಮಂಡಲಿ ಅಧವಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಂತಹ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಕ್ಷಾಗಿ ಶುಷ್ಣುಷ್ಣಿ ನೀಡುವುದು; ಅಧವಾ
6. ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಮೋಷಕರೇ ಇಲ್ಲದ ಮನುವಾಗಿದ್ದು, ಯಾರೂ ಆ ಮನುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪದ ಅಧವಾ ಮನುವನ್ನು ತ್ವರಿಸಿರುವ ತಂದೆ/ತಾಯಿ ಮೋಷಕರ ಮತ್ತು; ಅಧವಾ

7. ಕಾಳೆಯಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದ, ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಕಾನೋನುಗಳು ಸೂಚಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಣೆಯ ನಂತರವೂ ತಂದೆ/ತಾಯಿ ಪೋಷಕರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲಾಗದ ಮತ್ತು; ಅಥವಾ
8. ಲೈಂಗಿಕ ಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕಾನೋನು ಬಾಹಿರ ಕೆಲಸ/ಗಳಿಗೆ ಒಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಒಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವ ಮತ್ತು;
9. ಮಾಡಕ ವಸ್ತು ಮಾರಾಟ/ಸಾಗಣೆಗೆ ಒಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧಯ್ಯೆಯಿರುವ ಮತ್ತು; ಅಥವಾ
10. ಅಪ್ರಜಾಪೂರ್ವಕ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಬಲಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾದ ಮತ್ತು;
11. ಶಸ್ತೀ ಸಂಘರ್ಷ, ನಾಗರೀಕ ಗಲಭೆ ಅಥವಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪದ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು;
12. ವಿವಾಹ ಯೋಜ್ಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮುಂಚಿತ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ವಿವಾಹವನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು, ಬಂಧುಗಳು ಪೋಷಕರು ಅಥವಾ ಇತರ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು;
13. ಅಪರಾಧ ಎಸೆಗಿರುವ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧ ಎಸೆಗಿದ ಆಯೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಅಪರಾಧ/ಆರೋಪ ದಾಖಲಾದ ದಿನಾಂಕದಂದು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರದ ಮತ್ತು (ಅನುಬಂಧ-4)

*****

9.12.09
 ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಆರ್.ಆಸ್. ನಾರ್ಷನ್
 ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ, ಹಾಗೂ ಪದನಿರ್ಮತ
 ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಯೋಜನೆ)
 ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

No. ED 05 MAHITI 2019, BENGALURU, DATED:09.12.2019

ANNEXURE-1

Department of Primary and Secondary Education

**Policy on the Implementation of the Right
to Education for Migrant Children and
Children of Migrant Labourers 2019**

O/o The State Project Director
Samagra Shiksha Karnataka
Nrupathunga Road, Bengaluru-560001
Telephone: 080-22483040
E-mail: spdssakarnataka@gmail.com
ssakarnataka@gmail.com

belonging to economically weaker section” and the “child belonging to disadvantaged group” are not discriminated against and prevented from pursuing and completing elementary education on any grounds. The ‘migrant child’ is one of the categories of children identified in the RTE Act as a “Child belonging to disadvantaged section”. Based on this principle, the state is hence duty-bound to create the special mechanisms, institutions, and a conducive environment and provide the resources for educating affected children both at the source of migration as well as at the destination of migration.

2.3 Principle of Right to Survival and Development: In tune with Article 6 of the UNCRC, combining all rights applicable to the right to survival and development, this policy emphasizes that every child has the right to life, that takes into account living conditions, the quality of life and the right of every child to develop to his or her maximum potential. Applying this principle requires the State to pay attention to the outcomes of policies, programs and services developed under this policy for the migrant children.

2.4 Principle of Right to Participation³: Children have the right to be heard, listened to and participate in all matters that affect them, at almost all levels of society, based on their evolving capacity. This includes creating legal structures and a systematic practice of consulting children and listening to them. Based on this principle this policy explicitly recognizes the State’s obligation to produce an environment for others to be able to hear children’s views (with due regard to evolving capacity of children) and to create spaces for communication based on mutual respect between adults and children. Policy response should give utmost importance to their views and concerns.

2.5 Principle of Dignity and Self-worth: All children shall be treated with respect for the child’s sense of dignity and worth. This policy clearly pronounces that all verbal and non-verbal communication with children during interactions with them by all adult stakeholders including government officials and management of the shelters, residential schools and other institutions set up for them need to be child sensitive and respectful of the child’s self-worth.

*****

3. STATEMENT OF PROBLEM

3.1 Exclusion, vulnerability and deprivation of children of migrant laborers, migrant children and trafficked children

NCPCR notes that children trafficked for employment and exploitation who are not accompanied by adults or their families, mostly in the age group of 12 years and above, are lured by middlemen/ contractors, who take them to various places with the promise of jobs and good earnings and even better education. Once they land in new places, they are forced to work in confinement in an environment of abuse and exploitation. The trend of alluring adolescent girls by the placement agencies from the backward and tribal regions to the metropolitan cities have gone up and they are mostly engaged in domestic work being prone to sexual exploitation, sex trafficking and abuse.

‘migrant child’ is one of the categories of children identified in the RTE Act as a “Child belonging to disadvantaged section”- **Annexure-2**

³ This right features in the UNCRC, the Eleventh and the Twelfth Five Year Plan (2012–2017) documents, the NPC 2013 and the JJ Act, and State Rules 2007.

The migrant children and children of migrant labourers suffer debilitating multiple marginalization. Being constantly on the move, migrant children face disruption of friendships and lack a peer support network, which hamper their sense of security and familiarity, besides exposing them to risks of drug abuse and sexual exploitation, teenage pregnancy and juvenile crime, incomplete rights, discrimination/identity/psycho-social problems, inter-generational tension, difficulties in accessing social services and face danger of social exclusion. They undergo a lot of pressure in terms of getting adjusted to various social, emotional and cultural differences. Migration has differential impacts on children of different age groups.

3.2 Challenge of enrollment and drop out

The main reasons for dropping out of school and/or not getting enrolled in any school include constant mobility, academic interruptions, social and cultural isolation, hard work outside school, poor health and poverty. All these contribute to their lower academic achievement and eventual drop out. Also due to Improper understanding and implementation of the right to education in several schools, the school management wrongly refused to admit children of migrant labourers. A refusal to admit may happen either due to the schools not wanting to admit new students in the middle of an academic year or due to the schools not wishing to admit students who are unlikely to stay on for a long period of time. Consequently, these children either receive no formal education at all or are forced to drop out of it and are unable to return to mainstream formal education.

3.3 Gaps in implementation of laws and enforcement mechanism

The implementation of the right to education for children of migrant laborers and migrant children is further hindered by weak enforcement of labour laws regulating the conditions of work of contract and migrant labour, prohibiting child labour in hazardous industries, implementation of minimum wages and various international conventions. The United Nations Convention on the Rights of the Child recognizes several protections in favor of children of migrant laborers and migrant children. In India, the following laws are enacted with several provisions that are aimed at protecting labor and migrant labor:

- a. The Inter-State Migrant Workmen's (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 1979
- b. The Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970
- c. The Building & Other Construction Workers' (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 1996
- d. The Minimum Wages Act, 1948
- e. The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2000 & Amendment
- f. The Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976
- g. The Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009
- h. The Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986
- i. The Immoral Traffic (Prevention) Act, 1956
- j. The Protection of Children from Sexual Offenses (POCSO) Act

Although the above laws have been introduced with provisions to protect labor and/or trafficked or migrant labor, they are not enforced effectively; the lack of implementation of such provisions has

resulted in scattered impact on the protection of migrant labor, with little attention towards children of migrant labor and migrant children.

It is a hurdle that the RTE Act, the Contract Labor Act, the Building & Other Construction Workers' Act or the Inter-State Migrant Workmen's Act do not place any onus on employers/contractors regarding the education of school-age children. Also, the law does not require builders/contractors to provide a crèche if the number of working women at the site is less than a specified number. These gaps in the laws need to be filled. Therefore it requires a concerted effort to ensure implementation of the law by government in close cooperation with employers' and workers' organizations and civil society. Hence there is a need to frame this policy and adopt a protocol for tracking and mainstreaming migrant children.

3.4 Lack of data and information

As per Section 9 of the RTE Act and Section 4(d) of GO No. ED 27 MAHITI 2012 dated 16.9.2013, the municipal corporation or council or ZP, Nagar Panchayat or GP are to maintain Village and Ward Education Registers (VERs/WERs) which record data of all children up to the age of 14 years residing in their jurisdiction. In addition, as per Section 4(k) of the above circular, these bodies are to ensure admission of children of migrant labour in neighbourhood schools. But due to lack of training on these aspects to the municipalities and panchayat bodies, most of these bodies are not keeping track of migration, and data collection on this issue has been neglected, ignored or suppressed.

3.5 Linguistic barrier

Language differences are one of the most common barriers for children of migrant labourers and migrant children to access education as they often speak a language other than Kannada and struggle with basic comprehension and literacy, which affects their success in school and consequently, kills their interest.

3.6 Lack of participatory platform for community and children

There is no mechanism for children of migrant labourers and migrant children to share their views and the difficulties they face in accessing education. Owing to this many individual and community-level issues that prevent them from enrolling in and continuing in school remain unaddressed. "Child protection and vigilance committees" at the panchayat level are supposed to be active in all GPs. There is a need to activate them to look into issues of OOSC and migrant children.

3.7 Complaint and escalation mechanism

Grievance Redressal Mechanisms under Section 32 of the RTE Act have been established at the Taluk level under the Taluk Panchayat Social Justice Committee, at the District level under the Zilla Panchayat Standing Committee for Education & Health and in municipal corporation areas under the Standing Committee for Health, Education & Social Justice with escalation to the Karnataka State Commission for the Protection of Child Rights (KSCPCR) at State level (GO No. ED 27 MAHITI 2012 dated 13.9.2013). However, existing mechanisms for complaint and escalation like Makkala Gram Sabha at village and source of migration, Children's Ward Sabha in urban areas, child helpline, i.e., toll-free phone no., post card to KSCPCR, local ombudsperson, post boxes for vulnerable children on the edge of dropping out, as described in Karnataka Child Protection Policy, are not fully functional.

3.8 Problem of monitoring and course correction mechanism

In order to monitor the admission, attendance and completion of elementary education of every child as per Section 8(f) and Section 9(e) of the RTE Act, Education Coordinators at Hobli -level (ECOs) have been designated as **Attendance Authorities** (GO No. ED 38 MAHITI 2013 dated 16.9.2013) **(Annexure-3)** The Attendance Authority is to maintain a Watch-Register of all out-of-school children in his/her jurisdiction, including migrant children, and should keep the data updated on a monthly basis, similarly the Block-level Monitoring Committees are to meet every month and review the performance of the AAs and send review reports to the Zilla Panchayat Monitoring Committee headed by the Chief Executive Officer (CEO) of the district both of which have not become a regular process.

The Deputy Director (Admin) is supposed to consolidate reports from BEOs and send a report to the Commissioner for Public Instruction before the 5th of every month and send a report of the performance monitoring of each Attendance Authority before the 10th of the month following every quarter to the Director (Primary Education); in addition, the Grama Panchayats, Taluk Panchayats and the Zilla Panchayats are also to review the status of the implementation of RTE in their areas at least once every month during their meetings. There is much to be desired of these agreed upon tasks.

3.9 Schemes for vulnerable children

The centrally sponsored comprehensive umbrella programme, **Integrated Child Protection Scheme (ICPS)**, provides preventive, statutory and care and rehabilitation services to children of potentially vulnerable families and families at risk, children of socially excluded groups including migrant families, orphans, child drug abusers, children of substance abusers, child beggars, trafficked or sexually exploited children, and street and working children. It provides care, protection and rehabilitation services including open shelter for the migrant population and shelter homes for the migrant children. This scheme should be invoked adequately to protect and provide services to all children of migrant labourers and to migrant and trafficked children.

*****

4. SCOPE OF POLICY

4.1 Profile of Migrant Children

The children that are the focus of the proposed policy are children of migrant workers and migrant children who are:

- a) currently enrolled in day or residential schools
- b) not currently enrolled in residential schools that they attend on a regular/full-time basis;
- c) currently enrolled in residential schools but are classified as out-of-school children owing to absence for 7 or more consecutive days;
- d) currently enrolled in day schools but are classified as out-of-school children owing to absence for 7 or more consecutive days caused due to migration to a different city with parent(s) or autonomously; or
- e) not currently enrolled in any school due to the migration of the parent(s) or because they have migrated on their own.
- f) married children and children of migrant laborers who are staying back at source region not enrolled in any school
- g) children who migrate can belong to any of the 13 categories specified in JJ Act (Annexure)

Each of the above categories of migrant children needs to be handled differently. Due to the migratory nature of their families or of the children themselves, the educational needs of these children either in the districts that they come from or are the places that they migrate to.

4.2 Definitions

- a) **“Migrant Labour”:** For the purposes of this policy, migrant labour includes any person working on a short or long-term basis in places other than their place of permanent residence.
- b) **‘Establishment’:** For the purposes of this policy, ‘establishment’ means any place of work where one or more persons are either self-employed or are working under an employer.
- c) **“Migrant children”:** It includes children aged 6-14 years who, with or without their families move across the country from one district or State to another seeking seasonal or temporary work or for any other reason. They could also be run-away or street children, child labourers working away from their native places, or children trafficked for the purpose of labor or for drug or sexual abuse.
- d) **“Pre-school migrant children”:** It includes children aged 0 to 5 who, with or without their families move across the country to a different district or State. They could also be street children or trafficked children.
- e) **Short-term migration:** Occurs/happens when migrant children move to a different district or state for a period of more than two weeks but less than one academic year.
- f) **Long-term migration:** Occurs when the migrant children move to a different district or State for a period of one academic year or more. They may live there for several years but are likely to have homes and families in their source districts.
- g) **Seasonal or cyclical migration** can either be migration to a work site for a regular period exceeding 3 months every year followed by return to the place of origin for a short duration, consecutive relocation to various worksites for short stretches of time that add up to being 3 months or more followed by short returns to the place of origin or constant migration to either one new work-site or several different worksites with no anticipated return to the place of origin.

4.3 Objectives of the policy

This policy seeks to address the problem of implementation of the right to education (in terms of the Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009) in Karnataka with respect to the categories of migrant children as mentioned above and to ensure that these children may be enrolled into schools, whether on-site, mainstream or residential schools and make sure that they continue to attend school(s) until such time as their compulsory elementary education is successfully completed.

4.4 Key strategy principles to fulfill the objectives:

- a) Developing protocols for bringing in inter-departmental convergence and accountability to address the special educational needs of migrant children;
- b) Establishing necessary institutions, infrastructure and facilities for providing education to migrant children;
- c) Collaborating with civil society stakeholders to advocate for the rights of children affected by migration, monitor and gather information on the well-being of children in migrant communities and promote awareness on criticality of educating the migrant children.

Other than the key principles of strategy mentioned above, it is important to recognize the efforts that are already underway and build upon those to meet the objective of this policy.

- At the school and cluster level a 'Movement Register' has been maintained as a system to track the children of migrant family and to ensure their education; this will be strictly adhered to and efforts towards its digitization and integration into SATS will be taken up.
- Tent schools have been functioning for many years and are established close to the settlement of families who have migrated along with their children and during this period children have been enrolled in bridge course (Sethu Bandha); however the syllabus and pedagogic approaches for such schools will be revised based on best practices that are available.
- The process of issuing 'Migration Certificate' to all children who have migrated is in place, and on the basis of migration certificate, migrated children can continue the education from wherever they have migrated. This will be streamlined and made transparent.
- Families which continuously migrate are to be made aware and encouraged to admit their children to residential hostels or residential schools. This process will be further strengthened.
- For the education of migrant children across the State, the Department of Education has established an Inter District Communication Network across the state.
  - This network will use the movement registers at every cluster effectively.
  - These children will be provided bridge course.
  - Through correspondence among inter district / inter taluk officials, the effort has been made to bring these children into the main stream.
- Inter department convergence among the Labour Department, Women and Child Welfare Department, Police Department etc. exists and the processes will be strengthened.
- At the hobli level, the Education Coordinator has been appointed as the Attendance Authority.

*****

5. ROLE OF INDIVIDUAL DEPARTMENTS

5.1 Flow-chart of convergence / linkages between departments for tracking & mainstreaming migrant children

In order to ensure constant reporting on out-of-school children of migrant workers or on children who have migrated on their own or are trafficked or bonded labourers, the following procedure shall be adhered to in ensuring tracking and enrolling, monitoring and reporting of children of migrant workers.

Official responsible	Tasks to be performed
Field officials of all departments, such as Anganwadi worker, ANM, municipal officials (Asst. Engineer, Health Inspectors, tax inspectors, labour inspectors, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • To report the presence of any migrant, street, runaway child, child labourer, bonded labourer, trafficked child, etc., as soon as they are sighted, to the HM/ Attendance Authority, or concerned official of other departments such as Women & Child Development, Labour, Revenue, Special Juvenile Police Unit, Anti-Trafficking Unit, etc., or PDO/WRI of the area, or the Child Protection and Vigilance Committee and watchdog committee at the panchayat level for further action.
Women & Child Development Department (W&CDD)	<ul style="list-style-type: none"> • The CDPOs are responsible for the safety and well-being of all street, runaway, orphan or begging children and other such children whose parents are unavailable or whose parents are living on the street, and other migrant children "in need of care and protection" or who are "in conflict with the law" as per the Juvenile Justice Act, produce them before the Child Welfare Committee or Juvenile Justice Board respectively and place them in a relevant institution for further care and education.

Labour Department	<ul style="list-style-type: none"> Labour Department to conduct regular survey, create, compile, update and maintain database of migrant child labourers working for employers, file cases against the employers and place the child labourer in a NCLP / rehabilitation centres or SCLP school for his/her rehabilitation and education.
Revenue Department	<ul style="list-style-type: none"> Revenue Department to take charge of all migrant bonded child labourers, rehabilitate them and hand them over to relevant agency for returning them to their native place for their education.
Special Juvenile Police Unit / Anti-trafficking Unit	<ul style="list-style-type: none"> Anti-Trafficking Unit to take charge of trafficked child labor or children trafficked for drug or sex abuse, file cases against the traffickers and undertake relevant procedures for rehabilitating and educating them.
HM / ECO (Attendance Authority (AA) / PDO in Grama Panchayats / Ward Revenue Inspector (WRI))	<ul style="list-style-type: none"> HM / ECO to prepare Village Education Register / Ward Education Register (VER/WER) one month before start of academic year and ANNEXURE in Form A and update and report to PDO /WRI once in 3 months. Migrant Children's Watch Register to be maintained To coordinate with Head-Teacher of neighbourhood school for enrolment of migrant children
HM	<ul style="list-style-type: none"> To issue Migrant ID to all children migrating out of the area or migrating into the area To enroll all migrant children in their jurisdiction. Provide report of migrant children with unexcused absence continuously for seven days to AA on Form 4 within the next 3 days. (GO ED 38 MAHITI 2013 Dated 16-09-2013) (Annexure-5)
Attendance Authority / Cluster Resource Persons (CRPs)	<ul style="list-style-type: none"> To collect information from HMs on enrolled migrant children every 3 months and furnish report to PDOs/WRIs once in 3 months. Receive data on dropped out migrant children from HM every 7 days Ensure that the WER/VER and Migrant Children's Watch Register with PDO/WRI is updated every 3 months. CRPs to identify dropped-out migrant children and the reasons for dropping out and furnish the same to Attendance Authority. Consolidate and prepare Watch Register on all drop-outs, including migrant children, and report to BEO once in 15 days. (Circular No. SSA/Shi.Ha.Ko/Ha.Aa.Ne/20/2013-14 dated 25.7.2014) To take action on out-of-school migrant children in order to ensure their enrollment in schools as per Rule 6a, 6b, 6c, and 6d of RTE Rules (As per gazette notification No. ED 38 MAHITI 2013, Bangalore, Dated 15 /03/2014) (Annexure-6) In the event the child has migrated and is absent from school for a period of more than 7 days, the attendance authority shall take the following steps as per circulars dated. 10.10.2013 & 25.07.2014. (Annexure-7 & 8).
Block Education Officer/BRC	<ul style="list-style-type: none"> To collect information on enrolled migrant children from AA /CRP every 3 months and on dropped out migrant child once in 15 days from AAs. AAs to prepare report to BEOs. BEOs to send to District once in 15 days on dropped out migrant children (Circular No.SSA/Shi.Ha.Ko/Ha.Aa.Ne /20/2013-14 dated 25.7.2014)

DDPI/DYPC/AP	<ul style="list-style-type: none"> • To collect information on migrant children from the Block on dropped out migrant child every 15 days / on enrolled migrant child at least once in 3 months. • Consolidate and prepare & submit a report to Commissioner for Public Instruction before the 5th of every month on out-of-school migrant children and a report of the performance monitoring of each Attendance Authority before the 10th of the month following every quarter to the Director (Primary Education).
State Level - Director (Primary Education)	<ul style="list-style-type: none"> • Collect and consolidate data from DDPI (Admin) once in a month • To collect information on enrolled migrant children from the districts at least once in 3 months • Consolidate and prepare State report at least once in 3 months and publish the same.

5.2 Education Department

1. The Education Department shall issue Migrant Children ID card prescribed in Form B and ensure sufficient supply of these cards in each school to children migrating with their parents out of the habitation/ward. These IDs shall provide hassle-free admission in schools and access to learning material at the destination of migration. The Head Teacher shall be in charge of issuing Migrant Children ID at the school level.
2. Provide blank Migrant Children ID Cards/Certificates to schools so as to ensure their availability and issuance to migrant children.
3. Such Migration Certificates shall be publicized by a notification/circular of the Department to ensure that the above-mentioned benefits are extended in every school. Such Certificates/Cards shall be renewed every year in order to update the status of migration.
4. In order to ensure that every migrant child has access to free schooling and education, the Department shall:
  - a. Establish (seasonal) residential schools both at the source (where the source is within the state) and at the destination, (if this facility is not already available).
  - b. Establish special training centres in districts identified as being places where inward short-term / long-term migration of laborers is intense.
  - c. The Department shall ensure that there is an effective combination of the three possible options mentioned above.
5. Furthermore, it is always advisable for children to grow up within the environment of their own family / community. Parents should be made aware with information on all available options at the first instance. Thereafter, it is the responsibility of the parent to ensure that the child is enrolled at and regularly attends either a mainstream school or a facilitating school under this policy, failing which enrolment at a residential school may be suggested.
6. The Head Teacher, SDMC, Attendance Authorities (ECO - Educational Co-ordinators), CRPs, Anganwadi Workers, ANMs, Labour Inspectors, gram panchayat officials and municipal officials shall

coordinate with the PDO / Ward Revenue Inspector (WRI) in identifying a migrant child entering the Gram Panchayat limits and is out of school or is not enrolled in any school within the limits of the Gram Panchayat/ward. When such a child is found, the PDO/WRI shall ensure that such information is noted in Form A and is sent to the Head Teacher of the neighborhood school within 7 days.

7. When a migrant child drops out of school, such information shall be furnished by the Head Teacher of the concerned school according to the State rules to the Attendance Authorities as per gazette notification No. ED 38 MAHITI 2013 dated 15.03.2014. These authorities shall utilize the information available in the Village/Ward Education Register and its Annexure in Form A to track the child and identify the reasons for dropping out and the Attendance Authority shall follow the protocol prescribed under Rules 6A,6B, 6C and 6D (As per gazette notification No. ED 38 MAHITI 2013, Bangalore, Dated 15 /03/2014) in order to re-enroll the child back to school.

8. The Education Department shall ensure that the Watch Register is always maintained up to date to reflect the status of out-of-school migrant children and returns are filed every 15 days to the BEO for review at Block-level review committee meetings.

9. The Education Department shall ensure that the Monitoring Chart to assess performance of Attendance Authorities is constantly updated and that review meetings to monitor the performance of the Attendance Authorities at Block, District and State level are held regularly and necessary action taken to ensure that all migrant children are back in school.

(a) Worksite schools:

With respect to worksite schools, worksite (or tent) school initiative by the SSA already functions and provide for some of the educational needs of the children, however several improvements are needed to the manner in which these are established / run in order to make them more effective at facilitating the mainstreaming of these children. An alternative and flexible curriculum, motivating the parents and the children on the importance of ensuring their education and tracking the progress and attendance of these children once they are enrolled in formal schools goes a long way in providing these children with the support needed in order to return to formal schooling.

In order to ensure that worksite schools work in an efficient manner and are effective in providing education to each child, it is necessary to ensure the following:

- i. The functioning of the school will be in the general schooling hours of formal schools.
- ii. It is essential that the Department for Women and Child development and the Labour Department ensure that crèches for children below the age of 6 are provided at the worksite schools. Older children are often made responsible for the care of their younger siblings due to the unavailability of the working parents, and this must not cause them to drop out or not enroll at a school.
- iii. The worksite schools must co-ordinate with nearby government schools in order to facilitate mainstreaming and tracking. This co-ordination will include regular visits by the managers of the center to the school once children have been mainstreamed, academic support, if required, information exchange on the expectations and learning levels of children of different age groups, etc.
- iv. Worksite Schools shall be established by the Education Department with or without the assistance of an NGO or any other establishment. Each Worksite School shall contain a minimum of 25 children. However, relaxation can be made on case by case basis where less than 25 children are

- present. If the number increases to 30 or more, another worksite school shall be established in the area.
- v. Each worksite school shall have a minimum of two teachers: one deputed from a nearby school and another volunteer teacher appointed by the Education Department and the Head Teacher of a nearby school shall be in charge of the school. The Department may also enlist the assistance of any Non-Governmental Organization that can offer expert advice or assistance in imparting education or managing these worksite schools.
  - vi. The transition between site schools and regular Government schools should be made smooth for children through proper coordination between receiving and sending districts. Rules and procedures related to readmission, attendance, examination and promotion need to be modified towards this end.
  - vii. Additional learning support needs to be provided for migrant children both at work-sites and in villages when they return from migration.
  - viii. The education department functionaries at all levels will consider these schools as regular schools and make it as part of their regular school visits.

(b) Suitable Medium of Instruction

Several children often come from various states and using the language that the majority of children speak is not always feasible. Furthermore, government schools in Karnataka are required to use Kannada as the medium of instruction. It has also been noted that many parents, given the option and the financial means to do so, choose to place their children in private schools solely due to the medium of instruction being English. This can be attributed both to the perception of this being more useful for the children and because it is possible that the parents are likely to either be from or migrate to other states.

- i. It would make it virtually impossible for these children to continue to pursue their education in Kannada if they were to move to a different state. Therefore, it has been suggested that the schooling allow for flexibility in the medium of instruction and adopt a multi-lingual approach in these schools with books in Kannada, Hindi & English compulsorily available with provisions for books in other languages as well.
- ii. In case a child stays in the State for more than a year, the language policy of the State shall apply to such a child. However, it should be noted that many children coming from other states find it extremely hard to learn in languages other than their mother tongue, especially if they have never been to school before, and hence struggle with the subjects. So, provision will be made and teachers will be trained to use activity and play based approaches and to teach and learn in multiple languages.
- iii. The focus is not going to be as much on the medium but to bring back the joy of learning in these children. Through such an approach they will also be taught Kannada, Hindi and English and mainstreamed into regular schools.

(c) Curriculum

Given the transient nature of the education being provided in the proposed facilities, conventional curricula in the existing work-site schools do not serve the objectives.

- i. The curriculum of the work-site schools will aim to make the child capable enough to join an age-appropriate class once he/she leaves the school and kindle a desire, in both the child and the parent, to continue with schooling.
- ii. Sorting the children into classes for each age level would be unfeasible, given the kind of infrastructure that would be required for such grouping. Instead, the curriculum be modified to facilitate catering to different levels of learning within the same group.
- iii. The underlying idea shall be to tailor the nature of education provided to suit the specific needs of children who have either been forced by circumstances to drop out of schools or have never been in schools.
- iv. The curriculum will be designed to motivate and encourage the pursuit of education in the children in order to better ensure their continued attendance at mainstream schools and hence shall be modular.

(d) Seasonal Residential Special Training

Given the hazardous nature of the work sites at the destination of migration and the lack of any facilities of proper care and education there, it is imperative that parents have the option of leaving their school-age children behind in the villages.

- i. The policy also envisages setting up seasonal hostels in villages which run through the migration period. This enables children to stay in the village and attend the local school.
- ii. While separating children from their parents is not desirable, given the unacceptable levels of distress at work sites, this is an option that many migrant families prefer. Parents who can make their own arrangements to keep their children in villages have already been doing so.
- iii. Therefore the long term goal is to prevent migration of children by establishing seasonal hostels in villages. This would ensure their continued participation in mainstream schools and their completion of the school cycle without disruption in their social, cultural and linguistic environment which is a requirement under Article 20⁴ of the UNCRC.

5.3 Rural Development and Panchayat Raj Department / Urban Development Department

1. The RDPR / UDD shall be responsible for updating of child census one month before the school opens and every three months thereafter (as per Gazette Notification No. ED 38 MAHITI 2013, RTE Rule 6A) with the help of the HMs, CRPs and Attendance Authorities of the Education Department.
2. Children's census taken every year in the month of May/December and quarterly updation should include children of migrant parents in villages, plantations, construction sites, brick kilns, stone quarries, rice mills, etc.
3. The Panchayat Development Officer (PDO) of the Rural Development and Panchayat Raj Department shall be responsible for maintenance of the Village Education Register (VER) [on role of local

---

⁴ (Article 20 of UNCRC : If a child is temporarily or permanently deprived of his or her family environment, ... States Parties shall ensure alternative care for such a child. Such care could include, if necessary, placement in suitable institutions for the care of children, due regard being paid to the desirability of continuity in a child's upbringing and to the child's ethnic, religious, cultural and linguistic background.

authority to maintain a record of children as per Section 4.a, 4.c, 4.d, 4.e and 4.k and as per RTE Rule 6A(2)] in the given format in the Gram Panchayat, and an annexure to the VER on migrant children in the prescribed form (Form A), which includes their school attendance and enrollment. The concerned PDO shall ensure that both the registers are continuously updated, that they are computerized and placed in public domain.

4. The Gram Panchayat and Ward Committees shall constitute a Child Protection and Vigilance Committee and a watchdog committee at the panchayat level to track child migration and prevent trafficking. Issues related to migration and their families shall be discussed in Makkala Gram Sabha; The Department shall constitute a Child Protection and Vigilance Committee at the ward level in all urban areas to track child migration and prevent trafficking.

5. The GP in rural and Municipality in urban areas are responsible for ensuring minimum infrastructure norms as per Section 9 of the RTE Act in all the schools in its area (Government Order No. ED 27 MAHHTI 2012 dated 16.09.2013, Section 4(f) on role of local authority) and for piloting and launching specific quality improvement programmes in pre-primary, lower primary and upper primary schools at Panchayat level; the TP is responsible for doing the same in high schools and secondary schools and the ZP is responsible for doing it in pre-university colleges and vocational education institutions.

6. The designated standing committees of the GP, TP, ZP and Municipalities are the grievance redressal authorities for any violation of the RTE Act (Advisory of MHRD No. 1-18/2010-EE4 dated 14.02.2012 and GO No. ED 27 MAHHTI 2012 dated 16.09.2013 as per **Section 32 (1) of the RTE Act**). They shall register and redress all grievances as per prescribed procedure. (**Annexure-10**)

In order to ensure constant reporting on out-of-school children of migrant workers, the following procedure shall be adhered to in ensuring monitoring and reporting of out-of-school children of migrant workers:

- The Ward Revenue Inspector shall enter information of every employer including contractors at the / source of migration /destination along with details of the migrant workers and their family members accompanying them. This data shall be made available to municipality/GP at destination of migration wherever possible. The Ward Revenue Inspector shall also make available the data and unique ID of children migrating with their parents to the education department at destination of migration.
- BBMP and municipalities shall provide updates every 15 days to the BEO on migrant out-of-school children who have migrated and are settled on pavements/slum dwellings/construction sites and other urban settlements in the urban areas.

[Government Order No. ED 27 MAHHTI 2012 dated 16/09/2013 on the role of local authority (4.a, 4.c, 4. d and 4. e, 4.k)]

5.4 Women and Child Development Department

1. The CDPO to take charge of all migrant trafficked, street, runaway, orphan or begging children, other such children whose parents are unavailable or whose parents are self-employed and working and living on the street, and other migrant children “in need of care and protection” or “in conflict with the law” as per the Juvenile Justice Act, produce them before the Child Welfare Committee and place them in a relevant institution for further care and education.

2. The WCD must undertake the following measures to ensure effective coordination with other departments for the right to education of migrant children and children of migrant workers.

- Setting up of mobile crèches / Anganwadis immediately in worksites in co-ordination with KB&OCWW Board & Labour Department wherever there are sufficient number of children. Strict implementation of the Juvenile Justice Act 2000 and Amendment Act 2006, POCSO (Protection of Children from Sexual Offences) Act, ICPS (Integrated Child Protection Scheme) and anti-trafficking programme for all trafficked/ migrant children.
- Child Welfare Committee (CWC) in each district to handle all out-of-school migrant children brought before them by Attendance Authorities as per RTE Rule 6D and review the status of migrant children and their well-being in the residential educational institutions / hostels / other childcare institutions on a regular basis.
- The Department of Women and Child Development shall strictly implement the Integrated Child Protection Scheme (ICPS) and provide the scholarships thereunder in order to ensure the protection and care of children of migrant workers.

5.5 Labour Department

1. Conduct child labor survey regularly.
2. Labour Department to take charge of migrant child labourers working for employers, file cases against the employers and place the child labourer in a NCLP or SCLP school for his/her rehabilitation and education.
3. Establish a special cell for migrant workers to be set up in the Labour Department.
4. Map all construction worksites and centers of concentration of migrant families and infants/children.
5. Collect data through mandatory returns to be filed by employers /contractors on all migrant children at work-sites at the time of issuing licences to them (as per Labour Department circular ECL-1/CR-04/2014-15 dated 23.10.14), and after undertaking mapping of various construction sites and labour camps in the State and maintain a separate register for the same. Such data shall be shared immediately with the PDOs of the concerned GP or Ward Revenue Inspector of the municipality and with HM/ Attendance Authority /BEO of the Education Department for immediate further action to enroll such children in the nearest school.
6. Develop a database on the number of migrant workers in the State, through returns to be filed by employers/contractors and with the help of trade unions, academic institutions and concerned NGOs.
7. Ensure compulsory registration of contractual construction workers by the Karnataka State Building and other Construction Workers Welfare Board (KB&OCWWB) as beneficiaries and extend social security benefits to the eligible workers and their children.
8. Expedite the setting up of an Inter-State Coordination Committee on migrant workers and children with the support of the Women and Child Development Department, Police department, etc.
9. Even if a certain employment does not fall within the hazardous category [as in Part A and B of the Schedule to the Child Labour (P&R) Act] the child working in any sector should be liberated from the clutches of unscrupulous employers and produced before the Child Welfare Committee constituted under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2000 (as amended in 2015) with the help of officials of 11 departments notified as Inspectors under Section 17 of the Child Labour (Prohibition and Regulation) Act, 1986. (**Annexure-11**)
10. Designate 'safe' and 'unsafe' zones for children in every work-site and require employers to mark and fence such areas with adequate buffer zone between the two.

11. Labour department to ensure that employers provide workers' tenements, crèches and toilets as per specifications (as in Inter-State Migrant Workmen's Act), to be located in 'safe zones', designated as such by the Labour Department, outside 'unsafe zones' of work-sites, wherever law requires employer to provide these facilities.
12. Where place is not available to create 'safe zone' within work-site, Labour department to ensure that workers and children are housed in workers' colonies, with day-care center, toilets, drinking water, etc., to be established by the employer, wherever law requires employers to do so. Or workers to be accommodated in workers' colonies set up by the B&OCWWB or in shelters for the homeless established by municipalities as per the Hon'ble Supreme Court directions in *Peoples Union for Civil Liberties v. Union of India* at the rate of one shelter with a capacity of 100 persons for every one lakh population.
13. All contractors/builders should be asked to ferry all 0-6 children at their work-sites, colonies or shelters to the nearest anganwadi, crèche or day-care center where law does not require them to provide the creche. This is necessary to enable older siblings to attend school. All the 6-14 year-old children at work-sites to be ferried to the nearest school.
14. Booklets and leaflets on rights and entitlements of migrant labour and child labour elimination and child trafficking as well as responsibilities of government officials must be widely publicized and well disseminated.
15. Effective rationalization, regulation and strengthening of existing legal provisions.
16. Strict enforcement of the following Acts:
  - Building and Other Construction Workers' (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act.
  - Contract Labour (Regulation and Abolition) Act.
  - The Inter-State Migrant Workmen's (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act.
  - Minimum Wages Act.
  - Equal Remuneration Act.
  - The Bonded Labour System (Abolition) Act.
  - Child Labour (Prohibition & Regulation) Act.
17. Action plan for complete abolition of child labour at work-sites and awareness and sensitization of all stakeholders.

5.6 Employers/contractors

1. Employers/ contractors to inform parents about seasonal hostel at source of migration
2. Collect segregated data on children 0-6 years and 6-14 years at their work-sites and provide mandatory returns to the Labour Department on these as per Labour Department circular No. ECL-1/CR-04/2014-15 dated 23.10.2014.
3. Ensure that all 0-6 children are provided day care, if law requires employer to do so, or enroll them in the nearest Anganwadis.
4. Ferry the migrant children 0-6 from their shelter to Anganwadis and the 6-14year-old children to the nearest school, or if schools are at distant places, extend bus pass to the inter-district migrant children or provide transportation facility.
5. The employers of the parents must be involved with the establishment and maintenance of the schools as provided for under this policy.

5.7 Revenue Department

Revenue Department to take charge of all migrant bonded child labourers, identified by field-level officials of various departments, rehabilitates them in co-ordination with RDPR.

5.8 Anti-Trafficking Unit

Anti-Trafficking Unit to take charge of trafficked child labour or children trafficked for drug or sex abuse, file cases against the traffickers and undertake relevant procedures for rehabilitating and educating them.

5.9 Health Department

Establish mobile health units to meet health needs of migrant families and children.

5.10 Karnataka State Commission for Protection of Child Rights (KSCPCR)

Monitoring of implementation of "Policy on Education of Migrant Children" by all departments and redressal of grievances pertaining thereto.

5.11 Awareness Generation

All Departments shall conduct awareness generation programmes that can effectively communicate the need to eliminate child labour and to provide children with free and compulsory primary education. The Departments shall ensure creative and effective initiatives are undertaken to ensure that the message on prevention and elimination of child labour is spread widely across towns and villages and intensively in villages through traditional mode like folk forms, street plays audio-visual programmes, banners, hoardings and awareness generation activities such as signature campaigns, marathon runs etc.

*****

6. MECHANISM FOR IMPLEMENTATION OF THE POLICY

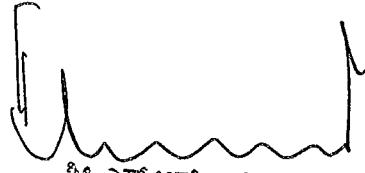
1. Suitable legal provisions for enforcing policy have to be made.
2. Based on the provisions of the said law an RTE based Action Plan must be prepared in collaboration with other stake holding departments and NGOs to implement the Policy.
3. Advisory and Executive Committees that already exist at various levels i.e., State, District and Taluk level can be used to implement the Action Plan as per the provisions of the policy and the State Law.
4. A High-power committee headed by The Chief Secretary, Govt. of Karnataka, can ensure coordination between stake holding departments.
5. A State level Advisory Board headed by the Principal Secretary (Primary & Secondary) can be set up to oversee the implementation of the Action Plan in tandem with the Policy and the State Law.

*****

ANNEXURE: Categories of migrant children specified in JJ Act

Children who migrate can belong to any of the 13 categories:

1. One who is found without any home or settled place of abode and without any ostensible means of subsistence; or
2. One who is found working in contravention of labour laws for the time being in force or is found begging, or living on the street; or
3. One who resides with a person (whether a guardian of the child or not) and such person—
  - a) has injured, exploited, abused or neglected the child or has violated any other law for the time being in force meant for the protection of child; or
  - b) has threatened to kill, injure, exploit or abuse the child and there is a reasonable likelihood of the threat being carried out; or
  - c) has killed, abused, neglected or exploited some other child or children and there is a reasonable likelihood of the child in question being killed, abused, exploited or neglected by that person; or
4. One who is mentally ill or mentally or physically challenged or suffering from terminal or incurable disease, having no one to support or look after or having parents or guardians unfit to take care, if found so by the Board or the Committee; or
5. One who has a parent or guardian and such parent or guardian is found to be unfit or incapacitated, by the Committee or the Board, to care for and protect the safety and well-being of the child; or
6. One who does not have parents and no one is willing to take care of, or whose parents have abandoned or surrendered him; or
7. One who is missing or run away child, or whose parents cannot be found after making reasonable inquiry in such manner as may be prescribed; or
8. One who has been or is being or is likely to be abused, tortured or exploited for the purpose of sexual abuse or illegal acts; or
9. One who is found vulnerable and is likely to be inducted into drug abuse or trafficking; or
10. One who is being or is likely to be abused for unconscionable gains; or
11. One who is victim of or affected by any armed conflict, civil unrest or natural calamity; or
12. One who is at imminent risk of marriage before attaining the age of marriage and whose parents, family members, guardian and any other persons are likely to be responsible for solemnization of such marriage.
13. One who is alleged or found to have committed an offence and who has not completed eighteen years of age on the date of commission of such offence; (**Annexure-4**)

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಆರ್.ಎಸ್.ನಾಂದನ್‌
ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿ, ಹಾಗೂ ಪದನಿರ್ಮಿತ
ಸರ್ಕಾರಿ ಅರ್ಥ ಶಾಯ್ದದತ್ತ (ಹೆಚ್.ಎಸ್.)
ಶ್ರೀ ಇಲಾಹ್

ස්. ඩී. සංගි